A Szökős Néptáncegyüttes
a XVIII. Bakony Néptáncfesztiválon

A VIVAT ACADEMIA

A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

2012 :: 5 - 6 :: szeptember - december

Fajáték-kiállítás az Erdészeti Múzeumban

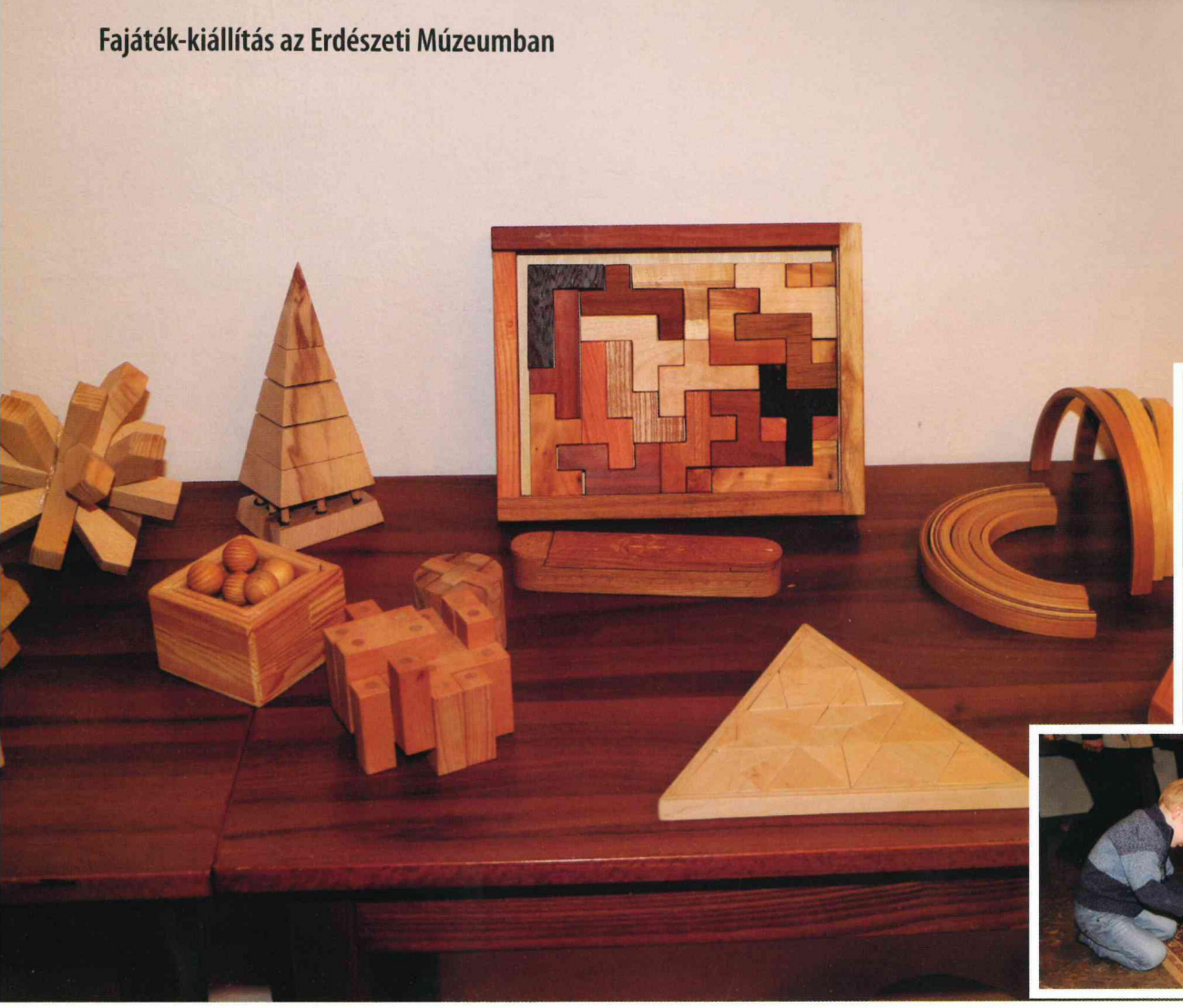

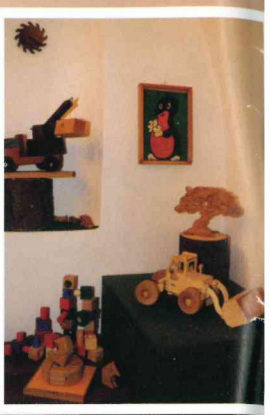

GEO-sok a cseszneki várnál

TARTALOM

4 Négy évtized a katedrán
5 TDK a Közgazdaságtudományi Karon
6 50 éves jubileumokat ünnepelt a Savaria Egyetemi Központ
7 Filmklub a SEK Örökmozgó Művészmoziban
8 50 éves a GEO
9 A Mikovinyi Szakkollégium őszi programjaiból
10 II. János Pál katolikus Kollégium és Szakkollégium a SEK-en
11 A SEK C–épület bejáratához került a Vasi olimpikonok fala
11 Tisztújítás a Szombathelyi Egyetemi Sportegyesületnél
11 Egy nap a Szigeten
12 Kínai diákok a Nyugat-magyarországi Egyetemen
13 Pénzügyes konferenciák a KTK-n
14 Egy nap az Őrségben
14 Észt-magyar kontrasztív konferencia
15 Üzbegisztánban „húz" a GE-UZ
16 A Bakonyból tért haza díjakkal a Szökős Néptáncegyüttes
16 Részvétel
16 a helsinki könyvvásáron
17 Példaértékű tehetséggondozó
17 és felsőoktatási gyakorlóhely a Bolyai
18 „Gyertyásan gyúljon az öröm" - Adventi koncert
18 Madárbarát Iskola Program az Apáczai Karon
19 az ELTE és a SEK közös kutatása
19 Posterfortomorrow
20 Kovács Kálmán kiállítása
20 KERT: kreatív csoport alakult a SEK-en is
21 Apáczai Agora
21 Design workshop az Alkalmazott Művészeti Intézetben
22 Apáczaisok Jedlik Ányosnál, Kempelen Farkasnál
23 Kihelyezett óra az Apáczai könyvtárában
24 A várakozás ideje
25 A „poeta doctus" újabb két verseskötete
26 Nyitott Ajtók Hete
27 Apáczai Karrier Nap
28 Antarktisz és a globális felmelegedés
29 Kari Tudományos Diákköri Konferencia a GEO-ban
30 Eredményes vers- és énekmondók az Apáczai Karról
30 Két évtizede kezdődött a gimnáziumi képzés a Bolyaiban
31 Kutatók éjszakája a SEK-en: rekord-látogatószám
32 Egy majdnem elfeledett birodalom
33 Légy hű magadhoz!
34 A Műegyetem soproni diákja a háború éveiben
35 Szakkollégiumi konferencia a paradigmaváltásról
36 100 éve született Kántás Károly
37 Fajáték-kiállítás
38 Iváncsics János professzorra emlékeztünk
39 Mi fán terem?
40 In memoriam Prof. Dr. Németh Károly
41 Sokakat megmozgatott az OMDK az AMI-ban
41 Megalakult a Soproni Tudós Társaság új bizottsága
42 In Memoriam Márton Géza

Vivat Academia
A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

Apáczai Csere János Kar - Győr,
Benedek Elek Pedagógiai Kar - Sopron,
Erdőmérnöki Kar - Sopron,
Faipari Mérnöki Kar - Sopron,
Geoinformatikai Kar - Székesfehérvár,
Közgazdaságtudományi Kar - Sopron,
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár
Savaria Egyetemi Központ - Szombathely

X. évfolyam, 5-6. szám
2012. szeptember - december

Főszerkesztő: Hargitai Gábor, hargitaig@nyme.hu
Olvasószerkesztő: Tóth András, tothandras@nyme.hu
A szerkesztőbizottság:
Balázsik Valéria, bv@geo.info.hu (GEO)
Dr. Borbély József, jborbely@ktk.nyme.hu (KTK)
Csiha Tünde Noémi (Kommunikációs Iroda)
Kleinhappel Miklós (SEK)
Dr. Molnár László marmolnar@fmk.nyme.hu (FMK)
Nagy Mónika nagymonika@atif.hu (AK)
S. Takács Judit takacs.judit@bpk.nyme.hu (BPK)
Tóth Mariann mtoth@nyme.hu
Dr. Vig Péter pvig@emk.nyme.hu (EMK)
Dr. Vincze Judit vinczej@mtk.nyme.hu (MÉK)
Dr. Trojan Szabolcs trojansz@mtk.nyme.hu (MÉK)

A szerkesztőség címe: 9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Tel.: 99/518-683; 518-365
e-mail: vivatacademia@nyme.hu

Kiadja: Nyugat-magyarországi Egyetem
9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Felelős kiadó: Prof. Dr. Faragó Sándor rektor

Design: Szarka Judit Gabriella és Szarka Zsófia Adrienn
Nyomás: Lővér-Print Nyomdaipari Kft., Sopron
Felelős vezető: Priszinger Imre ügyvezető
ISSN 1589-8091
Példányszám: 550 db
Terjeszti a Nyugat-magyarországi Egyetem
Az online kiadás internetcíme: http://vivatacademia.nyme.hu

NÉGY ÉVTIZED A KATEDRÁN

Portrévázlat történelmi háttérrel Dr. Borbély Józsefről

Prof. Dr. Székely Csaba dékántól Dr.Borbély József átveszi a Nyugat-magyarországi Egyetem Kiváló Oktatója kitüntetést

Nem lehet elfogulatlanul közelíteni a címbeli témához. Régóta ismerjük egymást. Egy szobában „laktunk" évekig.

Közös családi kirándulások, beszélgetések, jóízű borozgatások emléke ötlik föl. És a humoré! Sokszor csak végszót mondtunk és máris rezdült a száj az ínycsiklandó poénra.

Ha Sopron utcáin sétáltunk igen sok ismerőssel futottunk össze, meg-megállva beszélgetések kerekedtek. Közismert ember a városban. Sokan szeretik is – a beszédfolyamokból, bemutatkozásokból ez világlott ki.

Hallottam előadásokat tartani: a Magyar Tudományos Akadémián, ünnepségeken, szűkebb szakmai társaság előtt. Szenvedélyesen tud beszélni, magával ragadja a hallgatóságot. Művelt, igényes előadó. Hallgatói szeretik, megkeresik, tanácsokat kérnek, kérdezgetik. Volt szerencsém látni, amint szinte mániákus türelemmel biztatgatta az aspiránst szakdolgozata elkészítéséhez.

A hétköznapokban sokszor a külső szemlélőnek szórakozottnak tűnik, néha mélyen elgondolkodva, megfontoltan válaszol, összekuszált haja kisfiúsan bodorodik.

A Hanság–vidék szülötte, Agyagosszergényé. Szívesen mesél a tájról, az emberekről, a gyerekkoráról.

Az egykori Esterházy-birtok népe összetartó volt, jó szellemű közösség.

A Borbély család afféle középbirtokos parasztcsaládnak számított. Családfáját rakja sorba, közben megelevenedik a település múltja, történelme is. Növénytermesztés, állatok nevelése és a mindennapi szorgos munka jellemezte ezt a világot. A kitűnő, tőzeges termőföldben a cukorrépa lett a termesztett növény. Cukorgyárak létesültek, Petőházán, sőt a sopronkőhidai börtön is eredetileg cukorgyár volt.

Nem tudja megtagadni történészi-kutatói énjét, élvezettel villantja föl az egykor általa is megírt eseményeket.

A helybéli általános iskola – eredetileg zárda volt, névrokona alapította – jó alapokat adott, predesztinálta a jóeszű fiút a továbbtanulásra. Különösen a történelem, irodalom érdekelte. Helyi ünnepségek gyakori szavalója volt.

Egy falusi iskolából, ahol a környezet, szülők, családtagok mezőgazdasággal foglalkoznak hová is vezethetett az út? Adódott, hogy a mezőgazdasági technikumba.

Felvételi vizsgát kellett tenni és a válogatás után a legjobbak kerülhettek be a csornai intézménybe.

Négy évből kettőt kollégiumban töltött. A szokásos hely: olajos padló, nagy hálótermekkel. Aztán harminc kilométerről bejáró diák lett. A nyári gyakorlatok az állami gazdaságban, hajnali kelésekkel, nehéz munkával – embertpróbáló évek voltak. A technikum negyedik évében országos tanulmányi verseny első helyezettje lett az érettségire készülő diák. Ez akkoriban azt jelentette, hogy a felsőoktatás öt-hatszoros túljelentkezési válogatóját kikerülhette, szakirányban (ma így mondjuk) felvételi vizsga nélkül tanulhatott tovább.

A tanári pályát választotta, Pécsett. Biológia–mezőgazdaság szakon tanult négy évig. A szakpárosításból különösen az első volt nagyon kemény. Fontos időszak volt ez az életében. A közvetlen felvételi egyben azt is magában foglalta, hogy a kötelező sorkatonai szolgálatot elkerülhette.

Gondtalan, jó diákévek következtek, barátságokkal, sporttal, szerelmekkel, romantikával. Alkalmi munkákat is lehetett vállalni a városban, például statisztálást, filmben, színházban. A régi Nádor söröző árai is megfizethetőek voltak - teszi hozzá nosztalgikus mosollyal.

A baráti kör jó irányba vitte, lapot alapítottak Tanárképző címmel. Itt érezte meg az írás gyönyörűségét, kínját. A kis társaságban olyan nevek voltak, mint Szunyogh Szabolcs, Várkonyi Balázs s a fiatalon eltávozott Hajas Ilona.

A gördülékenyen fogalmazó, jó stílusú Borbély Józsefre fölfigyeltek és állást kínáltak neki a helyi rádiónál, a Dunántúli Naplónál. Ám ő úgy döntött – mégis inkább a tanári pályát választja. Zánkán akkor alakult az Úttörőváros, szolgálati lakást és jó fizetést ajánlottak. Egy esztendőt töltött ott, majd visszatért kedves pátriájába: Sopronba. A Roth Gyula Erdészeti Technikum nevelőtanára lett.

Változatlanul izgatta két dolog: a történelem és az írás. A Szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett középiskolai tanári diplomát, történelem szakon.

Közben, szinte naponta, tudósította a Kisalföldet a városi és a környékbeli eseményekről. A leghűségesebb város, Sopron, akkor ünnepelte várossá nyilvánításának hétszáz éves évfordulóját. Az írásokért elég jó honoráriumokat fizettek, lakást is tudott bérelni. A négyéves nevelőtanárság időszakát tanulással, utazásokkal és sok-sok újságírással töltötte. Írásai sorozatban jelentek meg rangos lapokban, többek között a Magyarország, a Magyar Ifjúság, a Nők Lapja, Új Magyarország, Budapester Rundschau, Magyar Nemzet, Magyar Hírlap, Új Tükör hasábjain.

Fölfigyeltek ambiciózus írásaira és az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karán ajánlottak neki állást. 1978-tól tanársegéd lett a marxista tanszéken. Idő múltával – immár adjunktusként - védte meg bölcsészdoktori disszertációját 1988-ban az ELTE-n, új– és legújabbkori magyar történelemből.

Témája a soproni és a Sopron környéki németek 1946-os kitelepítése volt. Ez után a Faipari Mérnöki Kar Tanárképző Intézeténél oktatott tovább, politikaelméletet, szakmatörténetet, neveléstörténetet, speciális kollégiumokat vezetett.

Winkler Andrással megalapították a Vivat Akadémia elődjét a Soproni Egyetem című lapot. Ez idő tájt az egyetemek lapjai igen progresszívak voltak.

Az új lap közölte például Orwell Állatfarm című művét folytatásokban. Nagy dolog volt.

- Egyfajta reformkort éltünk meg - veti közbe merengve, majd így folytatja, -a soproni KISZ Házban Társadalomtudományi Klub alakult. Ezek az 1986-87-es évek voltak. Olyan meghívott vendégek tartottak teltházas előadásokat mint Pozsgay Imre politikus, egyetemi tanár, Fe-

kete Gyula író, Balczó András világhírű sportoló, Kósa Ferenc filmrendező. /Ismeretes, hogy a Küldetés című filmet 1978-ban, „rendszerellenes kritika" miatt három hetes vetítés után betiltották!/

Ezeknek az összejöveteleknek a moderátora voltam - teszi hozzá.

Híre volt a hallgatók között is a jó kis esteknek és a' moderátort behivatta rektor és közölte vele, hogy „vannak határok!"

Aztán a megyei pártbizottságon is elbeszélgettek vele imígyen: Maga jól ír, csak ne vigye ki az utcára! Az egyetemről is el akarták távolítani a népszerű adjunktust.

Igaz, ennek még egy oka is volt, írt egy pamfletet: Ezt a kerek erdőt járom én címmel.

Műfajából következik, hogy nem rendszerdicsérő szöveg, hanem szatirikus írás. Ám a szépsége az, hogy a társadalomrajzban megelevenedő szereplőket állatok személyesítik meg. /Volt, aki magára ismert? Vagy Orwell hatása is ihletőleg hatott? Ki tudja? Többeknek nem tetszett, följelentették. Mint tudjuk, „a szó veszélyes fegyver"..

Kiesett a káderek listájáról. Azért az túlzás, hogy egy marxista tanár másként gondolkodó... - vélték.

Csoóri Sándorral, Fekete Gyulával levelezett, tisztelte, szerette őket. Eljárt a fővárosba a Jurta Színház összejöveteleire. /Itt közismerten a hallgatóság létszámát a jelentős rendőri erő is szaporította./

Élénk, jó szellemi élet volt akkoriban, táncházmozgalom, Erdélybe járás, aktív közéleti érdeklődés jellemezte az egyetemi ifjúságot is.

A népi-plebejus vonallal értett egyet, Szabó Dezső, Sinka István és különösen Németh László hatott rá. (Csak zárójelben írom: vaskos Bíbó kötet van most is az asztalán.)

A második lakitelki összejövetelen ott volt, az MDF alakulásánál. 316-os számú tagsági igazolványát 1988. szeptember 3-án Lezsák Sándor írta alá. Az ország jobbításáért sok értelmiségi elszánt volt. Sopronban is összejöttek a változást akarók.

1988. november 4-én (!) Bíró Zoltán volt az emlékező nagygyűlés meghívott szónoka, vendége. A Liszt Ferenc Művelődési Központ tömve volt, viharosan jól sikerült az összejövetel. Két hét múlva hivatalosan is megalakult a városban a fórum. Három évig volt dr. Borbély József az elnöke.

Nem mondja, de dokumentum van róla, hogy az európai hírnévre szert tett 1989. augusztus 19-i Páneurópai Piknik (és határáttörés), amit a „vasfüggöny" helyén szerveztek, egyik fő szervezője a soproni MDF volt.

- Aztán a politikai erővonalak átrendeződtek - jegyzi meg keserűen... 2008-ban végleg visszavonultam.

Tanárember maradt mindig. Az elsők közül való. A vidéki értelmiség szellemi integritását őrizve, tisztességgel, hazaszeretettel.

Gyermekei is bölcsész irányultságúak. András fia a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen magyar–filozófia szakon, Zita leánya magyar–esztétika szakon végzett.

Kisfaludon él és olykor–olykor, az olvasás, kirándulás mellett szívesen horgászik a Kis-Rábán.

Több mint egy évtizede a Közgazdaságtudományi Kar oktatója. PhD-disszertációját summa cum laude minősítéssel védte meg. Remek kis kötetben is megjelent: A helyről, ahol élünk – globalizáció és nemzeti identitás Kelet-Közép-Európában címmel.

Talán egyszer, ha ráveszi az alkotóvágy, megírja nagy generációjának életérzésvilágát, legújabbkori történelmünk izgalmas szeletét. Megérdemelnénk.

A Közgazdaságtudományi Kar ünnepi tanévnyitóján, szeptember 5-én Prof. Dr. Székely Csaba dékántól a Nyugat-magyaroszági Egyetem Kiváló Oktatója kitüntetést vehette át dr. Borbély József.

(Bérczessy Lajos)

TDK A KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KARON

A Közgazdaságtudományi Kar 2012. november 22-én rendezte meg Kari Tudományos Diákköri Konferenciáját.

A Közgazdaságtudományi Kar 2012. november 22-én rendezte meg Kari Tudományos Diákköri Konferenciáját. A rendezvényen 3 szekcióban 20 előadás hangzott el, 18 hallgató mutatta be kutatásait. A szekciók zsűrije a bemutatott művek több mint felét javasolta a 2013-as Országos Tudományos Diákköri Konferenciára. A Konferenciát a TÁMOP 4. 2. 2. B – 10/1 – 2010 – 0018 TALENTUM – „Hallgatói tehetséggondozás komplex feltételrendszerének fejlesztése a Nyugat-magyarországi Egyetemen" című projekt keretében szerveztük. A pályázatnak, valamint a támogatóink felajánlásainak köszönhetően jelentősebb jutalmakat tudtunk adni, a konferenciát változatos különdíjak is színesítették, hallgatóink értékes szakkönyvekhez, folyóirat-előfizetésekhez is juthattak.

A konferencia helyezettjei:

Gazdálkodási és Menedzsment Szekció:

I. helyezett: Ékes Szeverin Kristóf gazdálkodási és menedzsment alapszak

II. helyezett: Magyar Attila gazdálkodási és menedzsment alapszak

III. helyezett: Dósa Ariel Győző kereskedelem és marketing alapszak

Marketing Szekció:

I. helyezett: Cseh Andrea kereskedelem és marketing alapszak

II. helyezett: Gorzás Melinda kereskedelem és marketing alapszak

Nemzetközi és Makrogazdasági Szekció:

I. helyezett: Pirka Ildikó közgazdálkodás és közpolitika mesterszak

II. helyezett: Krámli András János nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterszak

III. helyezett: Pankotay Fruzsina Magda gazdálkodási és menedzsment alapszak

A részletes eredmények, illetve egy képes beszámoló is megtekinthető a Kari TDK Tanács honlapján: http://tdk.ktk.nyme.hu

A Kari Tudományos Diákköri Tanács nevében ezúton is szeretnénk megköszönni a különdíjak felajánlóinak a segítségüket, továbbá a hallgatók és témavezetőik áldozatos munkáját! Bízunk benne, hogy TDK-zó hallgatóink tovább gondozzák témájukat, s az ő munkájukat, eredményeiket látva mások is kedvet kapnak a tudományos diákköri tevékenységhez, s legközelebb még színesebb témaválasztékkal, még több hallgatóval találkozhatunk.

Bár e konferencia lezárult, a tudományos diákköri munka folytatódik.

Dr. Koloszár László
kari TDT-titkár

Dr. Juhász Lajos
kari TDT elnök

50 ÉVES JUBILEUMOKAT ÜNNEPELT A SAVARIA EGYETEMI KÖZPONT

1962-ben, tehát ötven éve indult a népművelő–könyvtáros képzés Szombathelyen, a Savaria Egyetemi Központ jogelődjében, a Felsőfokú Tanítóképző Intézetben. Ugyanebben az évben kaptak diplomát az intézmény első évfolyamának hallgatói, akiknek a SEK – történetében először – saját jogán most aranydiplomát adott át.

Együtt az Alma Mater-nél a könyvtár-népművelő szakos egykori hallgatóink

Szombathelyen 1959 előtt nemcsak pedagógus- vagy tanítóképzés nem volt, de felsőoktatási intézmény sem működött. A Felsőfokú tanító- és óvóképzés első 50 éve című kiadványban olvasható: 1958 nyarán a minisztérium tervet dolgozott ki a működő középfokú tanítóképzők átszervezésére. Mivel Kőszeg nem kapott felsőfokú tanintézetet, onnan a két utolsó (egy harmadik és egy negyedik) középiskolai osztályt Szombathelyre telepítették. Az 1959–1960-as tanévben az újabb területi átcsoportosítás révén Zalaegerszegről egy végzős utolsó középiskolai lányosztályt és hat székesfehérvári képzős fiút Szombathelyre helyeztek.

1959 szeptemberétől a kőszegi tanítóképző jogutódjaként hároméves Felsőfokú Tanítóképző Intézet kezdte meg működését Szombathelyen a kőszegi középfokú tanítóképzők jogutódaként, valamint a pápai tanítóképzés hagyományainak folytatójaként. 1962-ben a tanítóképzés mellett megindult a népművelő–könyvtár szakos képzés is.

A képzés elindulásának ötvenedik évfordulója alkalmából rendezett kétnapos szakmai konferencia és múltidéző találkozó első napján prof. dr. Gadányi Károly, a Savaria Egyetemi Központ elnöke köszöntőjében elmondta: a 2012/2013-as, a szombathelyi felsőoktatás történetében az 53. tanévet megnyitó ünnepségen a köszöntőket hallgatva a gyorsan elszállt évtizedekre gondolt. Elismerésre méltó múltat ünnepelni gyűltünk ma össze, itt vagyunk, hogy emlékezzünk, hiszen az emlékezés éltet, az emlékek erőt adnak, s itt vagyunk, hogy örüljünk egymásnak, mert az öröm megfiatalítja a lelket – hangzott el. „Ti voltatok az új világ kezdete, a meglepően merészek, akiknek mindig volt ötlete, akikre lehetett építeni. Büszke vagyok rátok." 1959-ben Magyarországon több felsőfokú tanítóképző kezdte meg működését – folytatta az elnök –, létrejöttüket társadalmi igény teremtette meg, hiszen szükség volt a jól képzett szakemberekre. Szombathelyen olyan elkötelezett vezetők, oktatók kezdték el a munkát, akik jól tudták, a tanítóképzés nem a végállomás, tovább kell lépni. Az ő munkájuk révén válhatott az intézmény egyik sikertörténetévé a népművelő–könyvtáros képzés, amely felkészült szakemberek ezreit adta a magyar kultúrának, de többen maradandót alkottak külföldön is.

Dr. Puskás Tivadar Szombathely polgármestere személyes hangvételű beszédét az ünneplőket látva egy megállapítással kezdte: „Életem példaképei, meghatározó gondolkodói ülnek itt a teremben, akiktől útbaigazítást kaptam arról, miként kell eligazodni a világban." A megyeszékhely vezetője kifejtette: a hivatás, amit az ünneplők művelnek, meghatározó a társadalom életében. Szemléletet adtak, s a gondolkodás, a viselkedésmód, a kitartás és a szorgalom megtestesítői. Egy város életében meghatározó annak felsőoktatási intézménye, hiszen diákjai jelentősen befolyásolják a város mindennapjait is – mutatott rá a polgármester.

Marton Ferenc, a Vas Megyei Közgyűlés alelnöke felidézte: a régi tanítók aktív tagjai voltak a közösségi életnek. Az 1960-as évekre elérkezett az idő, hogy feladataik egy részét átvegyék az erre a célra képzett szakemberek. Szombathelyre az ország több részéből érkeztek hallgatók, így messzire is vitték az oktatás jó hírét, általuk nemcsak a város és a megye kulturális intézményeibe kerültek nagy tudású szakemberek. Marton Ferenc hozzátette: „Kívánom, hogy az intézmény a jövőben is vállaljon jelentős szerepet a kulturális szakemberek képzésében."

Horváth Margit egykori főigazgató-helyettes hangsúlyozta, hogy az alapító kollégák a mai egyetemi lét alapjait is megteremtették egyebek mellett azzal, hogy tantervek híján nekik kellett tartalommal megtölteni a képzéseket. „Permanens, úttörő tantervkészítés jellemezte ezt az időszakot. Nem létezett még többek között sem a kommunikáció, sem a vezetéselmélet nevű tantárgy, e tudományágak akkoriban gyerekcipőben jártak." Horváth Margit hozzátette: Magyarországnak jelenleg nagy szüksége van olyan alkotóképességgel rendelkező szakemberekre, akik szellemi tőkéjük befektetésével javíthatják az ország versenyképességét. A szakismeret és az általános műveltség együttese az előrejutás kulcsa, amiben kulcsszerepet vállalhatnak a korábbi népművelők, ma andragógusok, valamint az informatikus könyvtárosok, legyen szó akár a fiatalok, akár a felnőttek képzéséről.

A rendezvényen az Alma Mater-szobor, az egykori hallgatók találkozóhelye mellett a szervezők elültették a kultúra élő fáját.

Zsámboki Árpád, a Dr. Kiss Gyula Kulturális Egyesület alelnöke, egykori hallgató elmondta, e célra magyar tölgyet választottak arra a helyre, ahol nyáron még egy kiszáradt fa állt. „Nem kell ahhoz szobor, hogy emlékezzünk. A tölgy erősen kapaszkodik az anyaföldbe. Ez a fa azt szimbolizálja majd, hogy nem veszhet el az a képzés, aminek ötven éves múltja van. Ha öntözik, gondozzák, akkor erős törzse, nagy lombkoronája lesz." Zsámboki Árpád azt is elmondta, hogy a fa mellé hamarosan emléktábla is kerül.

Csider Sándor, a SEK nyugalmazott főiskolai docense, 1971-ben végzett diáktárs beszédében azt mondta, a tölgy az erdők királya, a legkeményebbek közül való, szemet gyönyörködtető, hosszú életű fa, példakép lehet, erőt adhat a munkához mélyen földbe fúródó gyökerével és ég felé törő ágaival. „A hagyományokat őrző, de minden új iránt fogékony, együttműködést kereső, de a vélt jóért minden hatalommal ütközni képes, rebellis fajta a népművelő–könyvtárosoké." Hozzátette: minden egyén és gyülekezet gondolkodjon a jövőről, panaszkodás, téblábolás helyett cselekedjen, ne kullogjon a világméretű változások után, hanem álljon az élükre!

A program ezt követően az A–épület első emeletén, a Díszterem előtti aulában, a Tanári arcképcsarnoknál folytatódott, ahol Szalay

László, a Tanárképző Főiskola alapító főigazgatója Veres Gábor készítette emléktábláját leplezték le.

A Tanári arcképcsarnok létrehozásának gondolata néhány éve született meg a Dr. Kiss Gyula Kulturális Egyesület tagjainak fejében azzal a szándékkal, hogy a Nobel-díjasok emléktáblája mellett az intézmény neves oktatóinak is emléket állítsanak. A jubileumi ünnepségen Kiss Gyula, Békeffy Antal és Bariska Mihály táblája mellé került Szalay László-emléktábla leleplezése kapcsán Szövényi Zsolt, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatásért Felelős Államtitkárság Felsőoktatási Fejlesztési Főosztály vezetője – az egykori főigazgató személyes ismerőse – emlékezésében elhangzott, hogy Szalay László örökmozgó életet élt, ha egy feladatot megoldott, rögtön elkezdett egy újabbat tervezni. Amellett, hogy képzőt vezetett, igazgatta a főiskolát, országos fórumokon képviselte a város és a megye oktatásügyét. A professzor emeritusokat a képzéshez kötötte, ha kellett, országos politikusoknál pénzért kilincselt. „A személyekhez kötődő eredményeket, az intézményen és a városon kívüli csatákat úgy vívhatta meg eredményesen, hogy munkatársai egy csapatban dolgoztak vele, összekötötte őket a közös cél."

A Díszteremmel szemben található helyiségben Képzéstörténeti mozaikok címmel kiállítás is nyílt. E hely – ahogy Barki Katalin, a Savaria Egyetemi Központ Könyvtára igazgatója elmondta – a népművelő–könyvtáros képzés történetének állandóan megújuló otthona lesz a jövőben.

Az elmúlt hétvégén az ötven éve végzett első évfolyamának egykori hallgatóit köszöntötte az egyetemi központ. Az öregdiákok több évtizedes példaértékű tanári pályafutásuk elismeréseként aranydiplomát vehettek át a Díszteremben. Az ünnepség a szombathelyi felsőoktatás és a Savaria Egyetemi Központ életében kiemelkedő jelentőségű volt, ugyanis az intézmény először adott át saját jogán aranydiplomákat.

Prof. Dr. Gadányi Károly SEK-elnök köszöntőjében a sors értékes ajándékának nevezte azt, hogy a fél évszázados jubileumot megélhették az ünnepeltek. Felidézte azt a néhány hónappal ezelőtti napot, amikor az ünnepség szervezői közül ketten megkeresték az ötlettel, hogy az 1962-ben végzett hallgatók együtt szeretnének emlékezni. „Hirtelen mind a hárman elhallgattunk néhány pillanatra. Tényleg elmúlt már fél évszázad? Igen, az időt nem lehet megállítani, annak velünk együtt teljesíteni kell a kötelességét. 1959. szeptember 15-e meghatározó nap volt a szombathelyi felsőoktatás életében. Ez volt mindennek a kezdete. Szerény, de ünnepélyes tanévnyitót tartottak akkor. 64 hallgató kezdte meg munkáját, a tanulást, vágyakkal, elszántsággal, elkötelezett hivatástudattal." Az elnök hangsúlyozta, a tanárok mind legendás személyiségek voltak. S nem kisebb tekintélyek lettek az egykori fiatalokból sem. „Tanulók egész generációit tanították, nevelték a tisztességre. Aki pedig más területen dolgozott, az sem szakad el a tanítói hivatástól, mert attól eltávolodni ugyan el lehet, de elszakadni soha. Továbbá nem felejtették el intézményünket. Legyenek boldogok továbbra is! Ha gondjaik adódnak, emlékezzenek, és adjon erőt önöknek egykori tanítványaik csillogó tekintete!"

Az öregdiákok nevében dr. Karvalics Ferenc állt a mikrofon mögé. Gazdagok az emlékek, s a tegnap történtek tisztaságával törnek elő – kezdte az egykori hallgató, akin saját bevallása szerint annak ellenére, hogy szerepléshez szokott ember, beszéde előtt éppen olyan izgalom lett úrrá, mint amit akkor érzett, amikor 1960 áprilisában ugyanebben a teremben kellett szavalnia hallgatótársainak és oktatóinak a Szép Ilonka című verset. „Nagyon boldog vagyok. Mind azok vagyunk. Azzá tesz minket ez a rendezvény." – folytatta. Az 1962-ben végzett évfolyam (akiknek diplomáit Palkó László és Bariska Mihály írta alá) történelmi szerencséje, nem pedig érdeme, hogy 1959 és 1962 között tanulhatott az intézmény falai között. Ők csupán vizsgákat, kollokviumokat, szigorlatokat tapasztaltak, nem tudták, hogy részesei valami új, a szombathelyi felsőoktatás megszületésének. A város büszke volt új intézményére, ők pedig büszkék voltak arra, hogy a hallgatói lehettek. „Nem alkottunk maradandót, de emlékezeteset igen. Nyolcvan százalékunk újabb diplomákat, fokozatokat, képzettségeket szerzett, csupán ketten hagyták el végleg, ketten pedig átmenetileg a pályát. Mindehhez az kellett, hogy a főiskolán nap mint nap együtt éljünk költővel, szobrásszal, festőművésszel, sportolóval – vagyis a tanárainkkal. A legkorszerűbbet kaptuk a legkiválóbbaktól. Mesterek és tanárok három éves csodás szimbiózisa volt ez."

Az ünnepségen Nagy János költő, az első évfolyam hallgatója Az Alma Materhez című versét adta elő, az öregdiákok pedig megújították egykori pedagógus esküjüket.

Szöveg: Kleinhappel Miklós
Fotó: Gaspari Gábor

FILMKLUB A SEK ÖRÖKMOZGÓ MŰVÉSZMOZIBAN

Októbertől filmklubot indított a Savaria Egyetemi Központ Örökmozgó Művészmozi és a Bölcsészettudományi Kar Németh László Szakkollégium. A sorozat keretében kortárs (tavaly és idén bemutatott) filmeket láthatnak az érdeklődők az Agora – Savaria Mozi Kamaratermében.

Az első film október 2-án a 2008-as pénzügyi világválság előtti Wall Street-i éjszaka történetét feldolgozó Krízispont volt.

Október 9-én a Káin és Ábel-újraértelmezés, A végső menet pergett a vásznon.

Október 16-án a Melankólia című mozi kapcsán felmerült a kérdés, hogy a film a művészfilmes giccs és blöff, a filmes önterápia vagy a kortárs filmművészet megújítása-e?

November 6-án a Gázt! című romantikus elemekkel kevert akciós drámát vetítették.

November 13-án pedig a magyarországi romagyilkosságok motívumainak felhasználásával készült dokumentarista dráma, a Csak a szél került a vászonra.

Az Örökmozgó Művészmozi 1990 tavaszán a Savaria Egyetemi Központ elődjén, a Berzsenyi Dániel Főiskolán működő Huszárik Zoltán Filmklub és a megyei Bódy Gábor Filmklub egyesülésével jött létre, amely az évek során beépült a város kulturális kínálatába. Működése alatt megfordult benne a magyar filmes szakma szinte minden jelentős alkotója, a filmbarátok találkozhattak a hazai kritikusok és a filmmel foglalkozó kutatók legjobbjaival. Az Örökmozgót kezdettől támogatta a szombathelyi főiskola, amelynek szerves részeként működik.

Kleinhappel Miklós

50 ÉVES A GEO

A Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kara 2012. szeptember 14-15-én kétnapos jubileumi ünnepséggel emlékezett a székesfehérvári felsőfokú földmérőképzés elmúlt 50 évére az alapítástól napjainkig.

A kar jogelődje, a Felsőfokú Földmérési Technikum 1962-ben a fehérvári Jáky József Útépítő Technikum alapjaira építve alakult és kezdte meg a képzést közel 40 hallgatóval. A lelkes tanári gárdának és az oktatás színvonalának köszönhetően 1972-ben a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Földmérési és Földrendezői Főiskolai Karaként folytatódhatott az oktatási és kutatási tevékenység, 72-től földmérő, 75-től pedig földmérő és földrendező üzemmérnök képzés formájában. Ez napjainkra már egyetemi szintű képzéssé fejlődött és néhány éve doktori iskolával egészült ki. Az elmúlt 50 év alatt közel 4000-en végeztek intézményünkben és a visszajelzések szerint mindig, mindenütt szívesen fogadták a jó elméleti és gyakorlati képzésben részesült GEO-s szakembereket.

Az oktatás mellett a GEO tanárai számos mérnöki feladatot oldottak meg és jeleskedtek a szakmai tudományos kutatások területén is. Intézményünk kiterjedt kapcsolatokat épített ki neves hazai és külföldi egyetemekkel és kutatóhelyekkel. Oktatóink, hallgatóink hosszabb-rövidebb időt töltenek ösztöndíjasként több országban Spanyolországtól Kínáig.

Volt mire emlékeznie az elmúlt fél évszázadból a közel 250 résztvevőnek.

A rendezvény első napjának eseményei a Szent István Művelődési Házban zajlottak. A jubileumi konferencia ünnepi kari tanácsüléssel kezdődött a Szent István Teremben. Az elnökségben Prof. Dr. Neményi Miklós, akadémikus, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektorhelyettese, Dr. Mélykúti Gábor dékán, V. Németh Zsolt (1984-ben végzett hallgatónk) a Vidékfejlesztési Minisztérium vidékfejlesztési államtitkára, Dr. Mélykúti Gábor dékán, Prof. Dr. Ádám József, az MTA rendes tagja, a BME tanszékvezető egyetemi tanára, az MFTTT elnöke, Brájer Éva Székesfehérvár Megyei Jogú Város alpolgármestere, Barsiné Pataky Etelka, a Magyar Mérnöki Kamara elnöke, Horváth Gábor István (1987-ben végzett hallgatónk) a Vidékfejlesztési Minisztérium Földügyi és Térinformatikai Főosztályának vezetője, Toronyi Bence, a Földmérési és Távérzékelési Intézet főigazgatója, Tóth László mérnök ezredes, a Magyar Honvédség Geoinformációs Szolgálat szolgálatfőnöke és Dr. Molnár Krisztián megyei főjegyző foglaltak helyet.

Az impozáns terem megtelt egykori és jelenlegi oktatókkal, hallgatókkal és a társintézmények képviselőivel. Elsőként Dr. Mélykúti Gábor köszöntötte az ünnepi kari tanácsülés minden résztvevőjét és kérte, hogy ezúttal a szokásos jegyzőkönyv helyett mindenki emlékezetében rögzítse az ünnepség momentumait.

Az ünnepségen felszólalt Barsiné Pataky Etelka, a Magyar Mérnöki Kamara elnöke is

A díszdoktori oklevél átadása

Dr. Neményi Miklós rektorhelyettes beszédében szólt az egyetemen belül karunk nemzetközi kapcsolatokban betöltött szerepéről és kérte Székesfehérvár város támogatását a következő időszakra is. Egykori hallgatónk, V. Németh Zsolt államtitkár az 50 esztendős GEO arculatáról beszélt, mely - hasonlata szerint - ugyanúgy magán viseli a múltat, mint ahogy egy 50 éves ember arca is. Brájer Éva alpolgármester a GEO egykori igazgatójával 1971-ben készített interjúból idézett, s ha olvasunk a sorok között, kiderül, hogy 40 éve is léteztek hasonló problémák, azok megoldása is okozott fejtörést az akkor még felsőfokú technikumként működő intézmény vezetőségének. Dr. Ádám József akadémikus a Geoinformatikai Kart a földügyi ágazat fontos bázisának nevezte, és többek között a Magyar Tudományos Akadémia Geodéziai és Geoinformatikai Tudományos Bizottságával, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel és az MFTTT-vel való hasznos együttműködését emelte ki. Barsiné Pataky Etelka mondandóját az 50 évvel ezelőtti, saját, Nógrádverőcén eltöltött geodéziai mérőgyakorlatával vezette be, s érzékeltette az azóta végbement technológiai fejlődést, s hangsúlyozta a mérnöki hivatás rangjának visszaszerzését is. Toronyi Bence köszöntőjében a hagyományápolás és a vele járó szoros barátság összetartó erejéről, valamint a GEO és a FÖMI régóta tartó szoros kapcsolatáról beszélt. Tóth László mérnök ezredes a katonai és polgári térképészet közös feladatait és további lehetőségeit hozta fel alapként a Geoinformatikai Kar és a Geoinformációs Szolgálat kapcsolatára.

A születésnapi köszöntőket követően – a jó nemzetközi kapcsolatokat is bizonyítva - ezen az ünnepségen került sor Prof. Dr. Josef Strobl-nak, a Salzburgi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanárának, az Osztrák Tudományos Akadémia tagjának a Nyugat-magyarországi Egyetem díszdoktorává történő avatására. Az erről szóló oklevelet Dr. Neményi Miklós és Dr. Mélykúti Gábor adták át annak elismerésére, hogy Strobl professzor hosszú időn át támogatta a térinformati-

kai kultúra elterjesztését és a távoktatásos nemzetközi térinformatikai szakmérnökképzés bevezetését.

Az ünnepi hangulathoz illően Vasvári Tamás zongoraművész előadásában Mozart F-dúr szonátájának két tételét hallgathattuk meg. Szintén az alkalomnak megfelelően GEO Emlékérem és GEO Emléklap átadására került sor. Az előbbiben részesültek: Dr. Busics György, Dr. Engler Péter, Dr. Márkus Béla, Mizseiné Dr. Nyiri Judit, Dr. Szepes András. Hosszú időn át a kar érdekében végzett eredményes munkájáért GEO Emléklapot kapott: Csabina Zoltánné, dr. Nagy József, Nagy Lajos, Szabó József, és Dr. Vincze László. Valamennyiüknek őszintén gratulálunk az oktatók és hallgatók nevében.

Az ünnepi ülés második részében előadások hangzottak el az intézmény történetéről, hagyományairól, szakmai kapcsolatairól és a GEO hallgatói bázisának jó részét adó középfokú szakképzésről. Ezek az előadások a GEO honlapjáról elérhetőek.

A pénteki konferencia a szomszédos Szent Imre Teremben tartott állófogadással fejeződött be. A napot a selmeci hagyományok szerint megtartott szakestély zárta, ahol az elnöki tisztet Dr. Engler Péter látta el, a házelnök pedig Dr. Ágfalvi Mihály volt. Vidám hozzászólások hangzottak el, folyt a sör és a nótázás, jó volt a hangulat, a régen látott cimborák a hivatalos rész zárását követően nehezen szakadtak el egymástól.

Ez persze nyomot hagyott a szombat reggeli padsorokban, amelyek kicsit lassabban teltek meg az előző este következtében. A második nap délelőttjének az első részében a GEO tanszékvezetői mutatták be egységeiket, a második részben pedig volt GEO-sok beszéltek életútjukról, szakmai pályafutásukról. Rendkívül színes volt a paletta, hallhattunk a 60-as évek hallgatóinak nehéz, de mégis boldog diákéveiről, ízelítőt kaptunk érdekes pályafutásokból, de elgondolkodtató kérdések is hangzottak el a szakma jövőjét illetően. Valamennyi előadás érdekes és tanulságos volt.

A földszinti tanácsteremben és a folyosón elfogyasztott ebéd után ki-ki útra kelt a maga „jegyzőkönyvével", élményeivel és talán lassan összegezte az ünnep eseményeit, az elmúlt 50 évet és ugyanolyan jó érzései maradtak meg, mint nekünk, fehérváriaknak, hogy jó volt találkozni, és vannak még tartalékai, kihasználatlan lehetőségei az intézménynek.

Balázsik Valéria

A hagyományok összetartó ereje

A MIKOVINYI SZAKKOLLÉGIUM ŐSZI PROGRAMJAIBÓL

A szakkollégium az idei tanévben a munkáját szeptemberben közgyűléssel kezdte meg, ahol megszavaztuk a választmányi tagokat és előzetes terveket vitattunk meg az őszi félévre vonatkozóan. Több ötlet is megfogalmazódott, melyek egy része már megvalósult.

2012. október 10-én délután Cseszneknekre és Bakonybélbe látogatott a GEO-s hallgatók és oktatók egy csoportja. Különbuszunk délben indult az iskola elől. Első állomásunk a cseszneki vár volt, ahol helyi idegenvezető kalauzolt körbe bennünket. Túránk során sok érdekességről hallhattunk, mely segítségével bepillanthattunk a vár szövevényes történeteibe. A várlátogatást követően a 2012 nyarán nyílt bakonybéli Pannon Csillagdába vezetett utunk, amely a Balaton-felvidéki Nemzeti Park egy pályázatának eredményeként valósult meg. Egy fiatal csillagász vezetett körbe bennünket a kiállításon. Megtekinthettük a csillagászati távcsőparkot, valamint csillagászat- és űrkutatás történeti kiállításokat, a holdutazás szkafanderét és a marsjárót. Két filmet néztünk meg a planetáriumban. Legnagyobb sajnálatunkra az ég felhős volt, így a távcsöveken keresztül nem láttunk semmit. Viszont kárpótoltak bennünket olyan, ott készített képekkel, melyek a napkitörést szemléltették. A látottak, hallottak emlékével, a délután kellemes élményeivel, tértünk haza.

A novemberi hónap érdekes programja volt a felsőgeodézia meghívott előadójának, Dr. Földváry Lóránt egyetemi docensnek a „Személyes tapasztalatok Japántól Bajorországig" című előadása. A rövid bevezetőből megtudhattuk, hogy előadónk a BME-n szerzett diplomát, mint földmérő mérnök, majd egy elnyert pályázatnak köszönhetően ösztöndíjasként négy évet tölthetett Japánban. A hazaérkezést követően néhány hónap után München következett, ahol Földváry tanár úr közel három évig tanult és kutatott, majd kisebb megszakítást követően Amerikába költözött pár hónapra. Ezeken a külföldi egyetemeken, kutatóhelyeken töltött időknek a tapasztalatait osztotta meg az érdeklődő hallgatósággal november 7-i beszámolójában a kollégium „márvány termében".

Részletes áttekintést, összehasonlítást kaptunk a különböző országok munkamoráljáról, lehetőségeiről, kultúrájáról, szokásairól. A legegzotikusabb ország, Japán életét, építészetét bemutató fotóalbumokat is közreadott, majd az előadás végén egy kötetlen beszélgetésre került sor, ahol tanárok és hallgatók egyaránt kérdéseket tehettek fel az előadónak.

A Mikovinyi-szakkollégium következő programjára november 23-án kerül sor, amikor a hallgatók egy csoportja Miskolcra, az egyetemvárosba látogat, ahol sor kerül az egyetem, a könyvtár és a tanbánya megtekintésére. A programot kétnaposra tervezzük, így péntek este alkalmunk lesz egy tematikus szakesten részt venni, előadásokat hallgatni. Másnap a tervek szerint Lillafüredre a Szent István barlangba szervezünk túrát, majd délután indulunk vissza Székesfehérvárra.

Sok programötlet vár még megvalósításra, így biztosak lehetünk benne, hogy a Mikovinyi Sámuel Szakkollégium tagjai a tavaszi félévben sem maradnak érdekes programok nélkül.

Sárvári Lilian
II. éves hallgató

II. JÁNOS PÁL KATOLIKUS KOLLÉGIUM ÉS SZAKKOLLÉGIUM A SEK-EN

A Szombathelyi Katolikus Egyetemi Lelkészség a megalapítása óta eltelt egy évben aktív részese lett a Savaria Egyetemi Központ életének. Az idei tanévben egyebek mellett elkezdte munkáját a II. János Pál pápa nevét viselő katolikus kollégium és szakkollégium, amely többek között katolikus gólyatábort szervezett.

Szentmisével és házmegáldó ünneppel nyitotta meg a tanévet a II. János Pál Katolikus Szakkollégium október 18-án. Ebből az alkalomból az oktatási államtitkár is Szombathelyre látogatott. Az ünnepség tanévkezdő és Szentlélek hívó szentmisével kezdődött a szombathelyi Székesegyházban.

A kollégiumot és szakkollégiumot Veres András szombathelyi megyés püspök alapította, az egyházmegye 200 millió forintot fordított saját forrásaiból a kárpótlás során visszakapott kétszintes épületre, amelyben már korábban is kollégium működött, előtte pedig püspöki sörház volt. A kívül-belül felújított épületben 44 férőhelyet alakítottak ki egyetemisták számára. Az idén még csak húsz egyetemista hallgató költözött be az épületbe, de jövőre a tervek szerint minden helyet kihasználnak majd.

Dr. Veres András megyéspüspök szentbeszédében többek között arról tanított, hogy a valódi bölcsesség nem csupán emberi tudás halmaza, hanem annál jóval több. Annak belátása, hogy a világ és mi magunk is Istennek köszönhetjük létünket. Az igazi bölcsesség azt jelenti, hogy felismerjük, befogadjuk Jézus Krisztus ajándékát, az üdvösséget. A szentmisét a megyéspüspök együtt mutatta be dr. Konkoly István püspök atyával és az egyházmegye papságával.

Majd a püspök atyák vezetésével a Hollán Ernő utca 10–12. szám alatt található szakkollégiumba vonultak át az ünneplők.

Itt Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár beszédében – mivel a szombathelyi képzésben a legtöbb egyetemista pedagógus lesz – a pedagógus hivatásának szentelte a mondanivalóját: ez a hivatás elkötelezettséget jelent és szívós munkát másokért. Elmondta azt is, hogy II. János Pál pápa személye jó választás volt az elérendő célhoz: olyan személyisége nemcsak a katolikus egyháznak, hanem az egész emberiségnek, akire mindig felnézhetünk. Azok a fiatalok, akik ennek a kollégiumnak a falai között nevelkednek, olyan példák lesznek, olyan kovászai lehetnek a magyar társadalomnak, akikre igen nagy szükség van.

Dr. Puskás Tivadar polgármester azt emelte ki, hogy ezzel a szakkollégiummal a város gazdagodott, mert az igényes képzést ad azoknak, akik komolyan veszik a vállalt hivatásukat. Prof. dr. Faragó Sándor rektor pedig kifejezte örömét, hogy a Nyugat-magyarországi Egyetem immár összes karán – Mosonmagyaróváron, Győrött, Sopronban és Szombathelyen is – működik egyetemi lelkészség és szakkollégium, s öröm, hogy az egyházmegye áldozott ennek megvalósítására. A rektor szerint azok a hallgatók, akik egy ilyen egyetemi lelkészség gondolati köréhez tartoznak, ilyen kollégiumokban növekednek tudásban és emberségben, valószínűleg jobban meg fogják állni a helyüket a nehéz élethelyzetekben.

Dr. Németh Norbert egyetemi lelkész, a szakkollégium igazgatója köszönetet mondott a szakkollégium létrejöttén közreműködők munkájáért, fáradozásáért. A kollégium kapcsán Saint-Exupéry A hadirepülő című regényéből idézett: „Az egyetlen győzelemfajta, amiben nem kételkedem, a magvak hatalmában lakik. Mihelyt elültetik a magot a fekete föld tengerébe, már győzelmes. Csak még le kell pergetni az időt, hogy megláthassuk a gabona diadalát" – bízunk abban, hogy ezt majd a szakkollégiumunkról is elmondhatják.

A szakkollégiumot dr. Veres András megyéspüspök áldotta meg. Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével prof. dr. Gadányi Károly elnök-rektorhelyettes és Harangozó Bertalan kormánymegbízott is. Közreműködött Virágh András Liszt-díjas Érdemes Művész, a Székesegyház Werner Kórusa dr. Pem László egyházmegyei zeneigazgató, és a Berzsenyi Dániel Vegyeskar Vinczeffy Adrienne vezényletével.

A Savaria Egyetemi Központ legújabb, II. János Pál pápa nevét viselő szakkollégiumának célja a keresztény értékrend jegyében megvalósuló tehetséggondozás. A szakkollégium – a SEK korábban alakult három szakkollégiumával ellentétben – nem egy-egy kar tehetséggondozó műhelye lesz, hanem a Bölcsészettudományi, a Természettudományi, valamint a Művészeti, Nevelés- és Sporttudományi Karról egyaránt várt hallgatókat.

Már egy éve, az egyetemi központ Szombathelyi Katolikus Egyetemi Lelkészsége megalapításakor cél volt a szakkollégium elindítása. Az elmúlt esztendőben bebizonyosodott, hogy a lelkészségre szükség van az intézményben: szabadon választható kurzusai sok hallgatót vonzottak, nyilvános előadássorozatai a SEK legnagyobb termeit töltötték meg. A magyar felsőoktatásban hagyományokkal rendelkező szakkollégiumi rendszerhez a Bölcsészettudományi Kar Németh László Szakkollégiuma révén a szombathelyi felsőoktatás az elsők között csatlakozott néhány évtizede.

A püspökség és a szombathelyi oktatási intézmények között 235 éve szoros együttműködés van.

A Szombathelyi Katolikus Egyetemi Lelkészség hagyományteremtő

A rendezvényen részt vett Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár
Fotó: Gaspari Gábor

szándékkal egyetemista tábort szervezett a Martineum Felnőttképző Akadémián keresztény fiataloknak, az ismert egyetemi gólyatáborok alternatívájaként.

A tábor célja nemcsak az volt, hogy megismerjék egymást a diákok, hanem a közösségépítés is.

A tábor keretében a közösség szerepéről tartott előadásokat dr. Németh Norbert egyetemi lelkész a fiataloknak, akik játékos feladatokkal és csoportos beszélgetésekkel is megismerték a közösségépítés és a közösséggé formálódás alapjait.

Mintegy 30-an vettek részt a négynapos táborban, ahol többségben voltak azok a hallgatók, akik valamelyik szombathelyi felsőoktatási intézményben tanulnak és a II. János Pál Katolikus Szakkollégiumba is felvették őket.

„Ettől a kollégiumtól egy jó közösséget várok, hiszen azok jelentkeztek ide, akik vallásosak és a hitüket akarják ezáltal elmélyíteni." – Széll Júlia germanisztika-orosz szakos III. éves hallgató (NYME SEK) „Számomra fontos, hogy keresztény közösségben tudjak élni, és úgy érzem, hogy ebben az új szakkollégiumban ez megvalósítható lesz." – Ferenc Anna védőnő szakos III. éves hallgató (PTE)

A tábor során nemcsak előadásokon, kiscsoportos beszélgetéseken vettek részt a diákok, hanem szentmisék, filmvetítés, táncház, sportprogramok, bor- és sajtkóstoló is várta őket.

Dr. Németh Norbert egyetemi lelkész elmondta, hogy elsősorban a helyes önismeret kialakítása a cél: „Önmagunk elfogadása az alap ahhoz, hogy el tudjuk fogadni a közösség tagjait is. Előbb kell magunkat kézbe venni, magunkat elfogadni és csak utána vagyunk képesek másokat is elfogadni. Fontos ez a sorrend, amit megtartva (sz)építeni tudjuk a közösséget."

(Kleinhappel Miklós - Martinus – MTI)

A SEK C–ÉPÜLET BEJÁRATÁHOZ KERÜLT A VASI OLIMPIKONOK FALA

A sportigazgatóság épülete elől a Savaria Egyetemi Központ C–épületének bejáratához került a vasi olimpikonok fala, amelyet 2007 augusztusában állítottak a megyei sportegyesületek olimpikonjai tiszteletére.

A megye – hasonlóan az ország többi megyéjéhez – vagyonának jelentős részét átadta az államnak, a tavaly december végi közgyűlésen született döntés értelmében. A sportigazgatóság megyei tulajdonban maradt, ám egy februári rendkívüli közgyűlésen a képviselők a megszüntetéséről határoztak, mert fenntartását anyagi okok miatt a megye nem tudta vállalni.

A sportigazgatóság épületét azóta kiürítették, ezért merült fel az ötlet, hogy a vasi olimpikonok falát máshol helyezzék el. Kovács Ferenc, a vasi közgyűlés elnöke, és prof. dr. Gadányi Károly, a SEK vezetője, valamint a Vas Megyei Sportági Szakszövetségek Tanácsának elnöke a közelmúltban egyeztetett a kérdésről, ekkor támadt az a gondolat, hogy a fal az egyetemi központban, a megyei sportélet egyik meghatározó intézményében kapjon helyet.

A Csinger Péter kőfaragó által márványból készített 2,3×1,3 méteres vasi olimpikonok falát az intézmény egyik legforgalmasabb pontján, a C–épület bejáratánál helyezték el.

Kleinhappel Miklós

TISZTÚJÍTÁS A SZOMBATHELYI EGYETEMI SPORTEGYESÜLETNÉL

Tisztújító közgyűlést tartott a Szombathelyi Egyetemi Sportegyesület (SZOESE) a Savaria Egyetemi Központ Tanácstermében.

Az elnökséget a továbbiakban dr. Polgár Tibor, a Művészeti, Nevelés- és Sporttudományi Kar dékánja vezeti.

A közgyűlésen Kívés István szervezőtitkár beszámolt az egyesület közelmúltban elért eredményeiről: a SZOESE a 2011/2012-es tanévben is több neves rendezvényt szervezett partnereivel a Magyar Egyetemi–Főiskolai Országos Bajnokságtól (MEFOB) a Nemzeti Bajnokságig, amelyeken a sportegyesület versenyzői, illetve a Savaria Egyetemi Központ hallgatói 32 arany-, 27 ezüst- és 27 bronzérmet szereztek. Dr. Gál László elnök ismertette a pénzügyi beszámolót, majd az idei költségvetésről ejtett szót, kiemelve a sikeres, de korántsem minden finanszírozási problémát megoldó társasági adó változásokat – mint ismeretes, tavaly lépett életbe az a törvény, amely lehetővé teszi, hogy az úgynevezett látvány-csapatsportok, azaz a labdarúgás, a kézi-, a kosár-, és a vízilabda, illetve a jégkorong esetében a nyereséges vállalkozások társasági adójuk egy részét sportegyesületek támogatására fordítsák. A közgyűlés 31 küldöttje ezt követően a leköszönő elnökség helyére új vezetőséget választott, amely megtartotta alakuló ülését.

Kleinhappel Miklós

EGY NAP A SZIGETEN

A 2012-es egyben huszadik Sziget line-up az előző évekhez képest jóval erősebbre sikerült, főleg a Nagyszínpad vonatkozásában.

A délután háromkor kezdett a The Subways és a frontember volt olyan figyelmes, hogy betanulta „Szia Budapest", „Köszönjük szépen!" kifejezéseket, az még külön extra volt, mikor a csapat legnagyobb slágerét, a Rockandroll Queen-t úgy adta elő, hogy a refrént egy alkalommal magyar nyelven énekelte.

Ezután jött Paolo Nutini és a Mando Diao. Kora este az Egyesült Államok legnagyobb partiállatai, a világslágereket sorban ontó LMFAO kezdett a Nagyszínpadon. Özönlöttek a Nagyszínpad elé az emberek és alig volt valaki, aki ne tudta volna, hogy hogyan kell táncolni amikor felcsendült a Party rock anthem című nagy slágerük. Le a kalappal a srácok előtt, hatalmas bulit csináltak élőbe.

Az utolsó nap legjobban várt koncertje a Killers-é volt, ők zárták a Nagyszínpadot ebben az évben. Sajnos a koncert még el sem kezdődött , elkezdett szakadni az eső. Azért ennek ellenére, sokan voltak kíváncsiak rájuk, méltó lezárása volt a 2012-es Sziget Fesztiválnak.

A Killers buli közben, átsiettünk az MR2 színpadhoz, mivel ott személyes kedvenceink az Irie Maffia lépett színpadra. Szokásukhoz híven, őrületesen jók voltak.

Az eső szerencsére nem esett sokáig, de azért elég hideg lett éjszakára, szóval fedett sátor felé vettük az irányt. Az A38 sátorban elcsíptük Yonderboi idei háromállomásos miniturnéjának a végét. Kellemes volt kicsit megpihenni. Eztuán itt hajnalig ment a buli, Yonderboit-t Dj Fresh követte, őt pedig az angol Jhon B.

Lassan hajnalodott és ezzel véget is ért számunkra az idei Sziget. Köszönjünk szépen Sziget Fesztivál. Jövőre veletek, ugyanitt!

H.I.

KÍNAI DIÁKOK A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEMEN

Szeptember első felében Szombathelyre érkezett a Nyugat-magyarországi Egyetem magyar nyelvű szakképzéseibe bekapcsolódni szándékozó kínai fiatalok 15 főből álló első csoportja. Szeptember 17-én kezdték meg az egy éven át tartó nyelvi felkészülést a Regionális Pedagógiai és Kutatóközpont szervezésében.

Mihray Umer (világos kabátban) a kínai csoporttal a Főépület előtt

A Tudományos és Külügyi Rektorhelyettesi Iroda és a Beijing Keeway Consulting Co. Ltd. munkatársai kitartó előkészítő munkájának köszönhető, hogy a kínai partnerünkkel 2009-ben megkötött és 2011-ben megújított együttműködési szerződés keretei között megvalósul a régóta dédelgetett gondolat. A Nyugat-magyarországi Egyetem Szenátusának jóváhagyása alapján a kínai fél elsősorban a karok által megnevezett BA és BSc programjainkra toboroz diákokat.

Az első pályázók közül hatan a Közgazdaságtudományi Karon, négyen a BTK-n, hárman a FMK-n szeretnének tanulmányokat folytatni, egy-egy jelentkező pedig a TTK-n, illetve az EMK-n szándékozik a nyelvi előkészítő után megkezdeni tanulmányait. Ha jó hírünket viszik, ennek a létszámnak a többszörösére számíthatunk.

A kínai hallgatók október 24-én Tóth Lászlóné logopédus és Lutsar Kristiina koordinátor kíséretében ellátogattak a soproni kampuszra, ahol Prof. Dr. Neményi Miklós rektorhelyettes prezentációval szemléltetve, angol és magyar nyelven egyaránt bemutatta nekik egyetemünket, karainkat. Ezt követően a Ligneum Látogatóközpontot tekintették meg. Sándor Márta külügyi főelőadó rövid belvárosi sétára invitálta a csoportot, majd Dr. Fábián Attila oktatási dékánhelyettes mutatta be nekik a KTK tevékenységét. A kommunikációs akadályok ellenére szemmel láthatóan jól érezték magukat, amiről az általuk készített fényképek is tanúskodnak. Bennünket pedig gyorsan levettek a lábunkról, amikor „Jó szerencsét!" köszöntéssel üdvözöltek, és mosolygós „Köszönöm szépen!"-nel reagáltak az ajándékként kiosztott angol nyelvű egyetemi és városi prospektusra, jegyzettömbre, mappára.

Az alábbi interjút Mihray Umerrel, a csoport egyik tagjával készítettük - eredetileg angol nyelven.

- Mindannyian Kínából érkeztek, de az arcvonásain az látszik, hogy ön más, mint a többiek.

- Ujgur vagyok, Xinjiang gyönyörű vidékéről jöttem. A Xinjiang Ujgur Független Terület Kína északnyugati részén található. Ez Kína legnagyobb tartományi szintű igazgatási területe. A 1,66 millió km2 alapterületű régió Kína területének körülbelül egy hatodát teszi ki. Földrajzi elhelyezkedése miatt nagyon fontos szerepe volt a történelemben, hiszen Xinjiang a jól ismert Selyemút ellenőrzőpontjaként szolgált.

A régióban 21 millióan laknak, akiknek több mint fele etnikai kisebbséghez tartozik. Negyvenhét etnikum képviselteti magát, az ujgurok mellett mongolok, kazahok, üzbégek, tatárok, oroszok, hunok, kirgizek.

- Azt olvastam, hogy az ujgurok a magyarok távoli rokonainak tartják magukat. Mit gondol erről?

- Nem tudom a pontos okát, de talán a hunok miatt.

- Mielőtt eldöntötte volna hogy idejön, mit tudott Magyarországról?

- Keveset. Tudtam például a fővárosát, ismertem a magyar népviseletet és hallottam néhány egyetemről. A Nyugat-magyarországi Egyetemmel egy közvetítő bemutatóján kerültem kapcsolatba, ezen kívül egyik tanárom, aki a XinJiang egyetemen tanít, azt mesélte, hogy a magyar felsőoktatás világszerte magas elismertségnek örvend és a NYME világhírű, minőségi képzést adó egyetem, különösen az én szakirányom, a földrajz terén. Sokkal olcsóbb is, így aztán nem csoda, hogy ennyire vonzó volt, s ez mellett döntöttem.

- Nehezen szakadt el az otthontól ilyen messzi földre?

- Nem volt nehéz a döntés, mivel a családom és a barátaim mindenben támogattak, viszont ők is és a város is nagyon hiányoznak.

- Milyen volt az első benyomása Magyarországról? Érte valamilyen „kulturális sokk"?

- Úgy láttam, hogy a környezet jó és az emberek barátságosak. Az viszont nem tetszik, hogy sok tinédzser rengeteget dohányzik. Ez tényleg sokkolt.

- Milyen tapasztalatai vannak az itteni oktatásról?

- Nagyon élvezem a tanulást. A tanáraim kedvesek és türelmesek, nagyon jók a tanítási módszereik. Tényleg vigyáznak ránk, mindegyiküket szeretem.

- Hogy tetszik a magyar konyha?

- Szeretem a magyar ízeket és népviseletet.

- Azt mondják, hogy a magyar nyelvet nagyon nehezen sajátítják el külföldiek. Hogy látja ezt? Milyen más nyelveken beszél?

- A nyelvtanulási tapasztalataim fényében nem gondolom, hogy a magyar különösebben bonyolult volna. Érdekelnek a nyelvek. Az anyanyelvemen kívül jól beszélek kínaiul, angolul, kazahul, üzbégül és egy kicsit oroszul.

- A tanulmányaival kapcsolatban mik a távoli tervei?

- Ha befejeztem, hazatérek, és folytatom eredeti hivatásomat, a tanítást.

- Úgy hallottam, fantasztikus táncelőadást adott a szombathelyieknek.

- Ahogy a magyaroknak is, nekünk is vannak néptáncaink. Azt gondolom, hogy a tánc minden ujgur embernek ösztönös adottsága. Remélem, egyszer bemutathatom önöknek is a tradicionális táncainkat.

Úgy érzem, hogy itteni egyetemen eltöltött idő életem legértékesebb tapasztalata lesz.

hg

PÉNZÜGYES KONFERENCIÁK A KTK-N

A 2012. október 3-án Sopronban rendezték meg az I. Alternatív finanszírozási stratégiák tudományos konferenciát.

A résztvevők színvonalas ítélték a szervezést

A Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kara már évek óta egyre komolyabb figyelmet szentel az alternatív finanszírozási stratégiák témakörének. Kutatási projektjeivel, elemzéseivel, publikációival, számos szakmai szeminárium és workshop megrendezésével az egyetem igyekszik lehetőséget biztosítani mind a diákok és kutatók, mind a gazdaság képviselői számára az új, konstruktív gondolatok megismertetésére, megoldások keresésére.

A megrendezésre került szakmai rendezvény az etikus és fenntartható finanszírozási modelleket vizsgálja. Ennek keretén belül az előadók a helyi pénz kibocsátása és működtetése, az iszlám bankrendszer és a hagyományos bankrendszer elvi csatlakozási pontjai és együttműködésük lehetséges csatornái, banki etika, a közösségi bank és a szegények bankja témakörökkel foglalkoznak. A plenáris ülés előadói közül Prof. Dr. Szávai Ferenc, a Kaposvári Egyetem rektora a gazdaságtörténet legújabb kutatási területeinek elemzése kapcsán az alternatív finanszírozási stratégiákat elemezte. Varga István, MNB Felügyelőbizottságának tagja a monetáris politika és a helyi pénz kapcsolatáról beszélt, Dr. Balogh László a Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Karának dékánja a közszférában megvalósítható alternatív finanszírozási lehetőségeket elemezte.

A plenáris előadások után a konferencia résztvevői három szekcióülésen vitatták meg tudományterületük aktuális kérdéseit. Az egyes szekciók az etikus bankműködés, ezen belül az iszlám bankrendszer működése, a helyi pénz működésének lehetőségei és a közszféra hatékonyságának és versenyképességének javítása témakörében működtek.

A Kaposvári Egyetem rendezvényére a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának együttműködésével került sor. A helyszín kiválasztása egyrészt tisztelgés az első magyarországi helyi pénz, a soproni kékfrank két évvel ezelőtti kibocsátása előtt, amelyen a Kaposvári Egyetem doktori iskolája PhD-hallgatói is részt vettek dr. Varga József egyetemi docens vezetésével. A helyszín kiválasztásának másik oka, hogy e rendezvény a három hazai egyetem, a Budapesti Corvinus Egyetem, a Kaposvári Egyetem és a Nyugat-magyarországi Egyetem hagyományos, Kaposváron ez év nyarán megtartott egyetemi programjának (a Kaktusz-nak) záró rendezvénye.

A három egyetem együttműködése Magyarországon e tudományterületen az eddigi egyik legátfogóbb pénzügyi konferenciaként egy folyamat kezdeteként szolgál. A résztvevő egyetemek az új és alternatív szemlélettel, aktív szereplőként nemcsak részt vesznek az elmélet kidolgozásában, hanem reményeink szerint ez a tudás a gyakorlatban is megvalósítható elemeket tartalmaz.

A rendezvény a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0019 „A Kaposvári Egyetem tudományos képzési tevékenységeinek és szakmai műhelyeinek fejlesztése" projekt keretében valósult meg.

A következő napokon, 2012. október 4-én és 5-én rendezte meg a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának Pénzügyi és Számviteli Intézete a Magyar Okleveles Adószakértők Egyesületével (MOKLASZ) karöltve az immár hagyományosnak tekinthető pénzügyi, adózási és számviteli témakörökkel foglalkozó konferenciáját. A konferencia központi témái idén a vállalkozásfinanszírozás, a kockázatkezelés és a csaláskutatás voltak.

A nagyszámú hallgatóságot elsősorban vállalkozások gazdasági vezetői, okleveles könyvvizsgálók, mérlegképes könyvelők, adószakértők, valamint társintézményekből érkezett oktatók és kutatók alkották. A pénzügyekkel, adózással és számvitellel foglalkozó szakemberek számára a rendezvényen való részvétel továbbképzésnek is minősült, kreditpontok jártak érte.

Az előadások kivétel nélkül magas szakmai színvonalat képviseltek. Az előadók közül is kiemelnénk Dr. Darák Pétert, a Kúria elnökét, Domokos Lászlót az Állami Számvevőszék elnökét, valamint Dr. Kovács Árpádot, a Költségvetési Tanács elnökét. Rajtuk kívül a többi előadó is az ország legelismertebb vállalkozásfinanszírozással, illetve adózással foglalkozó szakembere közül került ki, mint például Karvalits Ferenc a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, Csáki Ferenc a Magyar Faktoring Szövetség elnöke, Dr. Herich György a MOKLASZ elnöke, Zara László az Adótanácsadók Egyesületének elnöke, Dr. Lukács János a Magyar Könyvvizsgálói Kamara elnöke.

Az előadások mellett a vállalkozásfinanszírozást érintő témakörökkel foglalkozó pódiumbeszélgetésre, illetve a finanszírozási ismereteket oktatók kerekasztal-megbeszélésére is sor került.

A rendezvényhez kísérő programok is társultak. Az első nap estéje folyamán jó hangulatú zenés vacsora mellett nyílt lehetősége a szakembereknek kötetlen eszmecsere folytatására, majd a konferenciát követően – fakultatív jelleggel – egy bükfürdői wellness hétvégén is részt vett az előadók illetve a hallgatóság egy része.

Az előző évekhez hasonlóan a résztvevők a konferenciát szakmai szempontból tartalmasnak, a szervezést és a kísérő programokat színvonalasnak ítélték meg, s sokan már most jelezték, hogy a következő konferencián is feltétlenül részt kívánnak venni.

NYME-KTK
Pénzügyi és Számviteli Intézet

EGY NAP AZ ŐRSÉGBEN

Október közepén az NYME-MÉK (I., II. és III. éves Állattenyésztő Mérnök és a II. éves Ménesgazda) hallgatói a tantervben szereplő szakmai tanulmányi úton vettek részt.

A tanulmányi út célja a Vas és Zala megyében található kisebb-nagyobb állattenyésztő gazdaságok megtekintése volt

Az útra Prof. Dr. Szabó Ferenc, Dr. Gulyás László, valamint Dr. Pongrácz László tanár urak kísértek el.

Első utunk Jákra vezetett, ahol a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének elnöke, Rácz Károly kalauzolt el minket a tenyészbika-nevelő telepen és saját családi gazdaságában. A tenyészbika-nevelő telepen az országban egyedülálló módon sajátteljesítmény-vizsgálatokat végeznek a magyartarka fajtánál. A családi gazdaságban pedig főként sertés- és kettőshasznú szarvasmarha tenyésztéssel foglalkoznak. Bevételük jelentős részét képezi a helyben előállított tej és az ebből készített jó minőségű tejtermék forgalmazása, ezen belül főként a sajt értékesítés. A jól működő családi gazdaság idén vált az egyetemünk hivatalos mintagazdaságává.

Következő állomásunk a Nagymizdón lévő bardigiano (kisló fajta) tenyészetként is működő lovarda volt, ahol ideális környezetet biztosítanak a saját és bértartott lovak számára, a nagy területű legelőkkel, valamint a minden igényt kielégítő istállókkal.

Ezután Szatta felé vettük az irányt, közben még útba ejtettük Horváth László zalalövői lótartó magyar hidegvérű tenyészetének Salomváron legelésző ménesét. Szattára érkezve Tóth Endréné vezetésével hazánk legnagyobb létszámú fjord tenyészetét tekinthettük meg. Kiváló lovaik megfelelnek a fajta standard követelményeinek.

Utolsó előtti állomásként az Őrségi Nemzeti Park felügyelete alá tartozó muraközi lótenyészetet látogattuk meg Őriszentpéteren. Itt egy kis betekintést kaptunk a fajta megmentéséért folyó munkálatokba. Egyedileg is bemutatták a fajta kiemelkedő tenyészértékű egyedeit (tenyészkancákat, tenyészméneket), de elővezettek két freibergi mént, melyek a muraközi fajtát javító cseppvér keresztezés céljából kerültek az Őrségbe. A Nemzeti Park szívügyének tekinti ezen őshonos hidegvérű fajta (muraközi) regenerálását és modernizálást.

Végül a Kövesdi család pár éve működő, fejlődésben lévő kis családi gazdaságát látogattunk meg Csörötneken. A magyartarka borjak, üszők és tehenek között tett séta után egy sajtkóstoló és friss házi tej várt minket.

A szakmai programoknak köszönhetően bepillantást nyerhettünk a hazai állattenyésztés (ló- és szarvasmarhatenyésztés) egy kis részébe. Elismert szakemberekkel személyesen is találkozhattunk, akik szakmai segítségüket felajánlották számunkra. Örömmel vettük és a további tanulmányaink során (hetesi gyakorlat, összefüggő nyári gyakorlat, TDK-dolgozat, szakdolgozat) igyekszünk kihasználni.

A kora esti órákban tapasztalatot szerezve, jóllakottan indultunk haza a hosszúra nyúlt nap végén Mosonmagyaróvárra.

A szakmai tanulmányi út a TALENTUM (TÁMOP 4.2.2.B-10/1-2010-0018) program támogatásával valósult meg.

Kép és szöveg: Kövesdi Réka, Nagy Vivien Judit

ÉSZT-MAGYAR KONTRASZTÍV KONFERENCIA

Az Uralisztikai Intézeti Tanszék novemberben rendezte meg az újabb, immáron hetedik Észt-magyar kontrasztív konferenciát.

A tanácskozás résztvevői magyar és észt szakemberek voltak. Az előadások az irodalmi művek kölcsönös fordítása mellett foglalkoztak észt–magyar kontrasztív nyelvészeti kérdésekkel, kortárs észt művészettel, magyar és észt irodalmi alkotások összevetésével.

Szombathelyen időről időre összegyűlnek a finnugrisztika jeles képviselői. A Magyarország a 20. században című sorozat kilencedik, társadalomtudományokról szóló kötete szerint az "1920–1930-as években az akkor frissen önállóságot szerzett finnugor nép, az észtek, valamint a finnek és a magyarok összefogása révén született meg a finnugor kultúrkongresszusok megrendezésének gondolata. Ezek nem elsősorban szűk értelemben vett szakmai fórumok voltak, hanem a három ország tudományának, művelődésének, lakosságának széles körű találkozási lehetőségei. A hagyománnyá erősödő folyamatot a II. világháború törte ketté. A világháború után csak az 1950-es évek végén merülhetett fel az a gondolat, hogy a finnugrisztika művelőinek rendszeres szakmai fórumokat biztosítsanak. Az érdem Ortutay Gyuláé, aki tudományos és politikai súlyát latba vetve elérte, hogy 1960-ban Budapesten megrendezzék az I. Nemzetközi Finnugor Kongresszust. Ezt követően a kongresszust minden ötödik évben más-más országban rendezték meg. Az egyes hazai uralisztikai műhelyek rendszeres konferenciái közül az MTA Nyelvtudományi Intézetének Finnugor Osztálya által szervezett kétévenkénti Ugor műhely, a Szombathelyen a háromévenként tartott magyar–finn és az ugyancsak háromévenként sorra kerülő magyar–észt kontrasztív nyelvészeti konferenciák említhetők."

Kleinhappel Miklós

ÜZBEGISZTÁNBAN „HÚZ" A GE-UZ

A csaknem 12 millió fős munkaerőpiaccal rendelkező Aral-tó menti ország a geoinformatika terén is a fejlődés útjára léphet. Ennek az elképzelésnek óriási lökést adhat az a csaknem egymillió euró támogatást kapott uniós projekt, amely a TEMPUS-GE-UZ nevet viseli.

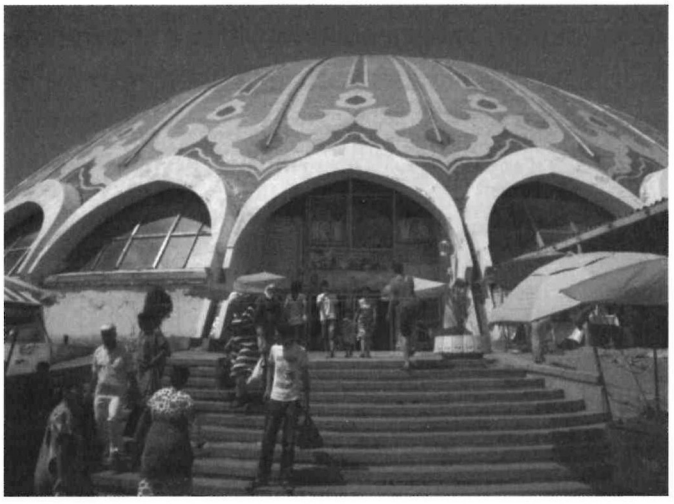

A Chorsu-bazár főépülete Tashkentben kívülről ...

A hároméves projekt október közepén indult, a Nyugat-magyarországi Egyetem professzora, Dr. Márkus Béla irányításával. A székesfehérvári Geoinformatikai Kar az európai partnerek egyetemein kívül (salzburgi, stockholmi és a greenwich-i), üzbég egyetemek és intézmények, összesen mintegy tizenegy partner tevékenységét koordinálja. A nemzetközi projekt célja az üzbég partneregyetemek felkészítése a geoinformatikai mesterképzés elindítására, és a már meglévő geoinformatikai BSc programok modernizálása, egyebek mellett a geodézia, a térképészet és a földmérés területén. A képzés szintjének emelése illeszkedik a bolognai folyamat keretében tervezett reformokhoz, a nemzetközi felsőoktatási irányelvekhez, és az előzetes felmérések szerint az üzbég piac igényeihez. A pályázat megvalósítása során az oktatás személyi és tárgyi feltételeinek fejlesztésére kerül sor, az ilyen képzésben már nagy gyakorlattal és tapasztalatokkal rendelkező európai egyetemek szakértőinek bevonásával.

A szükségletek részletes felmérésére alapozott oktatási tananyagfejlesztés, az oktatók képzése és eszközfejlesztés valósul majd meg. Az igények felmérése az egyetemek jelenlegi adottságainak feltérképezésén túl hangsúlyt fektet a gazdaság, a közszféra igényeinek szondázására is, annak érdekében, hogy a majdan végző hallgatók a munkaerőpiacon jó esélyekkel találjanak munkát, tudásuk versenyképes legyen. A képzés akkreditációjához elengedhetetlen az együttműködés az üzbég kormányzati szervekkel is. Az eszközfejlesztés korszerű geodéziai műszerek, informatikai eszközök és programok beszerzését, telepítését célozza 4 üzbég felsőoktatási intézményben. Mint minden uniós projekt esetében, itt is alapvető elvárás a rendszernek olyan szintű és tartalmú megtervezése és kiépítése, ami garanciát nyújt a megfelelő színvonalú oktatás, képzés hosszabb távú fenntarthatóságára, minőségének szinten tartására, későbbi továbbfejlesztésére.

A hazánknál csaknem ötször „termetesebb" Üzbegisztán 1991. augusztus 31-én deklarálta függetlenségét. A TEMPUS-GE-UZ projekttel deklarálta azt, hogy kész a felzárkózásra, és ehhez kész az oktatásba is invesztálni. Hogy mindezt együttműködésben kívánja megvalósítani, kézenfekvő és hasznos minden partner számára. A know-how-t adó patinás európai egyetemek számára kihívás a tapasztalatok, a tudás átadása, a gyakorlatba történő átültetése, tesztelése, az egyetemek szakmai háttere egyúttal garancia a fogadó üzbég partnerek számára a projekt sikeres befejezéséhez. Ez a „baráti" kéznyújtás a későbbiekben az együttműködő szervezetek egymás közötti kapcsolatának erősödését, kiszélesedését is eredményezheti majd.

Húz a GE-UZ. Húzóerő, mert befektetés a jövőbe. A képzett, korszerű ismeretekkel bíró szakemberek a fejlődés zálogai.

Projekt adatok

Projekt címe: Geoinformatics: enabling sustainable development in Uzbekistan.
Rövidítve: GE-UZ
Projekt azonosító: TEMPUS GE-UZ project 530808-TEMPUS-1-2012-1-HU-TEMPUS-JPCR Tempus IV
Támogató: Európai Unió / TEMPUS
Projekt koordinátor: Nyugatmagyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar, Székesfehérvár
A projekt időtartama: 2012. október 15. – 2015. október 15.
A teljes projekt költségvetése: 942 991 euró
Támogatás: 847 668,2 euró
Társfinanszírozás: 95 322,8 euró
A projekt honlapja: www.ge-uz.eu

Petrik Attila (NymE-GEO, intézeti mérnök)

Tempus

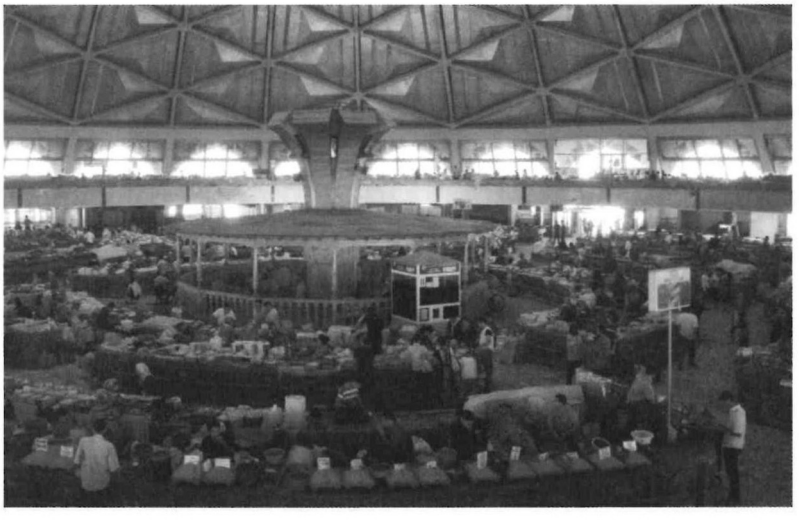

.... és belülről

A BAKONYBÓL TÉRT HAZA DÍJAKKAL A SZÖKŐS NÉPTÁNCEGYÜTTES

Ajkán rendezték meg a XVIII. Bakony Néptáncfesztivált, amelyre tizenhárom hazai táncegyüttes és erdélyi hagyományőrzők között szombathelyi küldöttség is érkezett. Az NyME-SEK Szökős Néptáncegyüttes két koreográfiából összeállított műsorát a zsűri díjakkal jutalmazta.

„A hagyományokhoz hűen!" – a néptáncos seregszemle szervezői ezzel a mottóval fejezték ki a fesztivál fő célkitűzését: a paraszti tánckultúra hiteles, életszerű színpadi újrafogalmazását. A hazai néptáncvilágot Egertől Győrig, Kecskeméttől Szombathelyig reprezentáló együttesek ennek megfelelve autentikus produkciókat vittek színre, melyek megelevenítették a magyar nyelvterület számos vidékének táncos és zenei örökségét. A kompozíciókat olykor egy-egy népszokás, dramatikus elem vagy szóbeli hagyomány gazdagította, izgalmas életképeket felvillantva ezzel a régi falusi közösségek mindennapjaiból. Így történt ez a Szökős műsorában – Molnár Péter művészeti vezető alkotásaiban is.

A kajtár pap című kamaradarab egy erdélyi, magyarózdi mese előadásával keltett derültséget a közönség soraiban. A tánccal kísért, pikáns történet a korai, fesztiválnyitányt jelentő bemutatás ellenére is rabul ejtette a hallgatóságot. A délutáni programban bemutatott második összeállítás szintén a dél-erdélyi Küküllő-vidék folklórjából táplálkozott. A „Ha úgy akarad hagy szeressen..." című koreográfia egy hajdani táncmulatság hangulatát idézte, melyben a virtuóz férfitáncok és a sodró lendületű páros táncok között szerelemvarázsló hiedelmek és praktikák is megelevenedtek. A négy fős, elismert szakemberből álló zsűri mindkét produkcióban értékelte a hagyományok izgalmas feldolgozását, valamint a meggyőző előadásmódot. Így a Szökős a Martin György Néptáncszövetség különdíját hozhatta el a fesztiválról. Emellett a mesemondók egyike és a lánykar szólótáncosa, Jámbor Rozália előadói díjjal térhetett haza.

A Szökős Néptáncegyüttes sikerdarabjait hamarosan a szombathelyi közönség is egy csokorban láthatja, hiszen a csoport 2013 áprilisában készül megünnepelni megalakulásának huszonötödik jubileumát. Az ünnepi műsorról az együttes honlapján (www.szokos.hu) tájékozódhat a közönség.

A kompozíciók életképeket villantottak fel a régi falusi közösségek mindennapjaiból

RÉSZVÉTEL A HELSINKI KÖNYVVÁSÁRON

A Savaria Egyetemi Központ Bölcsészettudományi Kar Uralisztikai Intézeti Tanszék két munkatársa is részt vett az október 25–28. között megrendezett helsinki könyvvásáron, amelynek Magyarország volt a díszvendége. A tanszék novemberben rendezte meg az újabb, immáron hetedik Észt-magyar kontrasztív konferenciát észt és magyar szakemberek közreműködésével a BTK-n.

A helsinki könyvvásár szervezésében a Balassi Intézet és a helsinki Magyar Tudományos és Kulturális Központ is részt vett. A rendezvény megnyitóján Balog Zoltán miniszter mondott beszédet. A gazdag programban – magyar részről – különböző kiadók, továbbá írók (Eszterházy Péter, Spiró György), zenészek (Dresch Mihály szaxofonművész és Lukács Miklós cimbalomművész), s egy nagy sikerű Örkényesttel Mácsay Pál vett részt.

Egey Emese, az Uralisztikai Intézeti Tanszék egyetemi docense pódiumbeszélgetésen mutatta be a nemzetközi hírű fotóművész és kitűnő műfordító Rácz Istvánnak II. világháború alatt a finn–szovjet fronton készített fotóiból összeállított albumát. A képek érdekessége, hogy azok – politikai okokból mindenféle leltározás nélkül, rejtve – a sárospataki levéltárban voltak évtizedeken keresztül. Egey Emese tárta őket a nagyvilág elé. Rácz István jelentős alakja volt a finn kulturális életnek, több albuma jelent meg finn műemlékekről. Ő is lefordította a Kalevalát, továbbá a finn irodalom néhány alapvető alkotását.

Egey Emese és Pusztay János pódiumbeszélgetésen mutatták be az Uralisztikai Tanszék Specimina Fennica című sorozatát, az egyetlen magyarországi, tisztán finn vonatkozású tudományos sorozatot, amelynek eddig 16 kötete jelent meg. Ezen belül hangsúlyozottan esett szó Egey Emesének a két világháború közti magyar–finn–észt kapcsolatokról írott monográfiája.

Tytti Isohookana-Asunmaa korábbi finn miniszter, s az Európa Tanács tagja, aki sokat tett a csángók ügyének támogatásáért, könyvet írt a csángókról, amely angolul, magyarul és finnül egyidőben jelent meg az idén nyáron. E könyv apropóján került sor pódiumbeszélgetésre, amelynek témája a csángók mellett az oroszországi finnugor népek helyzete. A beszélgetés egyik résztvevője Pusztay János volt.

A finnugor népek – köztük a finn – irodalmának magyar nyelvű kiadásával kapcsolatos programokról, az Uralisztikai Tanszék Minoritates mundi – Literatura sorozatáról, valamint a Collegium Fenno-Ugricum – szintén Pusztay János szerkesztette – LiteratUral sorozatáról volt szó azon a pódiumbeszélgetésen, amelynek résztvevői a tanszék korábbi finn lektora, Eliisa Pitkäsalo és Pusztay János voltak. A tanszék kétnyelvű irodalmi sorozatának eddigi 26 kötete között jelent meg a Kalevala 5. magyar nyelvű fordítása, egy finn regény, egy-egy novella- és versantológia (utóbbiak Eliisa Pitkäsalo összeállításában), egy népköltészeti összeállítás. A LiteratUral sorozatban egyebek között a Fűzfa Balázs egyetemi docens kitalálta és vezette A 12 legszebb magyar vers című program költeményeit adta ki különböző finnugor nyelveken. (A kötet volt a finnugor népek 6. világkongresszusán a rendező magyar fél ajándéka a mintegy 650 résztvevőnek.)

Kleinhappel Miklós

PÉLDAÉRTÉKŰ TEHETSÉGGONDOZÓ ÉS FELSŐOKTATÁSI GYAKORLÓHELY A BOLYAI

Példaértékű tevékenységet végző, úgynevezett referenciaintézményi címre készül fel a Bolyai a TÁMOP-3.1.7-11/2-2011-0417 számú, Régi és új referenciák a Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziumban című projekt révén, a Referenciaintézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése című pályázat keretében.

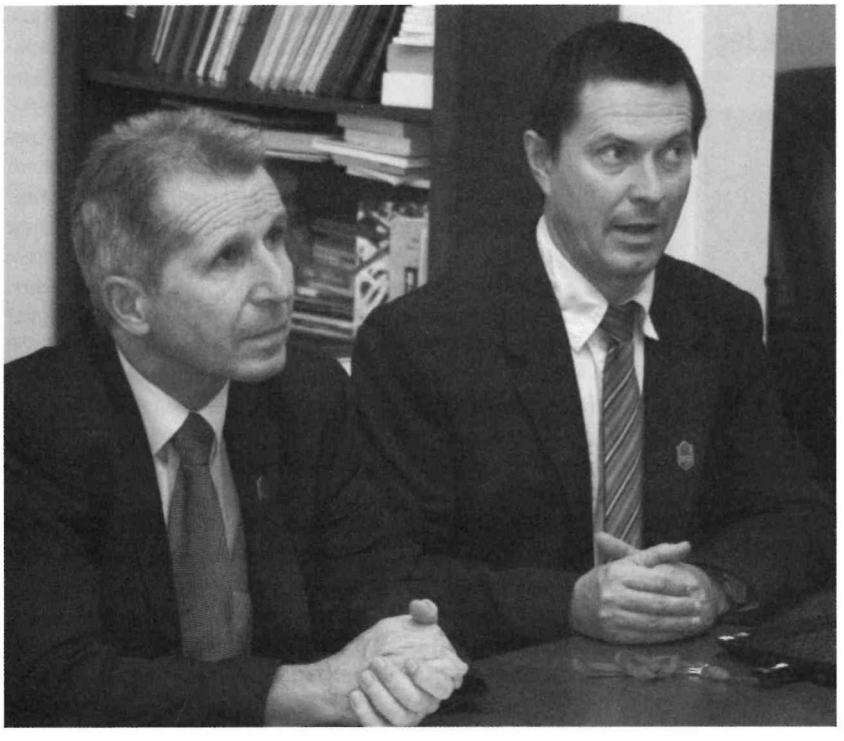

Károly Frigyes igazgató és Kukor Ferenc igazgató-helyettes, projektmenedzser

Az intézmény egy országos hálózat tagjaként a tehetséggondozás, valamint a mintaközvetítő felsőoktatási gyakorlóhely területén kívánja közkinccsé tenni a hazai általános iskolák és gimnáziumok számára is követendőnek ítélt jó gyakorlatait. A gyakorló iskola ennek szellemében dolgozta ki intézményfejlesztési tervét is.

A projekt részleteiről szóló, a Savaria Egyetemi Központban megtartott sajtótájékoztatón Károly Frigyes igazgató elmondta, a referenciaintézményi hálózat azért jött létre, hogy azokat a módszertani kultúrákat, amelyeket a magyar közoktatás a rendszerváltástól napjainkig az egyes intézményekben különféle innovációk eredményeképp kidolgozott, más iskolák rendelkezésére bocsássák.

A Bolyai a hálózat tagjainak rendelkezésére álló csaknem egy tucat lehetőségből a kötelező egy helyett két referenciaterületet választott ki, a tehetséggondozást és az új típusú (mintaközvetítő) felsőoktatási gyakorlóhelyet. Előbbi alapítása óta az iskola fő profilja, utóbbi pedagógiai programjában az egyik leglényegesebb elem.

Az új köznevelési törvény szerint a hat- és a nyolcosztályos gimnáziumok a tehetséggondozás színterei, ezért a Bolyai, mint gyakorló intézmény számára kiemelten fontos, hogy az elmélet és a gyakorlat találkozási helyén miképp lehet jó szocializációs közeget létrehozni. Mindez egyebek mellett azért elengedhetetlen, mert a 2013 szeptemberétől visszaálló kétciklusú tanárképzési rendszerben a gyakorlati képzés ideje, ahogy arról hírlevelünk előző számában beszámoltunk, az eddigi fél évről egy évre nő.

Az igazgató hozzátette: a pedagógusképzésben jelenleg egyrészt a mesterszakosok vesznek részt, akiknek a gyakorlóhelyeken meg kell ismerkedniük a legújabb módszertani ismeretek alkalmazásával épp úgy, mint ahogy el kell sajátítaniuk a 21. századi oktatásban nélkülözhetetlen informatikai ismereteket.

A levelező képzésben részt vevő gyakorló pedagógusok egyéves képzési idejük alatt döntően hospitálnak, de szakmai gyakorlaton is részt vesznek. Esetükben gyakori probléma, hogy az alacsony óraszám miatt egyedül tanítanak egy-egy tantárgyat, így a szakmai közegtől elszigetelten dolgoznak. Számukra a gyakorló iskola sok máson kívül meg tudja mutatni, hogy az új fogalmak – IKT, kompetencia, e-learning – tengerében hogyan ne uralják el az eszközök az oktatást.

Azonban leginkább az osztatlan tanárképzésben jelenik majd meg a partneriskolai képzés fontossága, hiszen a gyakorló iskola lesz a kapocs a tanárképző intézmények és a külső gyakorlóhelyen lévő mentorok között.

Kukor Ferenc igazgatóhelyettes, a projekt vezetője az intézmény tehetséggondozási tevékenységéről szólva elmondta, a Bolyai két évtizede tanítja egy órán belül, 20–20 percben, élményszerűen az idegen nyelvet és az ének–zenét. A természettudományos táborok segítségével gimnazisták számára az elméleti ismereteket gyakorlati tapasztalatokkal egészítik ki. Idén a nyári napközis táborban komplex – mozgáson, nyelvtanuláson, valamint játékos tanulásos tevékenységeken alapuló – foglalkozássorozattal várták a diákokat. Az új nemzeti alaptantervben előírtaknál korábban, az idei tanévben elkezdték a gépírás tanítását. A tanév közbeni projektnapok alkalmával az iskola összes diákja iskolán belüli és kívüli programokon vesz részt. Ezek mellett a jó gyakorlatok mellett a referenciaiskolai hálózat révén újabbak is helyet kaphatnak, hiszen a Bolyai az Innovatív iskolák fejlesztése című pályázatot is benyújtotta, ami lehetővé teszi, hogy saját jó gyakorlatait értékesítse, illetve vásárolhasson is a többi referenciaintézménytől.

A projektnek köszönhetően a gyakorló iskola 6 millió forint vissza nem térítendő támogatást nyert, amelyből 1,6 millió forintot költhet eszközfejlesztésre.

Szöveg: Kleinhappel Miklós
Fotó: Gaspari Gábor

„GYERTYÁSAN GYÚLJON AZ ÖRÖM" - ADVENTI KONCERT

„Gyertyásan gyúljon az öröm" címmel tizenegyedik alkalommal tartották meg a Nyugat-magyarországi Egyetem adventi koncertjét bronzvasárnapot követő szerdán a Közgazdaságtudományi Kar aulájában. A karácsonyra való lelki felkészülést segítő koncert az egyetem ünnepi eseményeinek sorában az egyik legszebb hagyomány.

Kovács Krisztina (gitár) Árvayné Nezvald Anett (hegedű) Gálos Borbála (hegedű) Vados Márton (cselló)

Az adventi koncert nyitányaként a Mostan kinyílt egy szép rózsavirág című magyar népdalt és Mécs LÁszló: Karácsony című művéből részletet hallghattak meg a vendégek.

Prof. Dr. Faragó Sándor, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora köszöntőjében hangsúlyozta a békesség, hűség és szeretet fontosságát.

Az est folyamán a következő művek hangzottak el: Karácsonyi magyar népdalok, Veracini: Largo, Kodály Zoltán: Nausikaa, Vivaldi: Concerto két hegedűre (II. tétel), - Leos Janacek: On an Overgrown Path The Madonna of Frydek, A blown-away leaf , Caccini: Ave Maria, Szegej Rachmanyinov: Szvit /Romanc, Gloria/ , Vivaldi: Domine Deus, Vivaldi: D-dúr gitárverseny (II. tétel, Largo).

A zeneművek elhangzását követően Henczel Szabolcs egyetemi lelkész osztotta meg a közönséggel karácsonyi ünnepváró gondolatait.

A adventi koncert zárásaként a szombathelyi Berzsenyi Dániel Vegyeskar lépett színpadra. Előadásukban a következő műveket hallgathattuk meg: Daróci Bárdos Tamás: Szerelem, szerelem, Praetorius: Es ist ein Ros' entsprungen, Weöres Sándor - Horváth Barnabás: Szép a fenyő, Karácsonyi népdalcsokor, Kocsár Miklós: Négy Mária-ének. A vegyeskart ezúttal Mészáros Szilvia és Vinczeffy Adrienne vezényelte. Közreműködő előadók pedig Pitti Katalin Liszt-díjas Érdemes Művész és Virágh András Liszt-díjas Érdemes Művész voltak.

Közreműködő művészek:

Antal Zita (ének) Árvayné Nezvald Anett (hegedű) Borbás Réka (ének) Drüszler Edit (ének) Gálos Borbála (hegedű) Kovács Krisztina (ének, gitár) Mészáros Szilvia (karvezetés) Nagy Zsófia (hegedű) Németh Zsuzsanna (ének) Révész József (zongora) Tóthné Rázó Emőke (csembaló, zongora) Tóth András (vers) Török Adél (zongora) Vadas Márton (cselló)

hi

MADÁRBARÁT ISKOLA PROGRAM AZ APÁCZAI KARON

Az Apáczai Kar Pedagógia Tanszéke 1996 óta elkötelezett munkát folytat a Környezeti nevelés terén.

Dr. habil Kováts-Németh Mária vezetésével 1996-ban indult el az Erdőpedagógia Projekt. A kar Neveléstudományi Intézetének Pedagógia tanszéke a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt-vel együttműködve a Ravazdi Erdei Iskolai Oktatóközpontban valósítja meg a pedagógusjelöltek, tanárok és kisgyermekek környezettudatos magatartásformálást.

Az Erdei Iskolai Oktatóközpont környezetében az elmúlt években több madárodú kihelyezésére került sor az „odúzó program" keretein belül. A KAEG Zrt. pályázatának köszönhetően kamerával ellátott odúmegfigyelő rendszer is rendelkezésre áll 2012 júniusa óta. Az erdei iskolába látogató gyermekcsoportok mindezek segítségével tekinthetnek bele a madarak világába. A Madarak Fák Napi rendezvényeken részt vevő különböző korosztályú tanulócsoportok a ravazdi Magyalos tanösvényen végzett megfigyelések, vizsgálatok, játékos feladatok segítségével bővíthetik ismereteiket. Az adventi időszakban pedig az „Árkád Győr" üzletközpontban a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. programjaiba bekapcsolódik a tanszék két munkatársa, ahol a téli madárvédelemmel kapcsolatos ismereteket sajátíthatják el a gyermekek rendhagyó környezetismeret órákon.

A Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. támogatásával a 2012/2013. tanév I. félévében madárodúk és etetők kihelyezésére került sor a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karon abból a célból, hogy a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület által kezdeményezett Madárbarát iskola programba bekapcsolódjunk. Az intézményben induló Madárbarát Iskola program célja, hogy a hallgatók ne csak Ravazdon, hanem közvetlen környezetükben is gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek az egész évet felölelő madárvédelmi feladatok kérdéseiben. Másik célunk, hogy a madárvédelmi tevékenységek hatékonyabb oktatására felkészítsük a tanító szakos hallgatókat.

A madárvédelmi tevékenységek keretében a hallgatók etetik a madarakat a téli időszakban, tavasszal pedig megfigyelhetik a madarak fészekrakási szokásait, továbbá elsajátítják a téma tanításához szükséges alapvető ismereteket, fogékonyabbá válnak a természet értékei iránt. A tanítójelöltek a megfigyeléseket jegyzőkönyvben rögzítik, aminek eredményeként októberben remélhetőleg elnyeri a kar a Madárbarát Iskola címet.

Mindezen tevékenységeket hallgatóink a Környezeti nevelés, Fenntartható fejlődés és az Erdőpedagógia tantárgy (oktatók: Kövecsesné G. Viktória, Lampert Bálint) keretein belül gyakorlatorientált formában végzik játékos, interaktív módszerekkel, tevékenységformákkal.

Kövecsesné dr. Gősi Viktória adjunktus, erdei iskolai programvezető
Lampert Bálint tanársegéd, erdei iskolai programvezető

AZ ELTE ÉS A SEK KÖZÖS KUTATÁSA

Az ELTE Geofizikai és Űrtudományi Tanszéke, valamint a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ kutatói és hallgatói két hetes terepgyakorlaton méréseket végeztek Szombathely térségében.

A geofizikai mérések célja a Kőszegi-hegység és a Vas-hegy között eltemetett hegység vagy éppen völgység feltérképezése, valamint a betemetődés óta eltelt időszak esetleges törésvonalainak, gyűrődéseinek kimutatása volt.

Néhány millió évvel ezelőtt a Kárpát-medence nagy részét a Pannon-tenger, majd a világóceántól való elszigetelődés miatt fokozatosan kiédesedő Pannon-tó vize borította, amit a bele ömlő folyók hordalékukkal szép lassan feltöltöttek. Mára az „eredeti" felszín csak néhány helyen bukkan ki, mint például a Keleti-Alpok részei, a Dunántúli-középhegység, vagy éppen a Kőszegi-hegység és a Vas-hegy. A feltöltődés, egy nagyjából asztallap simaságú felszínt eredményezett, ami mára átalakult, egy néhol meglehetősen meredek hátakból álló dombvidékké. A magyar földtudósok között napjainkban is nagy vita zajlik arról, hogy ezeket – a sokszor szabályosan ismétlődő dombokat – milyen erők alakították ki. A jégkorszakban sokkal nagyobb és erősebb vízfolyások? A sokkal szárazabb klímán tomboló szelek? Esetleg törésvonalak? Vagy éppen a ma is emelkedő és kelet felé préselődő Kelet-Alpok és a süllyedő Kisalföld közti gyűrődések, feszültségek?

A vizsgálatok között szerepelnek majd szeizmikus mérések, ahol a lecsupaszított földfelszínre helyezett fémlemezre mért kalapácsütések által keltett hullámok visszaverődési ideje rajzolja ki a felszín alatti rétegeket. A geoelektromos vizsgálatok során elkülöníthetők a kis vezetőképességű kavics és homokrétegek a kisebb ellenállású agyagrétegektől. Mágneses mérésekkel, az iránytűt forgató mágneses tér változásait térképezik, nagyon érzékeny műszerrel a gravitáció apró eltéréseit mérik fel, valamint mintavétellel megállapítják a folyó által lerakott kavicsok korát.

A kutatók a mérésektől választ várnak olyan érdekes kérdésekre, mint valóban földrengés pusztíthatta-e el az ókori Savaria városát, megalapozva ezzel a későbbi német nevét (Steinamanger, „kő a mezőn". Törésvonalon fekszik-e és ezért ma is veszélyezteti-e földrengés Szombathely városát? A jégkorszakban tényleg keresztülfolyt egy hatalmas, Duna méretű folyó a Felsőőr (Oberwart) – Szombathely – Németújvár (Güssing) közti területen, lerakva nagy mennyiségű kavicsát? A Kőszegi-hegységtől délre levő terület valóban egyre jobban dől dél-délkelet felé? A letelepített római katonák birtokhatárai hol és hogyan látszódnak napjainkig?

A műszeres mérések is alátámasztották, hogy a Vashegy lábától Szombathelyig a föld mélyén egy törésvonal húzódik, így akár igazak is lehetnek az ókori Savariában pusztító földrengésről szóló krónikák – közölte Kovács Gábor, az ELTE Geofizikai és Űrtudományi Tanszékének tudományos segédmunkatársa az MTI-vel.

Az ELTE hallgatói két héten át végeztek terepgyakorlat keretében műszeres méréseket többféle – elektromos, szeizmikus és mágneses – módszerrel is Vaskeresztesen, Felsőcsatáron, a Pinka folyó mentén, illetve Vép és Szombathely környékén.

A mérések eredményei nem igazolják, de alátámasztják, hogy kialakulhatott az ókorban az említett földrengés, a törésvonal miatt geofizikai szempontból ennek adott volt a lehetősége. Miközben a Kőszegi-hegység még az Alpok része, Győr alatt ugyanaz a hegység már négyezer méter mélyen húzódik, a vizsgálat ezért arra is kiterjed, hogy találhatók-e a területen olyan törésvonalak, amelyek akár máig is aktívak lehetnek – mondta Kovács Gábor.

A tudományos segédmunkatárs szerint a mai Szombathely lakóinak nem kell tartaniuk az ókorihoz hasonló erejű földrengéstől, de az aktivitásra utalhat például a néhány évvel ezelőtt a Körmenden észlelt rengés, amely valószínűleg ugyanezekhez a törésvonalakhoz köthető.

A mérésekkel azt is vizsgálták, hogy jégkorszakok és a köztük lévő melegebb periódusok alatt hogyan változtak a vizsgált területen a vízfolyások.

Ma nagyjából észak–déli irányba folyik a Pinka, a Répce, a Gyöngyös majd elfordulnak keleti irányba. A folyásirány a szerkezeti mozgásoktól, az erózió hatásaitól is függ, éppen ezért nagyon valószínű, hogy például a Pinka és a Gyöngyös, miután átjött a Vas-hegyen és a Kőszegi-hegységen, nem dél felé folyt, hanem délkeleti irányba, sokkal nagyobb energiája volt, és az Alpokból lehordott kavicsokat szétterítette – magyarázta Kovács Gábor.

Találtak a hallgatók különböző teraszszinteket a Pinka és a Gyöngyös mentén, ezeket feltevése szerint a klímaingadozásokhoz lehet kötni. Amikor nedvesebb volt az éghajlat, a folyók inkább „bevágódtak", völgyeket hoztak létre, amikor pedig szárazabb volt, kiszélesítették a völgyeket.

Egy másik kérdés volt, hogy amikor a Pannon tavat feltöltötték az Alpokból, Kárpátokból lejövő folyók, milyen lehetett a domborzat, sík volt, vagy éppen egy hullámos dombvidék, amelyet több száz méter magas meredek peremek szabdaltak. Utóbbi valószínűsíthető, de az még kérdéses, hogy kialakulásuk a törésvonalakhoz köthetők, vagy a jégkorszak idején, valamint a jégkorszakok után lévő hatalmas folyók mélyítették-e ki a felszínt – fejtegette a tudományos szakember.

Kovács Gábor – Unger Zoltán – MTI

POSTERFORTOMORROW

„Amíg a lányok, a nők kevesebbet érnek, szűkösen, vagy utolsóként esznek, túlhajszoltak, alulfizetettek, iskolázatlanok, otthonaikban és azokon kívül bántalmazottak – addig az emberiségnek nem lesz lehetősége egy békésebb, virágzóbb életre." (Hilary Clinton, az ENSZ IV. Világkonferencia a nőkről, Peking, Kína, 1995.)

2012-ben a *Posterfortomorrow* még aktuálisnak látja Hilary Clinton gondolatait, ezért hirdette meg a GENDER EQUALITY NOW! poszterversenyt a világ eseményeire érzékenyen reagáló alkotók, művészek számára. Sokan fogalmazták meg felelősséggel véleményüket a nők helyzetéről, 105 országból 3020 pályamunka érkezett be. Ezekből válogatta ki a nemzetközi zsűri a legjobb 100 alkotást, amelyet az Emberi Jogok Napján indítanak útjukra, hogy felhívják az emberek, a politikusok figyelmét a nők szerepének fontosságára, hiszen a családnak és magának a társadalomnak is ők jelentik az alapját. December 6-án Párizsban volt a premier kiállítás, majd december 10-én több mint negyven országban, közöttük Magyarországon is megtekinthették az érdeklődők a 100 plakátot, köszönhetően a Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézetének.

KOVÁCS KÁLMÁN KIÁLLÍTÁSA

A Cziráki Lajos Kiállítótérben megrendezett kiállítás két szálon is kapcsolódik 1956 emlékéhez és eszméjéhez. Az egyik az alkotó személye, a másik a megújulás és a szabadság kifogyhatatlan vágya és képessége.

A kiállítást Borbély Károly festőművész nyitotta meg

Kovács Kálmán 1949-56 között Ferenczy Valér, Molnár C. Pál és Varga Nándor tanítványaként kezdte művészeti tanulmányait, de az 56-os forradalom és szabadságharc eseményeiben való részvétele miatt menekülnie kellett. A fiatal művész emigrációja – soha jobb helyet - a Bécsi Akadémián indult, ahol Rockefeller-ösztöndíjjal tanult. A kitüntetéses diploma megszerzésével megkapta az osztrák állampolgárságot. Magyarságát azonban megtartotta a szívében is. Kapcsolatban volt a magyar demokratikus ellenzék képviselőivel és tevékenyen támogatta a rendszerváltás harcait.

1956 szelleme a változás vágyát, a változtatás igényét is felveti, hisz a művész létének alapvető tényezője a szabadság, az élet méltósága. A test és a lélek szabadsága, a változtatás bátorsága. A művészet alapeleme a megújulás, az életfogytig tartó kísérletezés, fejlődés, tanulás. A mindig újat teremtés indulata.

Kovács Kálmán kísérletező alkat. 1999-től karunkon tevékenykedik és tudását, tapasztalatait, szellemének gyöngyszemeit osztja bőkezűen közöttünk – tanítva és alkotva.

A művészet játék. A szellem és a lélek játéka. A játék a lélek beszéde, az angyalok nyelvén való sajátos kitárulkozás. A tanítás alkotás, az alkotás tanítás. A kettő együtt és soha el nem választhatóan. Mint az élet egy megbízható, állandó belső iránytűje által pályán tartott nagy ívű repülés. Nem tévedhetünk el, mert saját rendszerünk késztet, állít pályára és az ő belső hangjaira hallgatva fogalmazzuk meg, rajzoljuk fel az irányokat.

A most kiállított művekkel meglepett bennünket – és talán – saját magát is, amennyiben minden alkotás valami új felbukkanása, születés tehát. Az elkötelezetten figurális alkotó egy nonfiguratív sorozatot mutat be, amelyben azért találunk konkrét, vagy kevésbé szembetűnő utalásokat a figurára. Könnyed, fátyolos-játékosan lebegő, röpködő formák töltik be lapjait, önfeledt súlytalanságban szállongva a közöttük néhol elővillanó fekete mélység fölött. Mintha a grafikát átvéreznék a színek, feltörve a lélek tenger mélységeiből. Felhőtlen vidámságuk alatt fanyar-feketén, szürkén fojtogatón feszül a dráma.

Olyan, mint az életünk. Mert nyolcvanöt év bölcsessége ölelkezik e kompozíciókban a játékos szellemmel. Kovács Kálmán 85-ös kiállítását ezennel megnyitom.

Borbély Károly

(Elhangzott 2012. október 26-án, a kiállítás megnyitóján)

KERT: KREATÍV CSOPORT ALAKULT A SEK-EN IS

Magyarországon kiépült a rekreációs szakma oktatási hálózata, ugyanakkor még gyengén szervezett a kommunikáció a felsőoktatási intézmények és a rekreációs vállalkozások között.

A szakmának és az oktatásnak is szüksége van a másikra, hisz egymásra épülnek; ennek tudatában jött létre – a 21. század társadalmi kihívására válaszul – az a Közép-Kelet-Európára kiterjedő társaság (KERT), mely a rekreáció területén dolgozó szakembereknek és hallgatóknak nyújt közösségi helyet, szakmai érdekképviseletet és lehetőséget közös, akár határokon is átnyúló projektek, tudományos kutatások és szakmai ismeretbővítések megvalósítására.

A társaságon belül Egerben és Szegeden úgynevezett kreatív csoportok működnek, melyek tagjai aktívan részt vesznek az említett városok, régiók, illetve azok egyetemeinek rekreációs és egészségfejlesztő tevékenységeinek tervezésében, szervezésében és kivitelezésében. A Dunántúlon elsőként Szombathelyen, a Nyugat-magyarországi Egyetem Művészeti, Nevelés- és Sporttudományi Karon alakul meg kreatív csoport.

A KERT legfontosabb törekvése, hogy jól képzett, piacképes tudással rendelkező munkatársakat adjon a rekreációs vállalkozások számára, melynek révén versenyképesebb szolgáltatásokat kínálhatnak, és pozitívan differenciálhatják magukat versenytársaikhoz képest.

A szervezet elnöke Szügyi György. Ügyvezető elnök dr. Szatmári Zoltán egyetemi docens EKTF, Eger. Alelnök dr. Fritz Péter főiskolai docens EKTF, Eger. Elnökségi tagok:

Bősze Júlia egyetemi tanársegéd, ELTE, Budapest; dr. Polgár Tibor dékán, egyetemi docens NYME MNSK; Szigeti Katalin. Az

Ellenőrző Bizottság elnöke dr. Balogi Marcell ügyvéd. Ellenőrző Bizottsági tagok: dr. Princz Adrienn SZTE ÁJT; dr. Fügedi Balázs egyetemi docens, NYME-MNSK. Koordinációs Központ vezető Erdős Tímea. A szombathelyi kreatív csoport vezetője Nagyváradi Katalin tanársegéd, NYME MNSK

A társaság honlapja elérhető: www.recreationassociation.eu

Nagyváradi Katalin

APÁCZAI AGORA

2012. szeptember 18-án rendezték meg a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János karának „Apáczai Agora – Életképek" című rendezvényét. A kar bemutatását célul tűző programnak Győr legforgalmasabb sétálóutcája adott otthont.

Az egész délutános rendezvény során a járókelők megannyi aspektusból tekinthettek be a karon folyó sokszínű oktatási palettára. Dr. Cseh Sándor dékáni köszöntőjét követően, a Tanulmány Osztály ismertette a karon található képzési lehetőségeket, majd az egyes szakok önálló bemutatkozása következett.

A színpad melletti pavilonokban pedig az egész rendezvény ideje alatt megannyi program; interaktív társasjáték, pályaorientációs teszt, báb- és koktélkészítés várta az érdeklődőket. A rendezvény elején és végén pedig egy-egy ismert győri zenekar adott koncertet.

Az Agora-rendezvény azonban nemcsak a színpadon és körülötte zajlott. A turizmus-vendéglátás szakos és idegenforgalmi szakmenedzser hallgatók, kb. 60 fő, a környező utcákban idegen nyelveken kérdezte a lakosságot. A feladat lényege az volt, hogy a hallgatók a karon megszerzett nyelvtudásukat a gyakorlatban alkalmazva, a járókelőkkel párbeszédbe elegyedve térképezzék fel a lakosság nyelvismeretét.

Az Idegen Nyelvi Tanszék által koordinált program végeztével a hallgatók az interjúk során szerzett tapasztalatukat röviden értékelték. A visszacsatolásokból kiderült, hogy pár óra alatt több száz interjút kezdeményeztek a hallgatók, melyek kb. 50–55%-ban zárultak sikeres, kétoldalú, idegen nyelvű kommunikációval. Az interjút kezdeményezők a megszólítottakat nyelvtanulásuk, nyelvhasználatuk, utazási tapasztalataik, foglalkozásuk felől kérdezték a tanszéken oktatott nyelveken, így angolul, németül, franciául, spanyolul, olaszul, oroszul és japánul, valamint a szomszéd országok nyelvén, horvátul, szlovákul és csehül, de kuriózumként megjelent a holland, az eszperantó és a lovari nyelv is.

Az interjúkészítők kiemelték, hogy a megkérdezett lakosság által leginkább ismert két nyelv, az angol és a német volt, az egyéb nyelveken, franciául és spanyolul indított próbálkozások kevésbé jártak sikerrel. A kérdezők közös tapasztalata továbbá, hogy főként a fiatalok mutatkoztak kommunikatívabbaknak, az idősebb korosztály sokszor inkább elnézést kérve továbbállt.

A visszajelzésekből kiderült továbbá az is, hogy a hallgatók a feladatot hasznosnak ítélték, mert saját nyelvtudásukat, kapcsolatteremtő képességüket éles helyzetben próbálhatták ki, ezt sokan kihívásként élték meg. Ugyanakkor a válaszolók – sok esetben – hiányos nyelvismerete tudatosította bennük az idegen nyelvek tanulásának, használatának fontosságát, és azt is, hogy céltudatosabban, gazdaságosabban és felelősségteljesebben kell a nyelvtanulásra fordított időt, pénzt és energiát kezelni, a megszerzett nyelvtudást pedig értéknek kell tekinteni, amellyel személyes és szakmai kapcsolatokra lehet szert tenni. Már ezért a felismerésért érdemes volt az interjúk készítésére vállalkozni.

Az „Apáczai Agora – Életképek" rendezvényről pedig örömmel mondhatjuk, hogy hangulatos színfoltja volt Győr életének, ahol a kar egésze képviseltette magát és változatos, egyedi módon mutatta be az egyetemen folyó képzést.

Ruzsa Dániel, NYME-AK TURAN IV. évfolyamos hallgató, Győr
Fotó: Nagy Mónika

DESIGN WORKSHOP AZ ALKALMAZOTT MŰVÉSZETI INTÉZETBEN

2012. október 17-31. között zajlott a „Designed in Hungary" rendezvénysorozat az NYME Faipari Mérnöki Kar Alkalmazott Művészeti Intézetének patinás Deák téri épületében.

A program középponti eseményei október 19-én, pénteken zajlottak. Délelőtt 10 órától a „Design Support" műhelykonferencia keretében olyan magyar és osztrák fejlesztői központok képviselőinek beszámolóit, előadásait hallhattuk, akik a formatervezés területén tevékenykedő alkotók, vállalkozások támogatására szakosodtak. Délután az „Open Space Design Talks" című eszmecserével folytatódott a program, melynek során a magyar és osztrák résztvevők a siker történetét követték nyomon az ötlettől a piacra kerülésig.

19 órakor az AMI Formatermében Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes és Faragó Sándor, az NYME rektora köszöntő szavaival nyílt meg az a kiállítás, amely az AMI hallgatónak építészeti, grafikai és terméktervéiből válogatott. A bemutatót nagy érdeklődés kísérte, és egészen október 31-ig lehetett megtekinteni.

Dr. Molnár László
egyetemi docens
NYME-FMK-AMI

fotó: Dénes Nóra

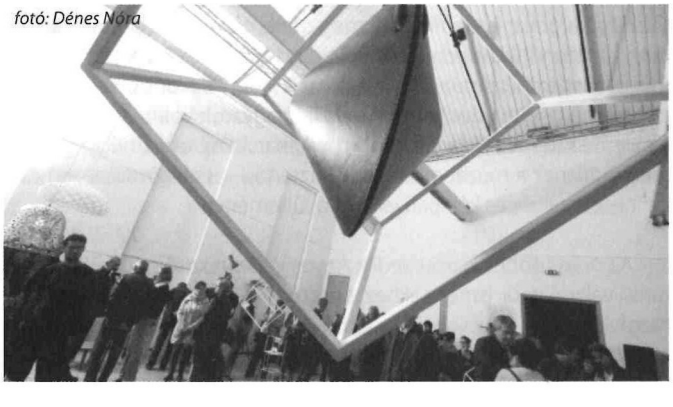

APÁCZAISOK JEDLIK ÁNYOSNÁL, KEMPELEN FARKASNÁL

Interaktív múzeumpedagógiai órák az Elektrotechnikai Múzeumban és az MTA Nyelvtudományi Intézetben

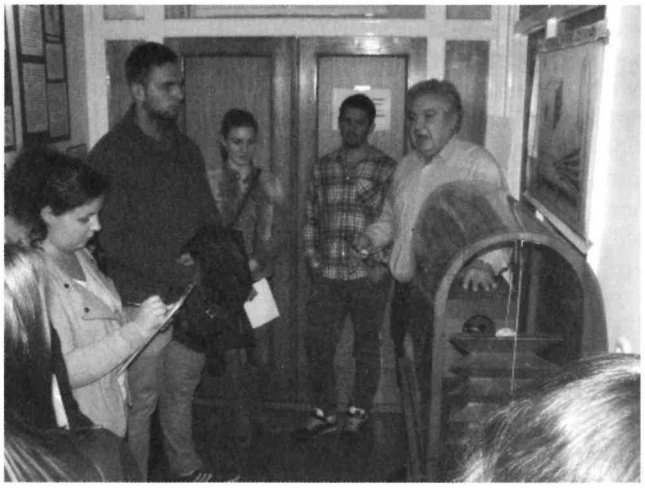

Apáczaisok Kempelen Farkas beszélőgépe előtt

A Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán 2001 óta folyó gyógypedagógus-képzés során a hallgatók a kezdetektől fogva nagy hangsúlyt fektetnek a gyógypedagógia, ezen belül a tanulásban akadályozottak pedagógiája, és a két éve indult, igen népszerű logopédia szakirány tudományterületeinek, illetve az ezekhez tartozó egyes társtudományok szakmai tartalmának megismerésére. A logopédia, mint a képzésben megjelent új tudományterület számos kurzussal bővíti a kar amúgy is igen gazdag oktatási palettáját. Dr. Zajdó Krisztina tanszékvezető, egyetemi docens időről időre olyan C-s tantárgyak oktatását is szorgalmazza, melyek jól kiegészítik és többlet tartalommal töltik meg a kar hallgatóinak felsőfokú tanulmányait, és hozzájárulnak az igényes beszéd, a magas szintű előadói készségek kialakításához. Így a logopédia szakirányon működő oktatók több éve ajánlanak retorikával, beszédtechnikával, és az előadói képességek fejlesztésével foglalkozó, szabadon választható kurzusokat.

A hallgatók a „Retorika" című tantárgy keretében 2012. november 8-án múzeumpedagógiai órákon vettek részt. A kis csoport Budapestre utazott, ahol az Elektrotechnikai Múzeumot és a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete Fonetikai Osztályát látogatta meg. Oktatónk, Dr. Bérczessy Lajos egyetemi docens úr kísért bennünket.

Az Elektrotechnikai Múzeumban életünk egyik legemlékezetesebb fizika óráját hallgathattuk meg, több érdekes kísérletnek lehettünk szemtanúi és részesei is. A múzeum 1975 óta működik, és egy régi transzformátorház épületében található. Abból az időből rendelkezik erősáramú gyűjteménnyel, amikor mi, magyarok voltunk a világon a legkiemelkedőbbek az elektrotechnikában. Összesen négy gyűjteményt őriznek a múzeumban: egy háztartási- és elektronikai-, egy világítástechnikai-, és két ipari jellegű gyűjteményt.

Az órán többek között Jedlik Ányos Villámfeszítő gépéről hallhattunk, valamint új ismeretekhez jutottunk a transzformátor 1885-ös megjelenésével kapcsolatban. Jedlik Ányos (1800-1895) gazdag munkássága Győr városához is kötődik, ahol karunk található. 1818-20 között a bencés rend líceumában végezte bölcsészeti tanulmányait, majd miután pappá szentelték, a rend döntése értelmében 1825-től a győri gimnáziumban kezdett tanítani. Később a líceum fizika tanszékén oktatott. 1831-ben hagyta el Győrt, ahová csak 1878-ban, nyugalomba vonulását követően tért vissza. A városban hunyt el 1895-ben. Nevéhez fűződik többek között a dinamó-elv és az öngerjesztés elvének felismerése és definiálása is.

Leginkább az a kísérlet nyerte el a tetszésünket, amelyet a töltésmegosztó géppel végeztünk, és amelyben mindnyájan részt vettünk. Mi magunk lehettünk az áramvezetők, aminek a végén a két szélső ember ujjai között kisült az elektromosság. Amit kevesen tudtunk, és amire felhívta a figyelmünket nagyszerű tárlatvezetőnk, hogy a transzformátor szavunk magyar eredetű, nem pedig jövevényszó, továbbá, hogy az emberiségnek ez az egyik legnagyobb hatású berendezése, amelyet valaha létrehozott. Így nem szabad megfeledkeznünk azokról a nagyjainkról, akik megalkották ezt a szerkezetet: Déri Miksáról, Bláthy Ottó Tituszról, és Zipernowsky Károly. Bláthy Ottó nevéhez kötődik még az indukciós alapon működő fogyasztásmérő, amelyet mind a mai napig használunk a villanyóráinkban. A múzeum hangulatához nagyban hozzájárulnak a falakon látható régi plakátok, amelyek mind a kor újdonságának számító elektromos berendezések használatára buzdítottak.

Ezt követően a MTA Nyelvtudományi Intézetének Fonetikai Osztályára mentünk. Bár az út kissé hosszú volt, mi töretlen lelkesedéssel vetettük bele magunkat az emberi beszéd vizsgálata céljából készített gépek és eszközök világába. Tárlatvezetőnk itt Nikléczy Péter fejlesztő technikus úr volt, aki részt vett Kempelen Farkas Beszélőgépének újraalkotásában. Megtudtuk, hogy a Beszélőgép újra életre hívásakor egy 2002-es felkérésnek tettek eleget, ugyanis a gépet a Millenárison mutatták be, az „Álmok álmodói - világraszóló magyarok" című kiállítás alkalmával. Ezt a nagyhírű találmányt nem csak hallgatni, de megérinteni is lehetett. A gép/ek/ elkészítése egy teljes évbe telt, ketten dolgoztak rajta: Nikléczy Péter alkotó társa Dr. Olaszy Gábor beszédkutató, villamosmérnök volt. A működő remekmű egyben világszám is.

Megtudtuk, hogy Kempelen Farkas (1734-1804) 18 éven át dolgozott a Beszélőgépén, amelyet főként fából készített. Azonban valódi elképzelését maradéktalanul így sem tudta megalkotni, csak találmányának részletes leírását hagyta ránk. 1770-ben ő volt az első a világon, aki beszélő szerkezetet alkotott. A gép csak lassú, monoton beszédre képes, mivel különálló hangokat hangoztat. Érdekességei közé tartozik, hogy gyermekhangon szólal (és szólalt) meg, valamint hogy az összes beszédhang kiejtésére képes (legyen az zöngés vagy zöngétlen, nazális vagy a pergő 'r' hangunk). Azt azonban érdemes tudni, hogy a gépet francia és német beszéd képzésére alkotta Kempelen Farkas, mivel ő maga ezeken a nyelveken beszélt. Meglepve hallottuk továbbá, hogy feltalálója a gépet vásári mutatványként állította közszemlére, ezért készített hozzá tetőt (nehogy az emberek belássanak). Mi magunk is hallhattuk beszélni ezt a találmányt: a „mama" és a „papa" szavakkal örvendeztetett meg bennünket. Mai nyelven a Beszélőgépet artikulációs szintetizátorként emlegetik. Megtudhattuk azt is, hogy Kempelen Farkas másik híres találmánya – a többiek mellett – a sakkozógép volt, amelyet 1769-ben készített el.

A Beszélőgép tanulmányozását követően folytattuk az időutazást, és megtekinthettük azoknak a gépeknek és eszközöknek a sokaságát, amelyekkel az évszázadok során igyekeztek minél többet megtudni az emberi beszéd mibenlétéről. Láthattunk például palato-/labiográfot, amelynek segítségével azt próbálták meg lefényképezni, hogy a beszéd során a nyelv mikor érinti a szájpadlást. Ennek az eszköznek továbbfejlesztett változatát is megtekinthettük: a dinamikus elektropalatográfot, amelyet elődje után mindössze 50-60 évvel később készítettek Angliában. Ez a gép már beszéd képzése folyamán vizsgálta azt, hogy mikor érinti a nyelvünk a szájpadlásunkat.

Az 1930-as években alkották meg a kimográfot, amely a hangok rezgését mérte. Egy tölcsérbe kellett beszélni, és egy tű a rezgéseket belekarcolta egy kormozott papírral bevont forgó hengerre. Bár az 's' és 'sz' hangokat a szerkezet nem érzékelte, mégis alkalmas volt egy betű, szó, valamint mondat időtartamának mérésére.

Fényképen láthattuk, hogy mennyi mindenre volt még szüksége Hegedűs Lajos nyelvésznek 1942-ben a magyar nyelvjárások gyűjtése során, majd megfigyelhettük, hogy 12 év elteltével a svájci hordozható egysávos magnetofon ezt a nehéz munkát mennyivel egyszerűbbé tette. Hallhattunk is felvételt, amelyet ezzel a magnetofonnal készítettek, ami még ma is rendkívül jó állapotú, kitűnően érthető beszédet játszik le.

Ezt követően egy, az 1980-as évekből származó levegőáramlás mérőt mutatott be nekünk Nikléczy Péter, amelynek az orvostudományban volt főként jelentős szerepe. Lebilincselő volt megtekinteni azt a régi mozgófilmet, amelyen röntgen felvételek sorozatán láthattuk a beszélő szerveket beszéd közben.

Megtudtuk, hogy a férfiak hangszalagjai 100-120 Hz között rezegnek beszéd közben, ezért olyan mély a hangjuk, míg a gyermekek hangja magas, ami a hangszalagok 200 feletti másodpercenkénti rezgésszámának köszönhető. Továbbá megtekinthettük az Akadémia kutatói által által 1984-ben megalkotott Hungarovox nevezetű gépet, amely magyarul beszél, és a számítógépbe beírt szöveget mondja vissza. A visszamondott szöveget hallhattuk is. Ez a szerkezet több szempontból is óriási szakmai sikernek számított, egyrészt elkészítésének idejében páratlan volt a maga nemében, másrészről pedig a belőle továbbfejlesztett számítógépes program rendkívül nagy segítséget nyújtott (és nyújt még ma is) a beszélni nem tudók számára. Napjainkban is nagyon sok helyen alkalmazzák a továbbfejlesztett változatát, például a vasútállomásokon így közlik az információkat.

A tárlatvezetés végül a süketszoba bemutatásával ért véget, ahol Nikléczy Péter zárásként elmondta, hogy a Fonetikai Osztály segíti az orvosok, a műszaki területen dolgozók és a kriminológusok munkáját is.

Mindez hogyan kapcsolódik a retorikához? Talán mondanom sem kell, ahogy a retorikának, úgy a fonetikának a tárgya is a beszéd. De míg a retorika a szónoklattal, a meggyőző és helyesen megfogalmazott gondolatok előadásával foglalkozik, addig a fonetika (jelentése: hangtan) azt helyezi a középpontba, hogyan ejtjük az egyes hangokat, hol és hogyan képezzük őket, hogyan valósítjuk meg a beszéd folymatát. Így a retorikába úgy illik a fonetika, mint szónok beszédébe a hangok. A fonetika fontos részét képezi a helyes beszéd tanulásának, illetve a beszéd korrekciójának, a logopédiának is.

Rendkívül érdekesek és tanulságosak voltak ezek a múzeumpedagógiai órák, és azt hiszem, mindannyiunk nevében kijelenthetem, hogy rengeteg új információval és élménnyel lettünk gazdagabbak. Ezenfelül kis csoportunk is jobban összekovácsolódott.

Köszönjük a Gyógypedagógia Intézeti Tanszék oktatóinak, kiemelten Dr. Bérczessy Lajos tanár úrnak, hogy lehetővé tették számunkra ezt a tanulságos kirándulást.

Ligeti Zsófia, az Apáczai-kar tanító szakos hallgatója

KIHELYEZETT ÓRA AZ APÁCZAI KÖNYVTÁRÁBAN

Siposné Major Erika könyvtárvezető vetítettképes, igen tartalmas, élményszerű előadását hallgathatták meg november 22-én az Apáczai-kar modern könyvtárában a Gyógypedagógiai Intézeti Tanszék által szervezett Prezentáció– és íráskészség-fejlesztés tárgy hallgatói.

Amint a kurzust vezető Dr. Bérczessy Lajos tanár úr elmondta, a hagyományos papír alapú könyvtár mellett az elektronikus könyvtárak, adatbázisok szakszerű használatát is megismerhették a résztvevők.

Mindezeken túl kitűnő társadalomtudományi kutatás-módszertani példákat is jegyzetelhettek a kihelyezett óra hallgatói. Egy-egy írásmű – dolgozat, szakdolgozat – tartalmi jegyei mellett a formai megjelenítés fontosságát is hangsúlyozta az előadó.

A forrásmunkák pontos megjelölése - újabban különösen az URL, vagy más néven webcímé – az idézetek elrendezése, követelmény.

Kitért még a könyvtárvezető asszony a szakdolgozati prezentációkra, ahol a hallgatóknak röviden, tömören kell bemutatni kutatásaikat, felkészültségüket.

NYME-AK

A VÁRAKOZÁS IDEJE

A Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán évek óta működik a Cziráki Lajos Kiállítótér, amelynek programjában a kortárs művészet rangos alkotói szerepelnek. A kiállítótér egy-egy eseménnyel 2010-óta szerepel a Magyar Festészet Napja országos programsorozatában is. A Szent Lukács személyéhez és születése napjához, emlékezetéhez kötődő rendezvényhez intézményünk ez évben Kovács-Gombos Gábor festőművész, egyetemi docens kollégánk, a Nyugat-magyarországi Egyetem oktatója kiállításával járul hozzá.

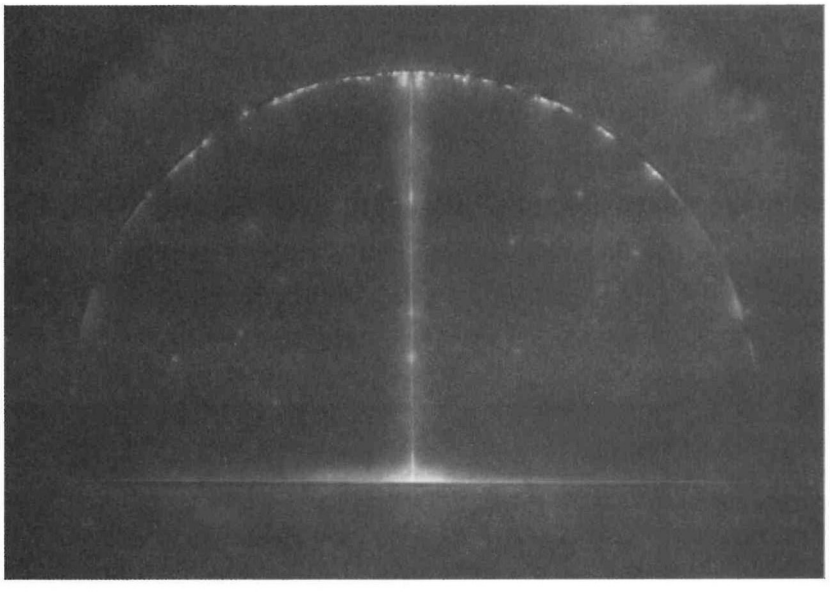

Kovács-Gombos Gábor festőművész alkotása

A kiállítás címe: A várakozás ideje. A kiállítást Martos Gábor művészeti író, a Múzeum Café főszerkesztője az alábbi szavakkal nyitotta meg.

Nap. Napvilág. „Ha majd a szellem napvilága ragyog minden ház ablakán..." Kovács-Gombos Gábor itt, ebben a városban látta meg a Napvilágot, s aztán ugyanitt felnőve, nap mint nap, éjt nappallá téve, reggeltől napestig készült arra, hogy festő, festőművész lehessen. És ma már Napnál világosabb, hogy az lett. Napi munkája, sőt nyugodtan mondhatjuk, napi szükséglete lett a művészet: tanítási napokon oktatja, szabadnapjain műveli és kutatja. Nap nap után került egyre közelebb a titkaihoz, hogy aztán a sokáig csak naplószerűen vezetett feljegyzéseiből, jegyzeteiből, gondolataiból végül összeálljon egy doktori disszertáció, és annak nyomán napvilágot lásson egy könyv a szakrális, a transzcendens művészetről.

De persze az elmélet mellett a legfontosabbak a számára – és itt és most, ma délután a számunkra is – továbbra is a képek.

Nap. Napsugár. Sugárzás. „Ha a Napba nézel, s elvéted a látást, szemedet okold, ne a nagy sugárzást" – idézte egyik ifjúkori Jancsó-filmünk, az Oldás és kötés végén egy égi hang az ókori távol-keleti bölcsességet. A világhírű musical, a Hair finaléjában pedig azt dalolják: „Let the Sunsine, let the Sunshine in..." – és, emlékeznek?, Milos Forman filmjében ezalatt végeláthatatlan sorokban masíroznak a katonák a napfényről be az őket a háborúba szállító hatalmas repülőgép sötétségébe. Napfény. Fény. Fénysugár. Égi fény. Ránk sugárzó égi fény. Kovács-Gombos Gábor azt mondja ezekről az itt látható képein megfestett fényekről; „ezek a képek nagyon konkrétan és nagyon határozottan valamiféle földi utazásnak a stációi, ahol az ember egyre közelebb kerül egy hatalmas, csodálatos, de közben rettenetes fénylő kapuhoz, ahol ha átmegyünk, minden megoldódik. Nem tudom, hogy hogyan, nem tudom, hogy mi ennek az oka, célja, nem az én dolgom, hogy erre válaszoljak. Az én dolgom annyi, hogy ne féljek, az én dolgom az, hogy amerre van a fény, arra menjek." „Fényküszöb" – adta Kovács-Gombos egy korábbi, pannonhalmi kiállítása címéül Varga Mátyás bencés szerzetes-költő.

És hogy ezek a fények, ezek az itt minden képen megfestett, követendő fények, ezek a „fényküszöbök" mit is jelentenek? Nyilván mindenkinek mást és mást. Mondjuk: egy út végét? Napnyugtát; azt, hogy előbb-utóbb valamennyiünknek ki fog hunyni a Napja? Vagy ahogyan minden napnyugtát egy újabb napfelkelte követ, úgy valami újnak a kezdetét? Mondjuk: egy másik, egy már azon a fénylő kapun, a „fényküszöbön" túli életnek a kezdetét? Hogy egyszer talán majd ránk esik az a bizonyos égi fénysugár, és eljön az ítélet napja? De vajon mikor? Holnap? Másnap? Mindennap? Mindennap egy kicsit? Harmadnapon...? Ez már egyszer, mondják, megtörtént; „Et resurrexit tertia die secundum scripturas"...

Nap. Napok. Jeles napok. Festészet napja. Ugyan október 18-ig, amikor is Lukácsnak, a festők védőszentjének a neve napja áll a naptárban, még éppen hétszer fog lenyugodni és újra felkelni a Nap, azért ez a mai kiállításmegnyitó már ahhoz a naphoz, az ahhoz kötődő művészeti eseménysorhoz kapcsolódik. A kiállítás címe: A várakozás ideje. És bár tudjuk, ez itt és most Adventre vonatkozik, a Jézus születésének várására, de azért vele együtt a fény, a vele a Földre eljövő égi fény eljövetelének a várására is. „Te csak várj, míg felkel majd a Nap..."

Nap. Ünnepnap. Ünnep. Egy kiállítás megnyitása mindenképpen az. Ma tehát ünnep, ünnepnap van, a kiállító művészé, Kovács-Gombos Gáboré, meg a festészeté. Meg persze a miénk, látogatóké, nézőké. Hiszen az ünnepen a képeket nézve, a képek által a mi szívünkre is az öröm fénye vetülhet. Így aztán ez az ünnep egy kicsit talán a fényé is. A napfényé, a képek festett fényeié, a művészet felfényléséé.

Borbély Károly
főiskolai docens
NYME-AK

A „POETA DOCTUS" ÚJABB KÉT VERSESKÖTETE

A közeli múltban mutatta be lapunk a Tudósportrék sorozatban Báger Gusztáv professzort, József Attila-díjas kötőt. Mostanában jelent meg válogatott és új verseinek gyűjteménye *Magasság, mélység* címmel az Új Ember Kiadó jóvoltából.

Báger Gusztáv

Tizenegy korábbi kötet – 1996-tól 2011-ig – anyagát és eddig még nem publikált művek virágait szedte csokorba Zsille Gábor szerkesztő.

A *Prédikáció a minőség elsőbbségéről* című példabeszédvers hétköznapi sorba állítja a Biblia reményét, igazságát: „Nincs ember, akinek Isten ne adott volna talentumot." Menynyire emberibb, valósabb ez a megszólítás, mint a manapság divatos, rendkívül félreértelmezett szólás: carpe diem! Minden napnak van szépsége, értelme. Csak meg kell találni, örülni neki. Párja ennek a gondolatnak a másik közismert: nulla dies sine linea, azaz egy nap se múljék el vonás nélkül. Ez a idős Plinius után idézett intelem, akár azt is jelentheti, legyen meg a napi jócselekedeted, légy hasznos mások s magad számára is.

Nincs könnyű a dolga a méltatónak, a hét fejezetből és majd' száz versből álló tablókép vers-színeiből egyet is kiválasztani!

Talán a kötet címadó verse világít rá a költő által átérzett világlátásra, amit felénk sugall:

Magasság, mélység

Krisztus nem absztrakció.
Nem eszme, nem vallás: élet.
Mélybe taszítja vétkeinket,
s föntről a megváltást hozza el.
Elhordozza helyettünk fájdalmainkat,
hogy véglegessé tegye a megigazulást,
egyetemessé a vér tisztító erejét,
időtlenné a szabadságot,
örökké valóvá a hitet.
Csak ki nem kér, annak nem adatik.
Kinek megadatott, attól nem vehetik el.
A táblák összetörnek, a Szó megmarad.

*

Báger Gusztávot nem könnyű olvasni, nem egyhúrú költő.

Nem adja meg a pillanat elsuhanó örömét. Ízlelgetni kell. Olvasgatni. Félretenni, de úgy, hogy bármikor kéznél legyen!

A *Mégis, mégse, mégis* kötet verseiről van szó. A Széphalom Könyvműhely adta ki nemrég.

A világ és Európa, a költőtársak megszólítása – ürügy a költői játékra.

Látszólag napi hírekbe csomagolt az üzenet, ám a végén minden kitisztul. /Még tart a kegyelem, a dolgok elodázhatók. /Aztán egy váratlan pillanatban összeomlik a háló./ A globális probléma lokálissá egyszerűsödik./ A *Szabásminták* című vers végkicsengése.

Líráról prózában írni – badarság.

Amint a kottafejekből is csak a hangszer, az emberi hang, a kéz varázsol ritmust, dallamot.

A verset is csak olvasni, hallgatni (esetleg énekelni) szabad. Ízlelgetni, mint a finom bort. Ott van benne a fény, az illat, a szín. És a szív. A legfontosabb.

Ahogy az ujjak alól kiperegnek a verssorok csak érezzük a rezdülést.

A vers nem is erőszakos, hagyja, hogy küzdjön vele az olvasó, hallgató.

A költő pedig – „az adott világ varázsainak mérnöke"- szépen odalibbenti, mint egy lenge kelmét, a suhanó értelem-érzelem hullámait.

Az *Esti horizont* – egyben ciklus cím is – című költemény utolsó három versszaka elrepít, elvarázsol:

A kerti lóca nyugalmát
összekuszálják a gondok,
csillagutak gomolyognak
az űri sötétben.

Ha elcsüggedünk,
nem érzünk elhívást, se célt,
elénk tolakszik a köd,
a böszme eszme.

Végül csak könyörgés
marad és kegyelem.
S akkor a nagy csöndességben
mintha Valaki megérintene.

Olvassuk Báger Gusztávot! Különlegesen nemes költő.

(bérczessy)

NYITOTT AJTÓK HETE

– ötödször az Apáczai-kar Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszékén

A 2012. szeptember 24–26. között megrendezett Nyitott ajtók hete projekt ötödik alkalommal teremtett lehetőséget a turizmus és tanító szakos hallgatóknak idegen nyelvtudásuk valós szituációban történő gyakorlására, valamint inter- és multikulturális kompetenciájuk fejlesztésére. Ugyanakkor módot adott érdeklődő látogatóink – közöttük Győr város és a régió általános és középiskolás diákjai - számára, hogy megismerkedhessenek a tanszéken folyó nyelvoktatás kereteivel, módszereivel, gyakorlatával, abba akár aktív módon bekapcsolódhassanak, hallgatóinkkal közösen tanuljanak, dolgozzanak.

A „Nyitott ajtók" projekthét alatt a tanszékünk vállalkozó oktatói és hallgatói – a szó konkrét értelmében is – nyitott ajtók mellett szervezték órarend szerinti (délelőtti és délutáni) idegen nyelvi kurzusaikat.

A nyitott hét programja a „Többnyelvűség – mobilitás – szolidaritás" témakör köré szerveződött. Az egyes csoportok ezen belül választottak feldolgozandó témákat, és a vállalkozó hallgatók az általuk tanult/ választott idegen nyelven 10–15 perces PowerPointos prezentációi, referátumai, csoportos poszterei mutatta be a választott témakört. A prezentáció után mód nyílik az elhangzottak megvitatására a jelenlévő közönséggel.

Összesen 16 csoportban 48 hallgató tartott angol, német, orosz nyelvű prezentációt, regisztrált résztvevők összlétszáma: 42 fő, ebből külsős vendégek száma: 49, elsősorban győri középiskolákból, de vendégeink között köszönthettünk ELTE-s hallgatót és bécsi kollégákat is.

A hallgatók által tartott előadások többsége színvonalas, érdekes és sokféle nyelvi szintet képviselt. Jó volt látni, hogy a nyelvi tanulmányaik elején tartó hallgatók közül is többen vállalkoztak, s sikeresen oldották meg a feladatot. Legtöbben PPT előadást készítettek, de néhány csoportban segédeszközök nélkül, csak a saját személyiségükre és tudásukra támaszkodva próbálták ki a hallgatók, milyen érzés idegen nyelven közönség előtt megnyilvánulni.

A prezentációk témája nagyon változatos volt. Több előadás hangzott el turisztikai témákban – gasztronómia trendek hazánkban, étkezési szokások az Egyesült Királyságban, vízi és kultúrturizmus. Számos előadás személyes élménybeszámoló volt a hallgatók külföldi illetve belföldi szakmai gyakorlataikról, munkatapasztalataikról, utazásaikról. Néhányan távoli, egzotikus országokat, kultúrákat mutattak be (Thaiföld, Dél-Korea, Mexikó, stb.).

Ebben az évben a nyitott hét nóvumát programsorozatunk mottója fogalmazta meg: e szerint távoli kultúrák felé tettük meg az első lépést: meghívott vendégeink segítségével bepillanthatunk Japán, Kuba, Mozambik, és az orosz kultúra, nyelv, gasztronómiai rejtelmeibe.

Így például évfolyamonként összevont csoportos előadáson tapasztalhatták meg hallgatóink, milyen előnyei vannak a nyelvtudásnak, amikor a kar japán lektora, Mukai Hitoshi úr Osakából élvezetes előadást tartott szülőföldjéről, a japán életről és kultúráról angol nyelven. Vehettünk egy rövid japán nyelvleckét is, ahol megtapasztalhattuk azt is , hogy néhány hallgatónk már egész jól tud japánul.

Újdonság volt, hogy karunk Természettudományi Tanszékről Dr. Halbritter András adjunktus tartott angol nyelven előadást kubai élményeiről, tapasztalatairól. Kollégánk a botanikai kutatócsoport tagjaként 3 hetet töltött Kubában. Előadásában bemutatta a sziget növénytani érdekességeit, sajátos kultúráját, az ott élők mindennapi életét.

Mozambiki kollégánk, Antonio Joao Charomar angolul és magyarul tartott érdekes előadást 3 kontinensen (Mozambik, Kuba, Magyarország) átívelő életéről. Különösen hangsúlyozta a céltudatos, gazdaságos, valamint felelősségteljes nyelvtanulás és az ebből következő hasznos tudás az adott szituációban való nyelvi helytállás) szerepét, saját életével példát mutatva arra, hogy ez az életben ez az egyik legjobb befektetés.

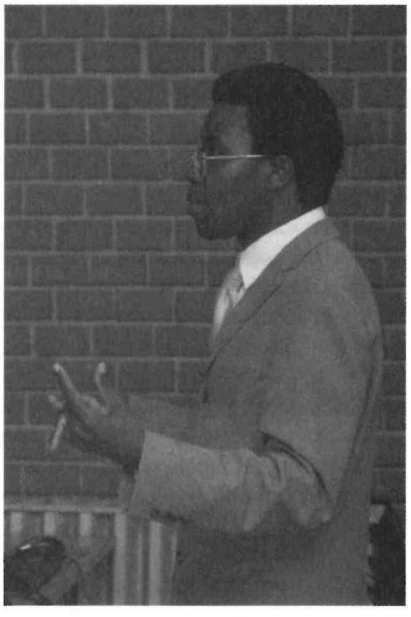

Antonio Joao Charomar mozambiki nyelvtanár szerint a nyelvtanulás az egyik legjobb befektetés

Kuriózum volt Görcsné Dr. Muzsai Viktória egyetemi docens, tanszékvezető előadása, amely lehetővé tette a kitekintést Oroszország gazdasági, kulturális és nyelvi jellemzőire. A „Miért tanuljunk oroszul?" kérdésre a turizmus szakos hallgatók számára kettős szempontú megközelítésre adott módot: mit kínál Oroszország magyar turistáknak, mit mutathatunk meg orosz turistáknak nálunk. Mindkét szempont felveti az orosz nyelvtanulás és -tudás szükségességét, melyre tanszékünk kínál módot.

Hallgatóink és vendégeink visszajelzései alapján az ötödik éve sikerrel megrendezett hét legfőbb értékének tekinthető, hogy meghívott előadók, vendégek, lektorok, s a külföldi gyakorlataikról beszámoló hallgatók hangsúlyozták a nyelvtudás valós szituációkban történő használatának fontosságát, azt, hogy a nyelvtanulás hosszútávon kifizetődő befektetés. Karunk kutató biológusa például bizonyságot tett arról, hogy kiválóan beszél több idegen nyelven, és nyelvtudását sokféle szituációban alkalmazza sikeresen. Ez követendő mintaként szolgál hallgatóink számára.

A hallgatói prezentációk hangsúlyozták az idegen nyelvek kultúraközvetítő szerepét is, mint kultúrák és emberek kapcsolódási pontját. Jól példázták a világra való nyitottságot. A diákok hallhatták, hogy a külföldi hotelekben gyakorlataikat teljesítő társaik folyékonyan és magabiztosan beszélik az idegen nyelvet, s hogy az idegen nyelv tudása nagymértékben előre viheti egyéni karrierjüket.

A prezentációk workshopok formájában történő értékelése fejlesztette a hallgatók kritikai érzékét, s ösztönözte őket véleményük idegen nyelvű kifejezésére. A megbeszélések jó alkalmat nyújtottak arra is, hogy a középiskolás vendégek is megszólaljanak idegen nyelven, s beszéljenek véleményükről és jövőbeni terveikről is.

Bánfalvi Szilvia nyelvtanár,
NYME AK Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék, Győr

APÁCZAI KARRIER NAP

2012. november 14-én immár harmadik alkalommal rendezték meg az Apáczai Karrier Napot az Apáczai Karrier Iroda közösségi terében. A rendezvény moderátora Borkai Petra, karunk arca volt, aki tájékoztatta a résztvevőket a délutáni programokról.

A rendezvény moderátora Borkai Petra volt

A rendezvényt Dr. Lőrincz Ildikó dékánhelyettes nyitotta meg, aki arról beszélt, hogy milyen szolgáltatásokat nyújthat ez az iroda a jelenlegi és a már végzett hallgatóknak is. Csurák Erzsébet, az iroda vezetője felhívta a figyelmet arra, hogy az iroda és a közösségi tér is a hallgatók érdekeit szolgálja. Elmondta, hogy szívesen várják a hallgatókat bármilyen problémával, de akár ötletekkel kapcsolatban is, hiszen a cél az, hogy a Karrier Iroda és a hallgatók között együttműködésen alapuló jó kapcsolat tudjon megvalósulni. A megnyitók után egy őszi programról, a sikeresen debütáló Apáczai Agoráról láthattak színes, összefoglaló filmet a jelenlévők.

Ezt követően Varga Balázs, az Apáczai-kar oktatója járta körbe a karrier és az életpálya tervezés témakörét. Bemutatta a témában sokat kutató és munkálkodó szerzők elméleteit arról, hogy milyen utakon indulhatunk el, hova érhetünk, de azt is, hogy milyen buktatói vannak az életpálya építésnek. Az előadás témáját vitték tovább és világították meg kicsit más szemszögből a Karrier Iroda munkatársai. Azokat a karriertervezési hibákat mutatták be, melyek nem a külső környezethez kapcsolódnak (oktatás – munkaerőpiac), hanem rajtunk múlnak. Felhívták a figyelmet az önmenedzselésre, a türelemre és az önismeretre. E tulajdonságok nélkül nehéz helytállni a munka és az élet bármely területén. Előadásukból megtudhattuk, hogy nem elég valamiben jónak lenni, érdeklődnünk is kell az adott terület iránt, és biztosnak kell lenni abban, hogy ezt a pályát akár életünk végéig gyakorolni akarjuk, annak minden előnyével és hátrányával együtt. Felhívták a figyelmet a nyelvek és az informatika fontosságára is, melyek mára alapvető elvárássá váltak a munkaerőpiacon.

Ezután Bedecs Judit, a CCUSA győri képviselője amerikai, kanadai és horvátországi munkalehetőségekről tájékoztatta az érdeklődőket (gyermek felügyelet, konyhai kisegítés, stb.). A képviselő nem csak a programmal kapcsolatos alapvető információkról számolt be, hanem korábbi pályázók képeit is bemutatta. Az előadás sikerességét bizonyítja az is, hogy az előadás után többen is kíváncsian keresték Juditot a részletek miatt.

A szünet előtt Hujber Tibor az Adecco győri irodavezetője mesélt karrierről és munkaerő-kölcsönzésről, aki korábban az Apáczai-kar művelődésszervező szakos hallgatója volt. Itteni tanulmányai után még két diplomát szerzett és viszonylag rövid idő alatt sikeres karrierutat futott be.

Végül a sokak által nagyon várt sportkarrier sikerreceptjei előadás következett: Kammerer Zoltánnal és Kadler Gusztávval Fábián György újságíró beszélgetett. A Magyar Kajak-Kenu Szövetség alelnöke arra hívta fel a figyelmet, hogy „a sportból hosszútávon előbb-utóbb kiöregszik az ember". Emiatt egy sikeres élsportoló sem gondolkodhat csak a sportban. Gusztáv elmondta, hogy a szövetség csaknem minden tagja rendelkezik felsőfokú diplomával, készülve már a sport utáni karrierre. Így van ezzel a magát csak „környezettudatos srácnak" hívó Zoli is, aki a megújuló energiák miatt Gödöllőn szeretne mezőgazdasági-mérnök végzettséget szerezni. Amikor Fábián György arról kérdezte, hogy mi a siker receptje, a következő választ kaptuk: „Bármit csinálsz, sikeres lehetsz benne, csak akarni kell!" Kadler Gusztáv szerint a sport hosszútávon is jó befektetés, hiszen elmondása szerint a sportolók kiemelt helyen szerepelnek a fejvadászok listáján is, szívesen ajánlják őket első körben vállalatoknak. Arra a kérdésre, hogy küzdelmes-e a sport karrier, mindketten igennel feleltek: „óriási küzdelem 25 éve, de szívvel és szeretettel". Fábián György a kapcsolati tőke fontosságáról is megkérdezte beszélgető partnereit: akik úgy gondolják, hogy sportolóként burokban él az ember, és csak akkor fog igazán kiderülni, hogy milyen a kapcsolati tőkét sikerült a sport életút során felhalmozni, amikor új, civil karrierépítésbe kezd valaki.

Bár Kammerer Zoltán nem jelentette ki, hogy négy év múlva ott lesz az olimpián, de azt megtudtuk, hogy készül a hatodik olimpiájára. Reméljük, hogy Rióban ugyanilyen elszántan fogjuk látni a kajakban!

Varga Enikő
karriertanácsadó
NYME-AK

ANTARKTISZ ÉS A GLOBÁLIS FELMELEGEDÉS

Napjaink globális felmelegedésének hatásait számos formában észleljük. Hétköznapjaink megbolondult időjárása mindig emlékeztet a globális felmelegedés következtében kialakult klímaváltozás beláthatatlan hatásaira. Tudjuk, a Föld életében nagy idők tanúi vagyunk - jó lenne tudni, hogy jövünk ki belőle. A globális felmelegedés Antarktiszragyakorolt hatásáról hallhattunk előadást a GEO idei TDK-konferenciáján Palkovics Edinától.

A GRACE műholdpár 2002 áprilisa óta szakadatlan rója monoton, 485 km magas körpályáját. A két műhold teljesen azonos utat jár be; mintegy 220 km-rel lemaradva követi a hátsó az elsőt, soha nem érve utol azt, ezért is becézik előszeretettel a GRACE műholdakat a NASA fejlesztői Tomnak és Jerrynek. A két műhold közötti mintegy 220 km-es távolság folyamatosan változik attól függően, hogy milyen földfelszíni tömeg felett haladnak át, hiszen e tömeghatások alakítják ki az egyes műholdak pályáját. Ezt használja ki a GRACE műhold páros mérési megoldása is: a két műhold távolságának megváltozását nagy pontossággal mérve képet kapunk a Föld tömegeloszlásáról. Hovatovább, többször áthaladva egy terület felett, a mérések a tömegeloszlás időbeli megváltozását tükrözik.

Az Antarktisz egy kellően nagy és hideg kontinens ahhoz, hogy a tömegeloszlását földi mérési technikákkal meghatározhassuk. Napjaink aktuális problémája, a globális felmelegedés valamilyen mértékben nyilván hatással van az antarktiszi jégtakaróra is. Ez több szempontból is nagyon fontos számunkra. Józan ésszel fel sem fogható az Antarktisz jegében tárolt édesvíz mennyisége, amely a Föld teljes édesvíz készletének mintegy 70%-át zárja magába. Ahogy ez az édesvíz készlet apránként beleolvad a világóceánba, felhígítva annak sótartalmát, átrendeződnek az óceáni áramlások is, ami a klíma drasztikus megváltozását eredményezi. Ha pedig sűrűn lakott területek válnak az ember számára lakhatatlanná, annak az emberiségre gyakorolt hatásaiba jobb nem is belegondolni. Summa summárum alapvető fontosságú követnünk az antarktiszi eseményeket.

Tanulmányunkban 10 év (2002 áprilisától 2012 áprilisáig) GRACE tömegeloszlás modell alapján kísérletet tettünk az antarktiszi jégtakaró tömegének időbeli változásainak meghatározására. Összességében a 10 év alatt eltűnt jég mennyiségét a teljes kontinens területére átlagosan szétterítve évenként mintegy 6 mm vastag jéglemez elolvadását tapasztaljuk. Területi eloszlását tekintve egyes helyeken tömeggyarapodást látni, mint arra a Kelet-Antarktiszt a Nyugat-Antarktisztól elválasztó Transzantarktiszi-hegylánc mentén látható pozitív előjel is utal. Hiába mutatnak tehát a TV-ben hatalmas jégfalakat összeomlani, valamilyen mértékben a kontinens (más részein) gondoskodik a jég utánpótlásáról.

Megnéztük azonban a jégtakaró változását 3 kisebb időintervallumra bontva is. Míg 2003 és 2005 között 4-5 mm-es jéggyarapodást (!) tapasztaltunk, addig 2006 és 2008 között már 8-9 mm-es jégpusztulás volt a jellemző, ami 2009 és 2011 időszakra 26 mm-es olvadássá fajult. Regionálisan vizsgálva is bajok vannak; a korábbi jéggyarapodást mutató területek mindegyike mostanra már stagnál vagy olvadóra fordult.

Összességében tehát elmondhatjuk, hogy a vészharangok pár évtizede tartó kongatása után ez elmúlt 3-4 évben tényleg megindult valami, ami nem éppen biztató. Megjegyezzük azért halkan, hogy igazából még mindig csak 10 évnyi mérési adatról beszélünk. Ez alapján nem lehet reálisan évszázadokra előre jóslatokba bocsátkozni. Optimistáknak tehát még utolsó szalmaszálként megmaradhat a „hét szűk esztendőt" követő „hét bő esztendő" reménye.

Palkovics Edina és Földváry Lóránt

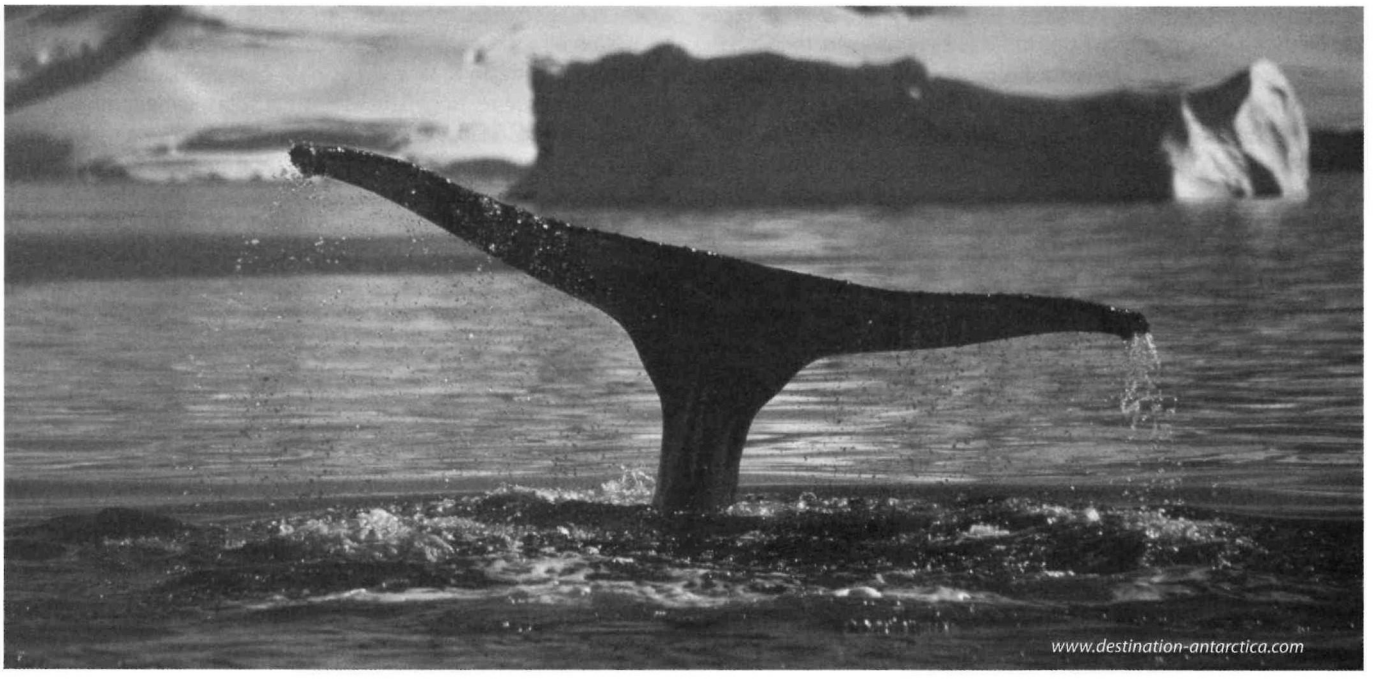

KARI TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA A GEO-N

A Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kara 2012. december 3-án rendezte meg a Kari Tudományos Diákköri Konferenciát.

A dolgozatok készítői

Az elhangzott tudományos diákköri dolgozatok a következők voltak:

Fekete Zoltán, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, IV. évf.
Lézerszkenneres technológia alkalmazása építészeti felméréseknél
Konzulens: Dr. Tóth Zoltán adjunktus, Nagy Gábor adjunktus

Földvári Sándor, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, IV. évf.
Kavics-depó térfogat-meghatározásának optimális technológiája
Konzulens: Dr. Busics György egyetemi docens, Tóth Károly földmérő mérnök

Gábor Sándor, Birtokrendező Mérnök Mesterszak, Levelező, II. évfolyam
Vízlábnyom és a globális élelmezés
Konzulens: Horoszné Gulyás Margit adjunktus

Hanó Péter, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, III. évf.
Az integrált felmérés kialakulása és szerepe a mai mérnöki gyakorlatban
Konzulens: Dr. Busics György egyetemi docens

Molnár Bálint, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, IV. évf.
Sportesemények rendőri biztosításának támogatása lézerszkenneres eljárásokkal
Konzulens: Nagy Gábor adjunktus

Palkovics Edina, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, III. évf.
Antarktiszi jégolvadás mértékének becslése GRACE műhold mérései alapján
Konzulens: Dr. Földváry Lóránt egy. docens, BME ÁFGT

Patkó Gergely András, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, IV. évf.
Pontmeghatározási technológiák megbízhatóságának összehasonlító vizsgálata szimulációs módszerrel
Konzulens: Dr. Bácsatyai László egyetemi tanár, professor emeritus

Szabó Ádám, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, IV. évf.
Az Excel program lehetőségeinek bemutatása néhány matematikai geodéziai feladat megoldásán keresztül
Konzulens: Dr. Bácsatyai László egyetemi tanár, professor emeritus

Wéber Mónika, Földmérő és Földrendező Mérnök Szak, Nappali, IV. évf.
Új gravimetriai alappont állandósítása és bemérése az alaphálózatba
Konzulens: Dr. Csapó Géza, MFGI és Dr. Földváry Lóránt egy. docens, BME ÁFGT

A benyújtott dolgozatokat bíráló tanárok írásban pontokkal értékeltek, melyet a zsűri beszámított a végleges helyezések odaítélésénél. Írásbeli bírálatnál az elérhető maximális pontszám 45 volt, míg szóbeli feleletnél 30, így összesen maximum 75 pontot érhettek el a hallgatók!

A résztvevő hallgatók az előadásaikat leendő műszaki szakemberekhez mérten jól adták elő, az elkészült PowerPoint bemutatók szemléletesek és jól áttekinthetők, értelmezhetők voltak.

Az előadásokat követően a zsűri tagjai és a jelen lévő oktató kollégák, hallgatók kérdéseket tettek fel az előadónak, melyre a válaszokat egyértelműen és legjobb tudásukhoz mérten megválaszolták. A dolgozat készítői több kérdésre is válaszoltak, melyet a zsűri a rövid tanácskozás során figyelembe vett. A helyezések odaítélésénél figyelembe vették a dolgozatban leírtakat, az előadás színvonalát, stílusát és a feltett kérdésekre adott válaszokat.

A zsűri az értékelést követően az alább felsorolt hallgatókat jutalmazta:

I. helyezést ért el Patkó Gergely András
II. helyezést ért el megosztva Molnár Bálint és Wéber Mónika
III. helyezést ért el Szabó Ádám

A helyezettek könyvjutalomban és tárgyi jutalomban részesültek.

A zsűri határozatának értelmében minden helyezett szerzőnek a bemutatott munkáját a 2013-ban rendezendő OTDK-n való részvételre javasolja.

A zsűri döntése alapján a többi dolgozat készítőit tárgyi-, valamint pénzjutalomban részesítette.

A megrendezett házi TDK-konferenciáról elmondható, hogy a nevezett dolgozatok között több magas színvonalú munka is született, ugyan sok erőfeszítéssel és még több időráfordítással szép szakdolgozatok készíthetők belőle. Megadta a hallgatóknak azt az alapot, amelyen tovább haladva sikeres és elismert mérnökök lehetnek.

Székesfehérvár, 2012. december 5.

Dr. Jancsó Tamás
egyetemi docens

EREDMÉNYES VERS- ÉS ÉNEKMONDÓK AZ APÁCZAI-KARRÓL

2012. november 8-11-ig rendezték meg a XIX. Bartalis János vers- és énekmondó versenyt Brassóban, ahol az Apáczai-kar hallgatói is szerepeltek.

Az Apáczai Csere János Közművelődési Egyesület minden évben megrendezi nagyszabású kulturális rendezvényét, a Bartalis János vers- és énekmondó versenyt, melyen a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar hallgatói az első alkalomtól kezdve részt vesznek.

A vetélkedő alapvető célja a vers műfaj népszerűsítése, a versmondásra buzdítás, és nem utolsó sorban az erdélyi magyar irodalom és a kortárs erdélyi művészek támogatása. Jelentkezhet minden 16. életévét betöltött személy, aki nem hivatásos vers- vagy énekmondó, és szereti a lírát, szeret verset mondani, illetve megzenésített formában előadni költeményeket. A versenyzőktől elvárt, hogy magas szintű irodalmi alkotásokkal készüljenek fel, a megzenésített verseknél pedig csak saját szerzemény méltányolható. Egy résztvevő mindkét kategóriában megmérettetheti magát.

A jelentkezők között szép számban akadt középiskolás, egyetemista, de voltak, akik a középkorúakat, s voltak, akik a szépkorúakat képviselték.

Minden jelentkezőnek két verset kell előadni. Az irodalmi anyag egyik részeként idén Áprily Lajostól kellett választani egy verset. A 125 éve született költő emléke előtt tisztelegtek ezzel a szervezők. A másik vers bármely költő szerzeménye lehetett.

Karunkról a versenyre benevezett hallgatók 2005 óta több ízben hoztak első, második, illetve harmadik helyezést és különdíjat is. Eredményeink:

2005. Szigeti Edvárd, tanító szakos, különdíj

2006. Marosi Szilvia, tanító szakos, különdíj; Giliczéné Komjáthy Andrea tanító szakos I. helyezés

2007. Schadenberger Péter, tanító szakos, I. helyezés; Iván Orsolya, tanító szakos, különdíj; Lancz Orsolya, tanító szakos, különdíj

2008. Németh Zsuzsanna, turizmus-vendéglátás szakos, különdíj; Iván Orsolya, tanító szakos, III. helyezés

2009. Kiss Viktória, tanító szakos, különdíj

2010. Verbók Zsuzsanna, tanító szakos, különdíj

2012-ben karunk négy hallgatót küldött a versenyre, akiket korábbi eredményeik és szerepléseik alapján választottak ki a Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék és a Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék oktatói. Csizmadia Orsolya első éves média moderátor és menedzsment szakos hallgató, Lakatos Dorina Flóra harmadéves tanító szakos hallgató, Szabó Gergely másodéves tanító szakos hallgató és Zoltáni Zsolt negyedéves tanító szakos hallgató képviselte az intézményt a versenyen. Csizmadia Orsolya különdíjat kapott, Szabó Gergely II. helyezést ért el versmondó kategóriában, Zoltáni Zsolt pedig I. helyezett lett énekmondó kategóriában.

A kar hallgatói számára a Nyelvi, Irodalmi és Kommunikációs Intézet házi versmondó versenyt hirdet minden évben. Az első három helyezett jutalma, hogy részt vehet a brassói Bartalis János vers- és énekmondó versenyen. A házi versenyre intézményünk minden hallgatója benevezhet, és megmérettetheti magát.

Vass Éva Tünde
tanársegéd
NYME-AK

KÉT ÉVTIZEDE KEZDŐDÖTT A GIMNÁZIUMI KÉPZÉS A BOLYAIBAN

Húsz éve kezdődött el a gimnáziumi képzés az NYME Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziumban. A Bolyai számára a 2012/2013-as tanév a visszapillantás és a jövő kezdetének éve lesz.

A gyakorló iskola első gimnáziumi évfolyama 2000-ben érettségizett. Ennek, illetve az utána következő évfolyamoknak a képviselői is ott voltak a Bolyai utcában az intézmény tanévnyitó rendezvényén, hogy az elsősöket az idei tanévben végzősökkel együtt kísérjék az ünnepségen elfoglalt helyükre.

Károly Frigyes, az intézmény igazgatója beszédében felidézte a két évtizeddel ezelőtti tanévnyitó ünnepséget. „1992. augusztus 31-én Iker János, a Bolyai új igazgatója számára, és számomra – gimnáziumi tagozatért felelős igazgatóhelyettesként – is merőben új feladat volt a nyolc osztályos gimnáziumi tagozat elindítása. Hogy azóta hova jutottunk, azt nem tisztem megítélni, de beszédes például az a tény, hogy az idei felvételi eljárásban a keretszámok csökkentését követő pánik ellenére minden diákunkat felvették valamely felsőoktatási intézménybe. Közülük tízen külföldi egyetemen folytathatják tanulmányaikat."

Az igazgató párhuzamot vont az 1992-es és a 2012-es év között. Elmondta, húsz éve új közoktatási törvény jelent meg, átalakulás, kísérletek, viták határozták meg az oktatást. Most új köznevelési törvény lépett életbe, új nemzeti alaptanterv, kerettantervek, három évfolyamon bevezették a mindennapos testnevelést. „Ezek remek előjelek az eljövendő két évtizedre" – mutatott rá Károlyi.

Az ünnepségen a tanulás fontossága mellett az iskola közösség-, illetve családközpontúságát is hangsúlyozták. A 2001-ben érettségizett Vadász Gábor és felesége, a 2005-ben végzett Szakács Viktória az öregdiákok nevében kapott szót. Előbbi másokon kívül hangsúlyozta: gyakorló pedagógusként sokszor azt veszi észre, hogy ugyanazon mondatok segítségével neveli a diákjait, amivel diákként őt nevelték bolyais tanárai. Utóbbi rámutatott: a gyakorló iskolában a tanulás mellett az emberi kapcsolatokra is koncentrálnak a pedagógusok, amikre ékes példa, hogy ő is az intézményben találta meg azt az embert, aki ma a férje, s akivel élni szeretné az életét.

Kleinhappel Miklós

A Bolyai épülete
(fotó: Dénes Nóra)

KUTATÓK ÉJSZAKÁJA A SEK-EN: REKORD LÁTOGATÓSZÁM

Országos viszonylatban mintegy húsz százalékkal többen látogattak el a Kutatók Éjszakája idei rendezvényeire, s nem volt ez másképp a Savaria Egyetemi Központban sem, ahol telthá zas volt a programok nagy része.

Kiderült például az, hogy miért nehéz megválaszolni azt a kérdést, hogy földrengés pusztította-e el Savariát?

„Sajnos nincs több hely, csak azok férnek be a terembe, akik regisztráltak" – hallottuk a C–épület egyik terme előtt elhaladva, de ilyen mondat szinte minden regisztrációköteles programot vezető szakember vagy hallgató száját elhagyta, hiszen sokkal több volt azok száma, akiknek felkeltette az érdeklődését egy-egy programcím.

A SEK-en a három kar és a könyvtár szervezésében 66 program várta a legkisebbeket éppen úgy, mint az általános vagy a középiskolásokat, ám a felnőttek is találtak maguknak érdekes programokat. Hiszen kit ne kötnének le például az otthon is elvégezhető, veszélytelen, de látványos kísérletek? Például a Hawai-szigeteken található, azaz csupán lávafolyást produkáló vulkánok kitörésének reprodukálása, amikor egy homokkupac közepébe fúrt lyukba szórt szódabikarbóna, majd az erre öntött ecet segítségével „tör ki" a tűzhányó. A kinintartalma okán foszforeszkáló tonik. A kólával töltött palackba dobott mentolos cukor hatására kilövellő folyadék. A vörös rózsa kifehérítése, majd újra vörössé változtatása. A gumimaci krematórium. A kreatív robotok világa. A kő- és kavicssimogatás (ami egyébként kő- és kavicsfestést jelentett). Vagy a quadrocopter, aminek segítségével látványos légifotók készíthetők.

Zacher Gábor toxikológus előadása ugyan betegség miatt elmaradt, a Bölcsészettudományi Kar választott programjairól pedig a jókora csúszás miatt mindkét ott jártunkkor lemaradtunk, de az Iseumban érdekfeszítő előadás tanúi lehettünk arról, hogy földrengés pusztította-e el Savariát? A kerekasztal-beszélgetésen Faragó Éva és Unger Zoltán geológus, valamint Sosztarits Ottó és Kiss Gábor régész azt fejtegette, miért nehéz egyértelmű választ adni e kérdésre. Szeptember elejei geofizikai mérések eredményeiből a szakemberek arra jutottak, hogy az ókori – a Borostyán és Obszidián-út kereszteződésében található – város földrengés áldozata lett. Az út OTB Bank üvegpadlója alatti részletét, az egykori földalatti csatornahálózatot látva, szöget üthet a kérdés a szemlélődő fejébe: miért nem omlott össze a csatorna is az erős földrengés során? Mekkora lehetett valójában ez a földrengés? Erre a források és a régészeti kutatások nem adnak egyértelmű választ: egy meglehetősen szűkszavú évkönyvi bejegyzés a város teljes pusztulásáról ír, míg egy másik, igaz közvetett adatok alapján, kisebb, csupán pánikot keltő, de érdemi pusztulást nem jelentő természeti csapást valószínűsít. A terület szerkezetföldtani felépítése is valószínűsíti a pusztulást, de az eddig feltárt, ma is látható romokon ez nem azonosítható. A kérdés árnyalása érdekében további helyi, irányított geofizikai mérésekre lenne szükség, ám az ehhez szükséges pénz egyelőre nem áll rendelkezésre.

Az intézmény Természettudományi Karán több mint negyven különböző programba kapcsolódhatnak be az érdeklődők, hallhatnak előadást egyebek között a pókok világáról, a holdkőzetekről, de arról is, mire jók a műholdak és a távérzékelők.

Játszhatnak logikai fejtörőket, bepillanthatnak a molekuláris biológia rejtelmeibe, megtudhatják, hogyan kell DNS-t kivonni egy banánból.

Az Iseumban arról is szerezhetnek ismereteket, hogyan vélekedik a teológia és a geológia a Föld és Ég fogalmáról.

A SEK Művészeti, Nevelés- és Sporttudományi Kar terhelésélettani laboratóriumában testösszetétel-vizsgálatot végeznek a jelentkezőkön, a rajz intézetben egy végtelen kollázs alkotásában kínálnak részvételi lehetőséget, a pedagógiai tanszéken pedig a gondolkodásról és a tanulásról szerezhetnek új információkat a téma iránt érdeklődők.

Az intézmény könyvtárában a Kutatók éjszakáján meghosszabbították a nyitva tartást, a Gyalog galopp elnevezésű program szervezői pedig egy vándortúrára hívják az arra vállalkozókat, akik egy egyórás sétán jobban megismerhetik a Szombathelyhez kapcsolódó híres tudósokat, orvosokat, gondolkodókat.

A Bölcsészettudományi Kar Németh László Szakkollégiumának meghívott előadói, tanárai és diákjai az étkezés kevésbé ismert oldalát mutatják be, levetítik például Marco Ferreri A nagy zabálás című filmjét, amely után Vágvölgyi András filmkritikus beszél a moziról és az étkezési motívumokról a filmtörténetben. Ezt követően különböző korok étkezési szokásairól, az evés és a testképzavarok kapcsolatáról, valamint a művészet gasztronómiai koncepciójáról hangzanak el előadások a Kutatók éjszakáján Szombathelyen.

Hetedik alkalommal rendezi meg idén a Tempus Közalapítvány a Kutatók éjszakáját, amelynek a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. az egyik társszervezője. Az Európai Bizottság támogatásával 2005 óta Európa-szerte megvalósuló egész napos, fesztiváljellegű esemény célja a tudomány és a kutatói pálya népszerűsítése.

Kleinhappel Miklós – MTI

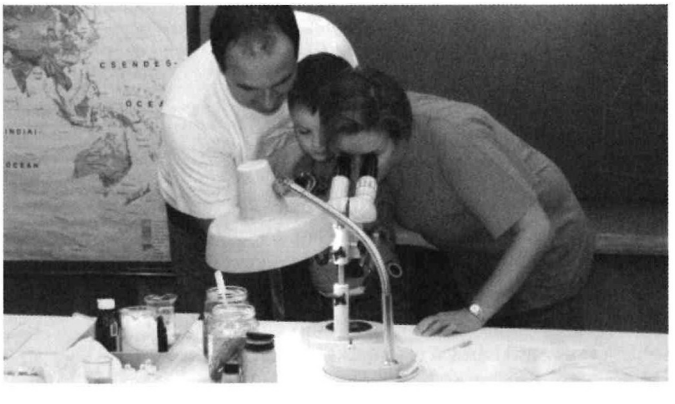

Szalay László:

EGY MAJDNEM ELFELEDETT BIRODALOM

A hettita szó sokáig ismeretlen volt számomra – akárcsak a hettita birodalom a világ számára. Sem az általános iskolás, sem a középiskolás tankönyvek nem írnak róluk, legfeljebb említik. A Teremtés Könyve már többet tud: „Utódodnak adom ezt a földet, Egyiptom folyójától egészen a nagy folyóig, az Eufráteszig, a kenitákat, a kenizitákat, a kedmonitákat, a hettitákat és a perizitákat, valamint a ráfaitákat, az amoritákat, a kanániakat, a girgasitákat és a jezubitákat!", mondta az Úr mikor szövetséget kötött Ábrahámmal. Megannyi ismeretlen nép között említve, az a képzete támad az embernek, hogy a világtörténelem fő irányvonala bizonyára messze elkerülte őket, s a feledés homályának cseppet sem volt nehéz dolga.

Aztán, elsősorban az előző évszázad régészeti és történeti kutatásai alapján, kiderült, hogy koránt sincs így. Az ókor addigi legnagyobb csatájában, a több mint 3200 éve vívott kádesi csatában a hatalmas II. Ramszesz egyiptomi fáraó csak nagy nehézségek árán menekült meg a háromszemélyes hettita harci szekerek mindenen átgázoló áradata elől. Muwatalliş hettita király állítólag azért nem tudott fényes győzelmet aratni, mert katonái már az ütközet vége előtt fosztogatni kezdtek. Testvére III. Hattuşiliş ezüst táblákra írt békeszerződést kötött Ramszesszel, melynek a szövege (az egyiptomi verzió) a karnaki templom falán látható. Milyen nagy volt 1906-ban a törökországi Boğazköyben a meglepetés, mikor a német Winckler agyagtáblákon megtalálta ugyanazon szerződés szövegét! A csata után pár évvel II. Ramszesz feleségül vette Hattuşiliş egyik leányát. Ha az ókor akkori legnagyobb uralkodójának ilyesfajta „nőügyei" voltak akkor a hettita birodalom nyilvánvalóan nem lehetett másodrangú, legalább is abban az időben nem.

Napjainkra ismertté vált, hogy az i.e. XVIII. századtól az i.e. XIII. századig jelentős nagyságú államot hoztak létre az indoeurópai nyelvet beszélő hettiták. A több mint fél évezredes történelemformáló időszak után jelentőségük csökkent, de számos késő-hettita település nyomai mintegy újabb ötszáz éves túlélésről tanúskodnak. Miután a cseh Hrozný 1915-ben megfejtette az írásukat, sokkal több közvetlen információkhoz jutott a világ róluk. Tőlük származik az első lótenyésztési szakkönyv, ismerték a vaskohászatot, lerombolták Babilont. Legyőzték a vetélytárs Mitannit, Libanon területéig terjesztve ki annak a birodalomnak a határait, melynek a fővárosa a közép-anatóliai Hattuşaş volt a mai Boğazkale (~ Boğazköy) falu szomszédságában. Itt végezte ásatásait Winckler, majd egy másik német régész Bittel, aki megtalálta a több mint 6500 agyagtáblát tartalmazó levéltárat is!

Mindez pusztán egy szokásos történelmi leckének ígérkezne pár percben, ha nem lett volna szerencsém meglátogatni Hattuşaşt és a közelben levő Yazılıkaya-t, miután a Török Matematikai Társaság által rendezett konferencián vettem részt Niğdében. Török barátaimat kértem, hogy visszafelé menet Ankarába, tegyünk egy kisebb 150 km-es kitérőt a világörökség kulturális és természeti örökségeinek listáján 1986 óta szereplő történelmi emlékhelyre. Mivel még ők sem jártak ott, így könnyűszerrel beleegyeztek.

A romok között sétálva lenéztem az egykori város legmagasabb pontjáról. Kirajzolódott előttem a várost körülvevő több kilométeres fal vonulata, majd az Oroszlánkapu és a Királykapu. Az egykori templom, a királyi kastély, a raktárépületek alapjai csendben, meghitten várták a látogatókat. Egy busznyi Ankarából ideruccanó japán turistán és tizenegynéhány amerikain kívül két török és egy magyar gyönyörködött a sziklás tájban, igyekezvén megkeresni azt a kevés árnyékos helyet, amely megszűri a napsugarakat a délutáni 35 fokos melegben. Az egykor jobb sorsot látott sziklákat két német egyetemista tisztította, előzőleg alkalmi sátrat építve a nagytemplom alapjának restaurálásra szánt kövei fölé. A várból kivezető szűk földalatti folyosó sziklatömbjei száraz hűvösséget árasztottak, de a látnivaló hamar kicsalogatta az embereket a melegbe. Kis idő múlva újabb látogatók tűntek fel a távolban, miközben a mellettünk legelésző tehenek egykedvűen próbálták betartani a vegetáriánus étrendet a látszólag száraz növényzet között kutatva. A parabola kontúrú Oroszlánkapu tövében átlátszó marketingű török fiatalokkal alkudoztunk az eladásra szánt szerény portékájukról.

Néhány kilométerrel távolabb található Yazılıkaya (~ Írott kő), egy két részből álló sziklaszentély, ahol a meredek sziklafalakat hettita istenek képeivel díszítették. Egy igazi szabadtéri múzeum, ahol a szokásostól eltérően egészen közel lehet menni a felbecsülhetetlen értékű, több ezer éves műalkotásokhoz. Furcsa, hűvös érzés kerített hatalmába, mikor kezemmel megérintettem a jellegzetesen hegyes fejfedőt viselő felvonuló isteneket. Egy másik domborművön Sarruma isten támogatóan öleli át IV. Tudhaliyaş királyt.

Az időtlen helyeken az idő mindig gyorsan repül. Ránk esteledvén, indultunk tovább Ankarába a világ egy olyan szegletéből, ahova csak keveseknek adatik meg a látogatás lehetősége. De az emlék örökön örökké megmarad, teşekkür ederim arkadaşlarim.

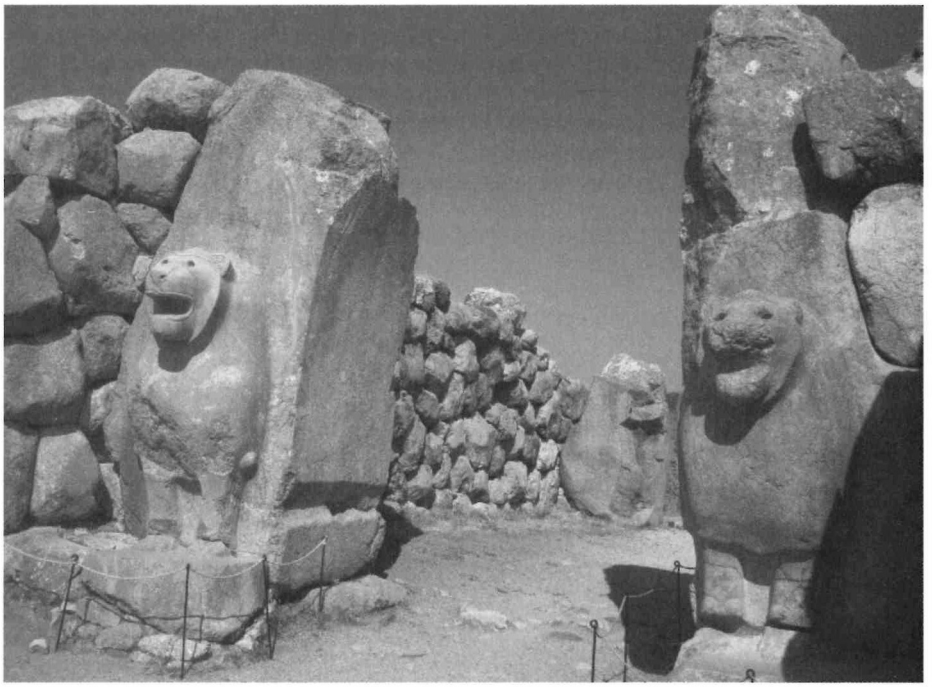

Tarsoly Péter:

LÉGY HŰ MAGADHOZ!

Létezik olyan kulcs, aminek a súlya több mint kettő mázsa. Alapjában véve barna színű, itt-ott, ahol a napfény és az eső már ki tudta kezdeni átlátszik eredeti zöld patinája, amitől úgy hat, mint a félárnyékban szellőhintáztatta elszáradt levél. Orránál lánc csörög, benne két ülés, alján trepni, elején és végén a fedett borítás alatt rejtelmes pókhálós homályban néha kecskebéka pislog, oldalán megszáradt békalencse álmodik a szebb múltról, és a fenékdeszkákon iszap- és mocsárszagot lehel a korhadás. Ez a kulcs gyermek- és ifjúkoromban egy derék dunai ladik volt, amely a kere sztségben a Gusztáv nevet kapta. Nem volt ugyan fényes, pezsgősüveg szétdurrantós avatása; csak olyan csendes, gumicsizmás vízre engedése a Fűzfa-öbölben. De azóta is egy kulcs a számomra, amely akkor megnyitotta a természet megismerésének addig zárt ládikóját. Évek óta szerettem volna, hogy legyen végre saját ladikom, nem szerettem már a partról horgászni és a csónak kölcsönkérésben is meglehetősen félszeg voltam. Ami nem is csoda, hiszen senki nem szeretné kölcsönadni a sajátját, különösen nem egy tizennégy éves suhancnak. Pedig ha tudták volna, hogy mennyire különbözöm a kortársaimtól! Mert amíg a kortársaim az autó – videójáték – lányok bűvös hármas után érdeklődtek, engem ezek teljesen hidegen hagytak; engem csak a természet érdekelt hátulgombolós korom óta, a gombától a tölgyfáig, a vöröshangyától a szarvasbikáig. Így hát a magam véleménye szerint megbízható ember voltam, és nekem a csónak csak arra kellett, hogy megfogjam azt a bizonyos nagy pontyot, amely csak rám vár a nád öblében, megfigyeljem a vöcsök fészektutaját, megszámoljam a szárcsa fészekaljában kelt csibéket, figyeljem a nádszálakon tornázó törpegémeket – egyszóval csupa olyan dologra, amely miatt rásüthetik az emberre, hogy bolond. A szüleim, amennyire tudtak támogattak. Akarom mondani semmiben nem akadályoztak, csak kikötötték, hogy nem vihetek haza akármilyen állatot. A halakkal és lepkékkel nem volt gond, a fészekből kiesett feketerigó fiókával sem; de a darázspók vagy a díszes darászcincér, nem beszélve az ájtatos manóról vagy a beteg korai denevérről, azok nem jöhettek! Így lettek ők a telkünk illegális lakói a nyári konyha mögött. Mivel itt volt a lepkéim röpdéje is, ugyancsak ügyeskednem kellett, nehogy észrevegyék őket! A darázspók végül kiszökött és családot alapított a farakás mögött, a denevér minden igyekezetem ellenére elpusztult, a cincért pedig megsajnáltam és elengedtem. Egyedül az ájtatos manó maradt egy jó nagy befőttesüvegben berendezett terráriumban. Amíg a nővérem észre nem vette és ijedtében a földre nem ejtette az üveget, ami ezer darabra tört. A szökevény ugyan meglett, de szülői utasításra el kellett engednem. Én mondom, a nőknek vajmi kevés érzéke van az ájtatos manókhoz.

A csónak igazán megértő társam lett. Úgy össze voltunk nőve a nappali és éjszakai horgászatok során, hogy bátran lakhattam is volna benne. A reggel többnyire már a vízen talált, és csak az esti sötéttel mentem haza, kivéve, ha felnőtt kíséretében kint maradhattam mondjuk este tízig horgászni. Mindig is vonzott az éjszakai nádas világa! Évek múlva sokszor visszagondoltam az egykori gyermekre, aki próbálta megfejteni a nádas éjszakai hangjait, akinek akkor még minden idegen és szokatlan volt. Ma már pontosan tudom, melyik béka hogyan kuruttyol, milyen a hangja a vízicsibének és a vízityúknak, a bölömbikának, hogyan kvakkog sötétben a bakcsó, miért hagy kettősen forgó örvényt a harcsa farokcsapása a nád szélén, hogyan spriccelnek szét a küszök a zátonyról beúszó süllő elől. De akkor mindez még csak írás volt egy könyv lapjain, melyhez a rejtjelező kulcsot Gusztáv személyében kaptam meg. Mennyire szerettem bújni az ártéri erdő titokzatos zöld homályú világát! Mit bántam én a szúnyogokat! Lestem a partmenti sekély vízben halászó nemeskócsagokat, szürke gémeket; a néha megjelenő fekete kereszt röpképet mutató egy-egy kormoránt, a mindig jókedvűen trécselő réce-népséget, a vizek fölött drágakőként villanó jégmadarat, a barna fejű nászruhás dankasirályokat, az anyja után riadtan csívogó szárcsafiat. Kedveltem ezeket a magányos órákat, és mennyire sajnáltam, hogy nem tudtam mindezt senkivel megosztani. A szüleim, testvérem vagy barátaim nem értették meg igazán a szenvedélyemet, ha elragadtatva beszéltem a fatörzsön rovarálcákat keresgélő csúszkákról, vagy vízi skorpiót göngyölgettem ki nedves zsebkendőmből, csak legyintettek – majd kinövi.

És aztán jött Pali bácsi. Annak ellenére, hogy jó negyven év volt közöttünk a korkülönbség igazi jó barátok, bajtársak lettünk. Pali bácsi ugyanis vadász volt; egyenes, kemény, igazi jó vadászember. Együtt ültünk a zizegő kukorica szélén a vaddisznókat várva, etettük a szúnyogokat a Bangó-rét szélén szarvasbőgés idején, hajtottunk havas téli időben, áztunk bőrig júliusi zivatarban – egyszóval egymásra találtunk. Én pedig úgy szívtam magamba a tőle kapott ismereteket, mint a szivacs a vizet. Vadnyomokat, hullatékot, szagokat és hangokat, vadvirágokat és ehető vagy nem ehető terméseket, mindent megmutatott nekem. Pedig milyen ártatlanul mutatták be nekem a szüleim! Íme itt a fiam, sokat járja a természetet! De amikor Pali bácsi érdeklődéssel nézegette madár-odú terveimet, figyelmesen meghallgatta a barna rétihéja fészkéről tartott kiselőadásomat és még az elszaporodott darázspókjaimra is kíváncsi volt – akkor úgy éreztem, hogy végre van, aki megért. Igazán nem lehetett könnyű velem, hiszen kelekótya voltam, hirtelen és szeleburdi, egyszerre akartam mindent, néha sokat fecsegtem, néha nem szóltam egy szót se – nyegle, nyurga hirtelennőtt kamasz voltam. Talán gyermekkori önmagát látta bennem, az embert, aki egykoron ő volt, aki még úgy tudott örülni vagy sírni, ahogyan csak a gyerekek tudnak. A felnőttekből sok minden hiányzik már....

De a sok erdőjárás, a vízen töltött órák előbb-utóbb minden nyegleséget leneveltek rólam. Felnőttem, megkomolyodtam. A szenvedély megmaradt, bár elcsavarták fejemet a barlangok; legbelül azonban ugyanaz a gyermek maradtam, aki egykor voltam; még akkor is, ha már több a felelősségem, és vajmi kevés alkalommal engedhetem meg magamnak a felhőtlen, gondok mellőzte erdei – vízi csavargást. Most már azt is tudom, hogy gyermekkoromban egyszerűen csak „bogaras" voltam, jó értelemben; és nem az a fontos, hogy valaki csak a megszokottat művelje, találja meg a saját ösvényét, és akkor boldog lesz. De, hogy hol van ez az ösvény, hogyan lehet azt megtalálni, ebben nem tudok tanácsot adni. Én az iránymutatást Gusztávnak és Pali bácsinak köszönhetem. Requisite in pace.

vitéz Hábel György:

A MŰEGYETEM SOPRONI DIÁKJA A HÁBORÚ ÉVEIBEN

11. rész

A mai egyetemisták és általában mindegyikünk számára megszokott és magától értetődő a gyors kommunikációt lehetővé tevő technológia és a komfort. Ebből a kényelemből rátekintve különösen izgalmassá válik vitéz Hábel György vasdiplomás erdőmérnök írása, amelyben saját diákéveit idézi fel. Hűvösen tárgyilagos történetírás helyett emberi sorsok szövetéből vet fel, tesz láthatóvá szálakat. (A szerk.)

Az egykori Zrínyi Ilona Leánynevelő Intézet a II. világháború után ruhagyárként működött Sopronban, a Rákóczi utcában

A Rákóczi utca 37. szám alatti épület diákkollégiummá átalakítása után, kb. 30-an laktunk ott. A „Levente zárda és legénynevelő intézet" becenevet adtuk neki. Ezt a zárdák és a katonaságra előkészítő levente mozgalom nevekből tréfásan kombináltuk össze. Szemben volt ugyanis a katonatisztek lányainak kollégiuma és gimnáziuma, a Zrínyi Ilona Leánynevelő Intézet. Azonos emeleti szinten voltunk, ezért könnyen átláttunk oda. Tréfából a legerősebb hangú vekkerórát betettük egy fazékba, s amikor ez megszólalt, zengett az utcában a környék... Ennek hangjára a lányok, ha az órák szünetében szabadok voltak, az ablakhoz rohantak, a tanárnők meg hátulról hessegették el őket. Mindezt dacból azért csináltuk, mert ez az intézet egy külön kaszt volt, ezek a lányok soha nem jöttek el se a balekbálra, se a farsangi báljainkra, ők csak a katonai középiskolás fiúkkal, az ún. „cőgerekkel" táncoltak... Lehet, igazságtalan vagyok, hogy elítélem ezért őket, lehet, hogy szívesen táncoltak volna velünk műegyetemista diákokkal is, de ez a társadalmi csoport külön kaszt volt, elzárták az egyetemi ifjúságtól, s ezért nehezteltünk rájuk, pontosabban a hivatásos katonatiszti karra. Külön világ volt ez, elég furcsa volt ez az akkori magyar társadalom szerkezetében... Hivatásos (ún. ludovikás) tisztek csak gazdag, vagyonos lányt vehettek feleségül, ez volt az ún. „kaució", amit a lányos papáknak le kellett tenni annak érdekében, hogy a tiszt úr családjának gondtalan anyagi élete lehessen és ne váljon a korrupció áldozatává.

Ugyanitt éltem, éltük át a német megszállás következményeként, hogy a zsidó vallású magyaroknak sárgacsillagot kellett viselniük a megkülönböztetés miatt az utcán, és a nyilvános helyiségekben. Június elején zárt oszlopokban kisérték őket a MÁV Déli pályaudvarra, ahol bevagonírozták őket és irány Németország, a koncentrációs táborokba... Városokban a zsidókat rendőrök, falvakban csendőrök fedezete mellett gyalogmenetben kisérték a vasútállomásokra. Tudni kell, hogy a náci német vezetés volt olyan piszok, hogy ők a háttérből irányították ezt, és a magyar rendőrségre és csendőrségre bízták a végrehajtást. Azok meg parancsra azt kellett tegyenek, amit előírtak nekik. A mi kollégiumunk előtt a Rákóczi utcán történt a zsidók tragikus menete a MÁV állomásra, s mi éppen otthon voltunk és végignéztük a szomorú menetet, de egyetlen szót se mertünk szólni, hogy részvétünket kifejezzük, mert a rendőrök élesre töltött fegyverrel kisérték őket, és a legkisebb gyanús mozdulat esetén használták volna fegyverüket, mert ez számukra szigorú parancs volt.

Egyetemünkön nem volt zsidó diák, de Kövesi Antal professzor zsidó volt. A sárga csillag kötelezővé tétele után már nem jött be a tanszékre, de az ifjúság szolidáris volt vele és a lakására jártak vizsgázni. 1945 elején az Egyetem mentette meg őt, elsősorban Sébor János e. i. dékán professzor úrnak köszönhetően, de Kóthy István diáktársam is sokat segített ebben, nem hagyták, hogy a nyilasok 1944 őszén deportálják az ún. „mentett", még itt maradt zsidókat.

A nyolcadik félév után nyár elején, sor került egy rövidített kilencedik szemeszterre is. Békés időszakban a kilencedik félévvel zártuk tanulmányainkat, és volt akkor idő a diplomavédésre felkészülni. A német megszállás és a rendkívüli állapot miatt a Dékáni Hivatal rövidített időben május 15- június 16 között tartotta meg a kilencedik félévet.

Professzorainkat és a tantárgyakat az alábbiakban sorolom fel: Prof. Dr. Roth Gyula: Vadgazdaságtan, prof. Lessénnyi Ferenc: Erdőgazdasági politika és Erdészeti igazgatás, dr. Pekovits Artúr: Magánjog, Kereskedelmi és váltójog. A heti óraszám: 30 elméleti, 10 gyakorlati óra volt. A dékán prof. Sébor János. A tandíj 112 pengő volt. Ezt követően ballagtunk, vagyis valetáltunk, s mindenki, akinek lehetet, igyekezett a két alkalommal megtartott diplomavédésen részt venni. Nekem még hátra volt a második szigorlatom, ezért a nyári diplomavédésen nem vehettem részt.

Vizsgahónap után elmentem államerdészeti ösztöndíjasként Erdélybe (pontosabban a Partiumba. Partium az Erdélyhez csatolt „Részek": Máramaros, Szatmár, Bihar, Arad. Erdély igazi határa a Királyhágó volt). Nagybányára, az állami Erdőigazgatósághoz, július közepén Sopronból Szolnokon és Debrecenen keresztül vonaton utaztam. Szolnok és Debrecen állomások ekkor már az amerikai légierődök bombázásai miatt romokban hevertek, a vasúti forgalom 4 ideiglenesen helyreállított vágányon nagyon nehézkesen, sok időveszteséggel bonyolódott le. A második napon este érkeztem meg Nagybányára. Ez a város a Gutin vulkáni hegyvidék lábánál fekszik, legmagasabb csúcsa a Rozsály 1307 m. Akkor kb. 30 ezres lakosságú város lehetett Nagybánya az ércbánya vidék központja. Ma a román uralom idején, Máramaros megye központja. Csodálatos hegyvidék. Nagybányán jól látszanak a kékeszöld színben – az erdők és a párás levegő miatt – ragyogó vulkáni kúphegyek, szép városképet adva ezzel. Nem csodálom, hogy itt jelentős festőművész telep alakult ki, a híres „Nagybányai Festőiskola". A Horthy család előneve innen ered, mert dédapja református püspök volt Nagybányán, és Bethlen Gábor erdélyi fejedelemtől kapta a nagybányai nemesi előnevet. A református parókiát még ma is, a román ura-

lom ellenére Horthy háznak hívják. Akkor ez a város Szatmár vármegyéhez tartozott „szabad királyi város" ranggal. A város szép, rendezett és virágos volt. Az állami erdőigazgatóság a főtér közelében a főutcán, modern épületben volt (ma román rendőrkapitányság). A erdőigazgatósági központban adtak nekem munkát a magas építményi csoportban, s a szuterénben kaptam szállást. Akkor még Nagybányán rend volt, a háború borzalmait még nem érezték, de késő este a magasban zúgtak a szovjet lőszerszállító repülőgépek Tito partizánjainak a szerb frontra, szinte minden este. Az erdőkbe az igazgatóság megbízásából nem kellett ki mennem, de szabadidőmben mégiscsak ellátogattam több helyre is, így voltam Koltón, a Teleki kastélyban is. Megnéztem azt a szobát, ahol Petőfi a nászútját töltötte és megcsodáltam a panorámát. Valóban szép látvány volt a sok vulkáni kúp, megértettem a „Szeptember végén..." versének szépségeit. Nagybányán édesanyám rokonságából lakott két unokaöccse. Szentpétery Anti bácsi fogtechnikus volt, fivére Feri, a birtokukon gazdálkodott. Egyik napon meghívtak a Szamoson éjjeli halászatra. Húztuk a nagy kerítőhálót. Voltam a szomszéd városban, Felsőbányán is, és részt vettem Aurói Sándor diáktársam esküvőjén. Felsőbányáról nősült, egy német nemzetiségű lányt vett feleségül. Szép esküvőjük volt, de nemsokára a szovjet megszálláskor német származása miatt deportálták őket a donyeci szénbánya vidékre. Sanyi, aki még nyár elején az elsők között diplomázott Sopronban, követte a rabságba feleségét. Az ő tragédiájukról majd a következő fejezetben fogok megemlékezni.

Nagybánya és környéke azért nevezetes, mert „botanikai szigetként" itt is van szelídgesztenye erdőség. Tanultuk ezt dr. Fehér Dániel professzor úrtól, hogy nálunk csak Dunántúl nyugati részén, a Duna Kanyarban Nagymaroson és Nagybányán van szelídgesztenye (castanea sativa) populáció, persze kivéve a mész talajt, mert ott nem szeret élni. Nagybányától észak-nyugati irányában Szinérváraljáig kb. 15 km hosszúan húzódnak a gesztenye erdők. Amikor erről Sanyit megkérdeztem, hogy hány hektár nagyságú a szelídgesztenye erdeje, így válaszolt: „-Pontosan nem tudom megmondani, de azt tudom, hogy hány termő fám van és ősszel zsákszámra szedem össze a termést." A Nagybánya környéki szelídgesztenye-erdőket a dákóromán elmélet igazolása részének minősítik a románok, mondván, hogy a szelídgesztenyét Itáliából a római légiók telepítették ide, tehát ez is bizonyítja a római származásukat. Voltam a bányaaknák közelében lévő erdőkben is, és egyik nagyesésű pataknál megláttam a budapesti Ganz-Villamossági gyár turbináját. Villamos energiát termelt az aknák víztelenítéséhez. A gyártás éve 1906 volt! Bányász kollégám magyarázta, hogy 40 év alatt ezt a turbinát sose kellett javítani. Íme, a Ganz gyár világhíre! Bezzeg a rendszerváltás után olasz konkurencia megvette a budai gyárat, és leszerelte. Ennek helyén ma a Millenáris park, a Mamut 1 és a Mamut 2 áruház található.

A nagybányai főtéri sétákon megismerkedtem a város erdőmérnökével, Csery Géza bátyámmal, akivel barátságot kötöttünk. Amikor 1946-ban Debrecenbe kerültem, az Állami Erdőigazgatóságon ott volt ő is, mint Erdélyből menekült kolléga. Neki köszönhetem, hogy 1949-ben a MÁV-hoz távozásomat elősegítette, amikor a diktatúra komiszárjai átvették az irányítást az Erdőigazgatóságon. Sose bántam meg hogy akkor az erdészetet elhagytam és vasúti pályaépítő mérnök lettem, de szívemben mindig erdész maradtam, ugyanis a diktatúra hatalomra kerülésekor a politikai vezetők nem az erdei munkásokból és az erdészek sorából kerültek, ki hanem kovács segéd, fodrász, román vasgárdista, vasgyári munkás stb. Ezek akartak nekünk dirigálni és olyan undort kaptam a tönkretett erdészetünktől, hogy igyekeztem más pályán elhelyezkedni. A vasúti beosztásomnak köszönhetem, hogy fél Európát és fél délnyugat Ázsiát ingyen beutazhattam és hazámon is sokat tudtam segíteni azokkal a különleges akciókkal, amelyeket ügyesen ki tudtam használni (Debrecen, Miskolc, Budapest, a Vízlépcső elleni küzdelem stb.). Közíróként 72 év alatt kb. 250 cikkem és tanulmányom jelent meg országos fejlesztési ügyekben. Külföldi utazásaimba legnagyobb hasznát az esperanto nemzetközi nyelvtudásomnak köszönhettem.

1944. augusztus 23. a román átállás Nagybányán ért. Tudtam, hogy a német katasztrófa után nemsokára Erdélyben, majd onnan Magyarországon lesznek a Vörös Hadsereg hadosztályai. Amint lehetett, menekültem Nagybányáról. Emlékezetem szerint két nap múlva tudtam vonatra ülni és megint a lebombázott Debrecen és Szolnok állomásokon valamint az épen maradt Nyugati pályaudvaron és a Dunakanyaron át, 2 nap alatt hazajutottam Lévára, a felvidéki szülőföldemre. Este mondtam a szüleimnek: ugye, megmondtam tavaly nyáron, nemsokára vér fog folyni Erdélyben. Lefeküdtem, nyár és meleg volt, nyitott ablak mellett aludtam el. Éjjel hatalmas robbanás riasztott fel. Szerencsére az ablak nyitva volt, tehát a légnyomás nem törte össze az üvegét. Tőlünk nem messze, de már szlovák államterületen, a határ közelében lévő vasúti Garam-hidat a szlovák felkelők felrobbantották, nehogy német és magyar csapatok vasúton hátba támadhassák őket. 1944. augusztus 28. volt! Egyik frontról egy másik, újabb frontra kerültem... Megkezdődött hazánk legázolása. Életem újabb, de nagyon különleges és hihetetlenül szerencsés időszaka kezdődött el. Mellőlem a frontra behívott kollegák eltávozása miatt én lettem a Magyar Királyság utolsó, egyetlen diplomázója.

SZAKKOLLÉGIUMI KONFERENCIA A PARADIGMAVÁLTÁSRÓL

Idén ismét megrendezte Új paradigmák című kétnapos országos interdiszciplináris konferenciáját az MNSK. A rendezvény a Kultúra és kritika a humántudományokban alcímet kapta.

Országos viszonylatban is különleges tehetséggondozó műhely – így jellemezte Bakó Béla titkár a Békefi Antal Szakkollégiumot, utalva arra, hogy abban fontos szerepet kapnak a művészetek is, legyen szó akár zenéről, akár képzőművészetről. Ebből következően a konferencia is „különlegesen" vette kezdetét, a hagyományos megnyitóbeszédek helyett a Művészeti Műhely három tagjának munkáiból összeállított kiállítás megnyitójával, valamint Papp Zsófia, Horváth Márk és Tompa István népzenei produkciójával.

A kiállítás-megnyitón Tóth Csaba festőművész, az MNSK Rajz Intézeti Tanszék főiskolai docense az alkotók méltatása előtt a szakkollégium névadójáról szólva elmondta, Békefi Antalnak még adós a megye azzal, hogy a Vasi Szemlében megjelent, munkásságáról szóló cikksorozat után népdalgyűjteséit digitalizálja, a nagyközönség rendelkezésére bocsássa, esetleg mai együttesek dolgozzák fel azokat, s így is megjelenjenek. A SEK könyvtára előtti aulában megtekinthető tárlattal kapcsolatban felhívta a figyelmet arra: a képzőművészetben is jó ideje tapasztalható, hogy az uralkodó paradigma recseg-ropog, valami új van készülőben. A három fiatal alkotó erre a folyamatra reagálva készítette el műveit. Egyikük, Csinger Mercédesz, személyiségek sorsáról meditál ikonikus művei segítségével. Megmutatja, hogy a szépség miképp befolyásolja a történelmet, a társadalom jelenét, jövőjét. A rendezvény a Talentum – hallgatói tehetséggondozás komplex feltételrendszerének fejlesztése a Nyugat-magyarországi Egyetemen című TÁMOP 4.2.2. B–10/1–2010–0018 számú projekt keretében valósult meg.

Kleinhappel Miklós

100 ÉVE SZÜLETETT KÁNTÁS KÁROLY

A Kossuth-díjas akadémikus, egyetemünk Fizika Tanszékének egykori tanszékvezető egyetemi tanára, a Geofizika Tanszék alapítója volt. 2012. december 1-jén emléktábla avatásával és laboratóriumi névadással emlékeztek meg az MTA CSFK Geodéziai és Geofizikai Intézetében Kántás Károly születésének 100. évfordulójáról. Az ünnepségen az egyetem nevében Dr. Jereb László, a Faipari Mérnöki Kar dékánja is elhelyezte a megemlékezés koszorúját az emléktáblánál.

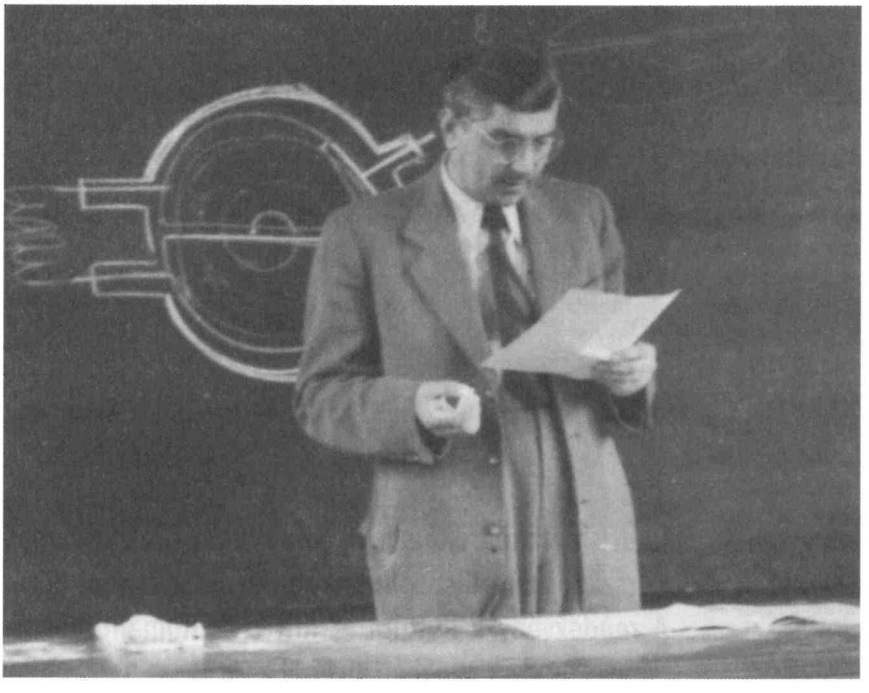

Kántás Károly

Aki egyetemünk főépületében, a II. emeleti folyosón a Fizika Intézet felé sétál, a falon három táblát talál egymás után: Christian Doppler, Simonyi Károly és Kántás Károly emléktábláját. 2001. júniusában volt az a megemlékezés, amelyen a Geofizika tanszék alapításának 50. évfordulójáról és Kántás Károly halálának 10. évfordulójáról emlékeztek meg. Az emléktáblát – amely harmadik táblaként került fel az intézet falára - Kántás Károly özvegye leplezte le.

Nem véletlen, hogy ezen a kerek évfordulón, amikor ismét alkalmunk adódott megemlékezni róla, a Geodéziai és Geofizikai Intézetben avattak Kántás Károly emléktáblát és neveztek el róla egy laboratóriumot. Ha ugyanis visszamegyünk időben az egyetem és a soproni MTA intézet történetében, Kántás akadémikus neve ott van a közös gyökereknél.

Ahogy azt Szarka László nagyon szép képpel illusztrálta a Kántás Károly szellemi örökségét méltató beszédében, melynek „A gyökértől a lombig" címet adta:

„Makovecz Imrének évtizedeken át rögeszméje volt, hogy nagynyomású vízágyúval kimosson magának egy teljes fát, és láthatóvá tegye a lombkoronával azonos méretű, impozáns gyökérzetét. Épp húsz éve, hogy ezt a csodálatos látványosságot, mint magyar életfát – a sevillai világkiállítás magyar pavilonjában – meg tudta mutatni a világnak. A pavilont átlósan kettévágta, két féltekére osztva: egy nyugatira és egy keletire. E Makovecz alkotással nemcsak a magyarság sorskérdései érthetők meg, hanem közelebb kerülünk a soproni, a magyar geofizikához is. Megérthetjük múltját, jelenét, és megsejthetjük jövőjét is."

Egy ilyen ünnepség valóban jelentheti a gyökerek kimosását, azok láthatóvá tételét, s a gyökereket látva az is megmutatkozik, hogy az egyetem és a soproni Geodéziai és Geofizikai Intézet menynyire sokrétűen összefonódik, közös gyökerekből táplálkozik, amiket a múlt század történelmi kényszerei sem tudtak elszakítani.

Kántás Károly szakmai életútja ennek az összefonódásnak egyértelmű bizonyítéka, melyet az ünnepségen Ádám Antal akadémikus, Kántás egykori munkatársa ismertetett. Ebből az alábbi részlet az egyetemünkhöz kötődő tevékenységét emeli ki és mutatja be:

„Sopron környéki földmágneses mérései során ismerkedett meg Tárczy-Hornoch Antal professzorral, akivel szoros szakmai kapcsolata alakult ki. Így 1947-ben a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán Sopronban magántanári képesítést szerzett és a negyvenes évek második felében a geofizika fakultatív előadója lett. Kántás Károly 1951-ben lett az akkor megalapított Geofizikai Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára. Feladatát azonban nemcsak a geofizika oktatásának és kutatása profiljának kialakítása és megszervezése jelentette. Feladata volt a fizika tanítása is a Sopronban lévő karon. Emellett mielőbb szükség volt geofizikus-mérnökökre. A hallgatók megfelelő átirányításával és a geofizikai tantárgyak intenzív oktatásával elérte, hogy az első geofizikus-mérnöki diplomákat már 1953-ben át lehetett adni. Az új tanszék szoros szakmai kapcsolatokat épített ki szakmai hátterével és kiterjesztette a geofizika alkalmazását a szén-, a víz-, a bauxit-kutatás területén. E feladatokban a különböző geoelektromos módszereknek döntő szerepet szánt. Emiatt publikációi 1951-től főként e módszerek fejlesztésével, alkalmazási lehetőségeivel foglalkoztak. Kutatómunkájában kiemelt helyet kapott a nagy mélységű üledékes medencék vizsgálatára is alkalmas tellurikus módszer, aminek a hazai geofizikai kutatásokba történő bevezetése az ő érdeme. Akadémiai székfoglaló előadását ebben a témakörben tartotta. A Geofizikai Tanszék kutatómunkája szempontjából jelentős lépés volt, hogy Tárczy-Hornoch Antal és Vendel Miklós akadémikusokkal létrehozták a Geodéziai és Geofizikai Munkaközösséget, aminek az általuk vezetett tanszékek oktatóin kívül függetlenített kutatói is voltak, köztük az elsők között én is. 1955. január 1-vel alapította meg az MTA Geofizikai Kutató Laboratóriumát, amely a mai intézet egyik jogelődje."

Kántás Károly az olajbányászat hatékonyságát növelő műszer- és módszerfejlesztési eredményeiért kapott Kossuth-díjat 1952-ben, 1954-ben pedig az MTA levelező tagjává választották. Ezek az elismerések is jelzik, hogy eseményekkel és fordulatokkal teli életművében nem csupán Sopronban, nem csak a magyar olajipari kutatásban, ha-

nem a határainkon túl elért eredmények is szép számmal vannak.

Ismét Ádám Antalt idézve:

„A Geofizikai Kutató Laboratóriumban többen is dolgoztunk a tellurikus módszer- és műszerfejlesztésen, a geofizikai módszerek – elsősorban a geoelektromos szelvényezés és szondázás – bányabeli – karsztvízvédelmi –alkalmazásán, az indukciós karotázs eljárás műszerén. A laboratórium és a tanszék közös munkájával nagyobb volumenű kísérleti mérésekkel tisztázni lehetett a tellurika lehetőségeit és így a módszer és a kifejlesztett műszer készen állt a bevezetésre, sőt gondolni lehetett külföldi alkalmazására is. Ez meg is történt 1955 őszén, amikor Kántás professzor szakmai irányításával geofizikusok csoportja utazott Kínába, ahol a hazai gyártmányú műszerek teljes skáláját bemutatták nemcsak egy nagy kiállítás keretében, hanem terepen is. Az eredmény nem maradt el, mert 1956 nyarán kőolajkutató expedíció indult Kínába, aminek tellurikus csoportja is volt. A tellurikus műszerre is nagyarányú megrendelést kapott az ország, amelynek legyártására a Geofizikai Műszergyár 20 műszerésszel egy részleget telepített Sopronba a Laboratórium mellé. A gyári részleg 1972-ig a laboratórium kutatóinak szakmai irányításával több, általuk tervezett, részben szabadalmaztatott műszer gyártását végezte, ami jelentős exportbevételt is jelentett a hazai szükségletek kielégítése mellett. A kínai műszerbemutató keretében – Kántás professzor kezdeményezésére – Peking és Sopron között tellurikus szinkronmérést végeztünk, amely eredményeivel előremutató volt az 1957-58-as Nemzetközi Geofizikai Évre (NGE) és a későbbiekben nagy nemzetközi elismerést szerzett a pulzációkutatás irányába. A NGE-hez való csatlakozáshoz Kántás professzor 1956-ben elindította Fertőboz határában a mai „Széchenyi István"-ról elnevezett elektromágneses obszervatórium építését is."

Ezt a munkát azonban az ő szellemiségében már a Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet munkatársainak kellett folytatni és mára sikerült is azt széles spektrumú obszervatóriummá fejleszteni. Kántás professzor ugyanis 1956 szeptemberében még elindította Kínában a Kínai-Magyar Geofizikai expedíció több évig tartó munkáját - ami a mai napig a magyar geofizikusok legnagyobb külföldi vállalkozása volt - hazatérve azonban a forradalom eseményei úgy hozták, hogy családjával együtt elhagyta az országot. Bécsben telepedett le, s onnan figyelte munkatársai, laboratóriuma sorsát. Hívták Amerikába, de ő nem akart szeretett hazájától messzebbre eltávolodni. Ausztriában az Österreichischen Mineralölverwaltung Aktiengesellschaft (ÖMV) geofizikai tanácsadója lett, egyúttal a Leobeni Ércbányászati Egyetem geofizika-professzoraként tevékenykedett.

Mindössze két évtizedes hazai szakmai pályafutása összegzéseként elmondható, hogy a 20. századi magyarországi szénhidrogén-kutatásokat előmozdító geofizikai kutatási módszerek kiváló tudósa és továbbfejlesztője volt, valamint jelentősen hozzájárult a hazai geofizika szervezeti kereteinek megteremtéséhez. A magyar tudomány és ezen belül a geofizika alkotóereje teljében veszítette el Kántás professzort, s talán e megemlékezés az őt nem ismerők előtt is világossá teheti, hogy milyen nagy szükség lett volna munkájára és tudására az 1956 utáni években, évtizedekben is.

A 2001-es egyetemi emléktábla-avató ünnepségre küldött levelet Kántás szülőfalujából, Sólyról a református lelkipásztor, Bikády László, aki többek között ezt írta:

„Semmiből lenni legnagyobbá. Úgy látszik, ez a sorsunk itt a Kárpátok ölén. Nehéz sors, embert próbáló, de csak ez nemesíthet bennünket annyira, hogy Európa és a nagyvilág számára is úttörők tudjunk lenni, mi magyarok ."

FAJÁTÉK-KIÁLLÍTÁS

Idén is nagy érdeklődés közepette nyitotta meg Prof. Dr. Winkler András a kar hallgatóinak munkáiból álló jubileumi fajáték-kiállítást az Erdészeti Múzeumban.

A kiállítást Dr. Winkler András nyitotta meg

Winkler András megnyitó beszédében bemutatta „Játékország" lakóit, elmesélte, hogy „ebben a csodaországban fából készült játékok fogadnak bennünket, akik most egy időre a Múzeum szép lakosztályát foglalták le maguknak. A meleg hangú megnyitó beszéd mellett Raffai Balázs okleveles faipari mérnök szavalatai tették emlékezetessé az estét.

A kiállítás minden évben más-más témát emel ki, az idei válogatás 15 év alkotásaiból, ahol láthatók járművek, figurák, tér- és síkbeli kirakók, bababútorok mozaik rejtvények, ügyességi játékok, építő játékok, stb. Külön öröm, hogy a Karon készült fajátékok közül immár 3 játék formatervezési mintaoltalom alatt áll, és idén először láthatók az Országos Ördöglakat Találkozó díjnyertes játékai is. A bemutatott több mint százféle fajáték hűen tükrözi a hallgatók találékonyságát és kreativitását.

Középen, a szőnyegen néhány strapabíró játék várja, hogy a gyerekek kipróbálják őket és megtapasztalják milyen érzés fajátékkal játszani. Reméljük, hogy ez az élmény hozzásegíti a gyermekeket ahhoz, hogy megszeressék a fát, és a pályaválasztásánál talán ez is befolyásolja majd Őket döntésükben.

A kiállítás január 31.-ig tekinthető meg az Erdészeti Múzeumban, szerda és ünnepnapok kivételével naponta 14-18 óráig. Minden érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők.

IVÁNCSICS JÁNOS PROFESSZORRA EMLÉKEZTÜNK

2012. július 8-án volt 10 éve annak, hogy Iváncsics János professzor, egyetemünk volt rektora elhunyt. Az évforduló alkalmából a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar, valamint az Állattudományi Intézet szervezésében emlékülést tartottak, ahol Prof. Dr. Gaál Katalin intézetigazgató, Prof. Dr. Faragó Sándor, rektor és Dr. Nagy Frigyes, c. egyetemi tanár, az Óvári Gazdászok Szövetségének elnöke tartott megemlékezést. Az emlékülésen a kar munkatársai, Iváncsics professzor volt évfolyamtársai és barátai, valamint a családtagok voltak jelen.

Az Állattudományi Intézet Könyvtárában kezdődő emlékülésen Prof. Dr. Schmidt Rezső, a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar dékánja köszöntötte az ülés résztvevőit. Rövid megemlékezésében Iváncsics Professzor szakmai és emberi kvalitásait méltatta.

Kovácsné Prof. Dr. Gaál Katalin, az Állattudományi Intézet igazgatója képekkel illusztrált méltatásában beszélt Iváncsics Professzorról, mint szakemberről, mint pedagógusról, mint vezetőről, mint jóbarátról és mint családapáról. Mint mondta, az egy év híján 40 éven át tartó tanári pályája során végigjárta az egyetemi oktatói ranglétra valamennyi fokát. Egyetemi tanári kinevezést 1990-ben kapott, ekkor már második ciklusban volt a Mezőgazdaságtudományi Kar oktatási-, illetve tudományos és külügyi dékánhelyettese. 1992-2000 között – két ciklusban – volt a Kar dékánja és mint ilyen, meghatározó szerepet vállalt a 2000-ben megvalósuló integráció előkészítésében, aminek eredményeként létrejöhetett a Nyugat-Magyarországi Egyetem. Az új intézményben 2000-2002 között a tudományos és külügyi rektorhelyettesi teendőket látta el, majd 2002. július 1-jéntől rektori kinevezést kapott.

Iváncsics Professzor az Állattenyésztéstan tudományterületén alkotott maradandót: amellett, hogy nagy szeretettel és odaadással oktatta a hallgatóságát, szakírói tevékenysége is kiemelkedő, amit 6 könyv, valamint 238 magyar-, és idegennyelvű publikációja is igazol. Húsznál több doktorandusznak volt a tudományos vezetője, a PhD szigorlatok és védések rendszeres elnöke.

Tudományos munkájának eredményeként 1979-ben a mezőgazdasági tudomány kandidátusa-, 1992-ben pedig az MTA doktora lett. Közben lelkesen munkálkodott az intézmény külföldi kapcsolatainak bővítésén és elmélyítésén. Különösen sokat tett a Bécsi Agrártudományi Egyetemmel (BOKU) meglevő kapcsolatok továbbfejlesztése érdekében, amiért a bécsi egyetem tiszteletbeli (honoris causa) doktori címmel tüntette ki.

Oktatói és tudományos kutatói munkája mellett igen kiterjedt társadalmi-közéleti tevékenységet folytatott itthon és külföldön. Számos hazai és külföldi szervezetnek volt a vezetője, ahol mindig igyekezett maximálisat nyújtani. Számos elismerése és díja közül külön említést érdemel a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje (1998), valamint a post humus odaítélt „Pro Urbe" Mosonmagyaróvár díja (2003).

Iváncsics Professzornak már-már szenvedélye volt a hagyományok ápolása, az e téren folytatott „nevelő" munkája. Szíve szerint kötelezővé tette volna minden hallgató részére az intézmény történetének pontos és részletes megismerését. Emellett egy végtelenül megértő és humánus ember volt, akinél a hallgatók ügye mindennél fontosabb volt. Azaz, mégsem, mert a család dolgai még ennél is előbbrevalók voltak és ez nem csak a saját-, hanem a munkatársak családja esetében is így volt.

A Professzorasszony azzal zárta a megemlékezését, hogy Iváncsics Professzor soha ki nem törölhető nyomot hagyott az Állattudományi Intézet egészében és hogy hálás szívvel őrzik ma is az emlékét.

Dr. Nagy Frigyes c. egyetemi tanár, az Óvári Gazdászok Szövetségének elnöke az Iváncsics János tiszteletére készült Emléktáblánál beszélt az évfolyamtársak és a barátok nevében, ahol először Csontos Károly: „Óvár, nekünk" c. verse hangzott el, Sebők Ilona tolmácsolásában.

Iváncsics János (1938 - 2002)

Nagy Frigyes így emlékezett a volt évfolyamtársra és jóbarátra: „Megtiszteltetés számomra, egyidejűleg szomorú kötelesség, hogy részese lehetek az Iváncsics János halálának tizedik évfordulóján rendezett megemlékezésnek. Két minőségben mondom beszédemet. Egyrészt mint volt évfolyamtársa, másrészt mint az Óvári Gazdászok Szövetségének elnöke. A szakmai méltatást megtették munkatársai, itt, az évfolyamtársak, és a Gazdász Szövetség által öt éve állított emléktáblája alatt engedtessék meg nekem, hogy inkább az évfolyamtársról, majd évtizedekre kiterjedő együttműködésünkről szóljak.

55 évvel ezelőtt egy verőfényes nyári napon először léptük át Alma Materünk küszöbét. 1957-et írtunk, nehéz idők voltak. Ő a soproni Berzsenyi Gimnáziumból jött, én a magyaróvári Kossuthból. Gimnáziumi osztálytársaink közül sokan elhagyták az országot, mi maradtunk. Azt hiszem neveltetésünk tartott itthon bennünket, meg egy velünk született bizakodó természet. Hozzá tartozik, hogy olyan gimnáziumokból jöttünk, ahol egy életre szóló erkölcsi útravalót, és tudást kaptunk tanárainktól. Talán nem túlzás azt mondani, hogy egyetemi tanulmányaink kezdetén többnyire megéltünk középiskolás tudásunkból. De hozzá kell tenni, hogy abban az időben presztizskérdés volt számunkra a tanulás. Az évfolyam nagy része első generációs értelmiségi volt, szüleink jó, ha nyolc osztályt végeztek. Nagy dolog volt akkor érettségizni, nem is szólva egyetemre járni. Elhivatottság és küldetéstudat töltött el bennünket, elképzelhetetlen volt szégyent hozni azokra, akik egyetemre küldtek. János, mint két, szintén egyetemre járó bátyja, mint a legfiatalabb fiú nem maradhatott le testvéreitől, akik ugyancsak kiváló tanulók voltak, és később jelentős vezető szerepeket töltöttek be.

János jó képességű, szorgalmas diák volt, kiváló tanuló. Elsősorban az állattenyésztés érdekelte. Mint hallgató már ott tevékenykedett az érintett tanszékeken. Jó gyakorlati érzékkel bírt, hisz paraszt családból tanult tovább. Nem volt idegen tőle az állattenyésztés, amely később hivatása lett, és amelynek művelésében eljutott a csúcsra. Tanulmányainak befejezése után a gyakorlati életben szerezte további tapasz-

talatait, egy részét a Lajta-Hansági Állami Gazdaságban, ahol jómagam közel 30 évet húztam le. Őt olyannyira vonzotta az oktatás, hogy amikor visszahívták az Alma Materbe, elvállalta a tanári állást, amelynek minden lépcsőfokát végigküzdve látványosan emelkedett a ranglétrán. A csúcsra érve egyetemi tanár, rektor, MTA doktora, a Bécsi Egyetem díszdoktora lett. Életműve maradandó.

A gyakorlati mezőgazdasággal szoros kapcsolatokat ápolt. A Lajta-Hansági Állami Gazdasággal, mint tangazdasággal mintaszerű, napi kapcsolatot tartott. A gazdaság részvénytársasággá alakításakor az alapító okiratba belefoglaltuk, hogy az Igazgató Tanács elnöke a Kar mindenkori dékánja, a részvénytársaság vezérigazgatója pedig hivatalból tagja a Kari Tanácsnak. Ez a kapcsolat nem formális volt, hanem tartalommal töltve működött. Én, aki valamilyen beosztásom révén 50 éve ülök a Kari Tanácsban, kijelenthetem, hogy Iváncsics János dékáni működése a Kar egyik kiemelkedő korszaka volt.

Mivel felesége, Etelka gimnáziumi osztálytársam volt, még szorosabb volt kapcsolatunk. Nem csak az egyetemi, de a gimnáziumi találkozókon is ott voltunk. A család a társadalmi élet aktív részese volt, ő maga a Mezőgazdasági Szakemberklub egyik vezető személyisége. Sajnos élete teljében betegedett meg, és az orvostudomány tehetetlen volt. Tíz éve temettük el. Nagy vesztesége volt a Karnak, a barátoknak, az évfolyamtársaknak. Emlékét őrzi ez a márványtábla, és mindazok, akik tisztelték."

Ezt követően az Emlékülés résztvevői az óvári temetőben lévő síremlékhez vonultak, ahol Prof. Dr. Faragó Sándor, Egyetemünk rektora emlékezett meg Iváncsics Jánosról. Beszédét azzal kezdte, hogy a jelenlevők 2002. júliusában megfogadták, hogy Professzor Úr halálának évfordulóján minden évben eljönnek és tisztelegnek kedves kollégánk és barátunk síremlékénél. Jó tudni, hogy ezt az ígéretünket eddig sikerült betartani és most megfogadjuk, hogy ezután sem lesz másként. Mint mondta, ez a mostani – a jubileumi 10. – azonban egy kicsit más, mint az eddigiek voltak, amikor csak a szűkebb egyetemi, illetve kari vezetés és néhány jóbarát volt jelen. Megemlékező beszédében Rektor Úr felidézte azokat a személyes emlékeit, amelyek Iváncsics Professzorral kapcsolatosak. Többek között azt, hogyan zajlottak 1999-2000-ben az integrációs előkészületek és hogy abban halottunknak milyen szerepe volt. Kiemelte azt a következetes, soha meg nem alkuvó magatartását, amivel az óvári intézmény érdekeit képviselte azokon a tárgyalásokon, miközben mindig tekintettel volt a többiek, a „nagy egész" érdekeire, a közös cél megvalósítására. Mint mondta, kevés olyan embert ismert, akinél az empátia-képességnek, a barátságnak olyan fontos szerep jutott, mint Iváncsics Jánosnál. Felidézte azokat a napokat, amikor Professzor Úr – már súlyos betegen – megkapta a rektori kinevezését és utolsó találkozásukkor még a terveiről beszélt. A rektori székbe azonban már nem ülhetett bele, mert a kinevezést követően 8 nappal – 2002. július 8-án – meghalt.

Olyan űrt hagyott maga után, amit azóta is nehéz volt pótolni. Nekünk, az utódoknak az a kötelességünk, hogy örökül hagyott példáját követve próbáljunk mindent megtenni az intézmény fennmaradása, töretlen fejlődése érdekében.

Rektor Úr azzal az ígérettel zárta beszédét, hogy ahogyan eddig, úgy a jövőben is minden évfordulón eljövünk Iváncsics Professzor sírjához, hogy méltóan emlékezzünk Rá!

Dr. Tenk Antal
professor emeritus

MI FÁN TEREM?
(A kulturális mediációról, avagy jog és irodalom a tárgyalóteremben)

Kulturális mediáció. Érdekesen, kicsit talányosan, kicsit tudományosan–arisztokratikusan hangzó kifejezés. Pedig itt van, köztünk van, a mi iskolánkban is tanuljuk, méghozzá master szinten.

Nem is olyan régen, egy esős novemberi délután, a szak hallgatói közül néhányan, a hétköznapok világában „működés közben" is megtapasztalhattuk, hogyan lehet – és állítjuk, hogy kell is – a kultúrát emészthető formába hozni, érdekesen becsomagolni és ellenállhatatlan körítéssel tálalva közel vinni az emberekhez. És előfordul, amikor ez sikerül!

A Kriminálexpo 2012. rendezvényén jártunk Budapesten, a Magyar Telekom konferencia-központjában, ahol az egyik szekció kitalálója és szervezője az Ügyészek Lapja főszerkesztője, Dr. Kiss Anna volt, aki mellesleg jogászként a szakunkon – a Kulturális mediáción – is tanít. Az általa moderált „Ki ölte meg Bárczi Benőt?" című expós rendezvény a jogtudomány szövevényes világába igyekezett bevezetni a hallgatóságot, köztük minket is.

A program szerint kerekasztal-beszélgetésre készültünk, de nagy meglepetés várt minket! Arany János Tetemre hívás című balladájával különleges körülmények között ismerkedhettünk meg. A hétköznapi ember számára ez talán „csak" egy ballada, „csak" egy irodalmi mű – sokan talán bele sem fognak az elolvasásába, hiszen a ballada vagy az irodalom szavak már önmagukban elriasztják őket. Mi viszont személyesen is megtapasztaltuk, hogy a művészetet, a magas kultúrát egészen könnyen közel lehet hozni az emberekhez.

A mű cselekményét, a balladai jogesetet valódi ügyészek, bírók és rendőrnyomozók – mind-mind a saját balladai szerepüket eljátszva – elevenítették meg számunkra, olyan kérdésekre is rávilágítva, amelyekre valószínűleg sokadik olvasásra sem gondolna az ember.

Valóban Abigél ölte meg Bárczi Benőt, vagy talán a fiú édesapja tette, hogy tisztára mossa ezzel a család becsületét, netalán öngyilkos lett?

Igen, a ballada nyitva hagyja ezt a kérdést, ám a műben felvázolt körülmények gondos mérlegelése után az általunk megtekintett tárgyaláson ítélet született – mégpedig felmentő ítélet. Hogy ki, hogy melyik vádlott örülhetett ennek? Az maradjon a mi titkunk.

A ballada-alapú tárgyalásnak még inkább hitelt és létjogosultságot adott a szakértőként felkért szakfelelősünk, Dr. Lanczendorfer Zsuzsanna tanárnő, aki szintén a kerekasztal-beszélgetés egyik szereplője volt. Saját, könyvben is megjelent kutatásában, Deli Mári balladáján keresztül bizonyította, hogy a népi balladáknak sok esetben igen is van valóságalapjuk. A szereplőik valóságos hús-vér emberek, a megénekelt történetek pedig igazi emberi sorsokat takarnak. Az előadás során némi betekintést kaphattunk a Tanárnőtől a balladakutatás módszertanába is – de az idő rövidsége sajnos korlátokat szabott a témának.

Kulturális mediáció?

Számunkra most már a gyakorlatban is egyértelmű, hogy mit takar a kifejezés, hiszen nagyszerű példáját láthattuk. A rendezvénynek sikerült egyszerű, érdekes formában közel vinnie az emberekhez a jogot, az irodalmat, a művészetet és Lanczendorfer tanárnő előadásán keresztül a tudományt is. A szervezők méltán bízhatnak benne, hogy céljuk megvalósult, a misztikus falak pedig, ha nem is omlottak le, de néhány téglát ismét sikerült kiverni belőle – legalábbis a jelenlévők számára.

Györki-Vargha Andrea és Váci Gergely Viktor
kulturális mediáció szak, MA
NYME-AK

IN MEMORIAM PROF. DR. NÉMETH KÁROLY

Elhangzott Prof. Dr. Németh Károly temetésén, a soproni Szt. Imre templomban, 2012. november 5-én

Tisztelt Gyászoló Család! Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

Dr. Németh Károly a Nyugat-magyarországi Egyetem nyugalmazott egyetemi tanára, professor emeritus, az MTA doktora 2012. október hó 21. napján, életének 79. évében elindult az örökfényű csillagok felé vezető úton. Fájdalmunkat közös gyászunk foglalatában helyezem hamvai elé. Mély szomorúsággal és tisztelettel fejezem ki a Nyugat-magyarországi Egyetem és a Kémiai Intézet vezetőségének, oktatói-, hallgatói- és munkatársi közösségének kegyeletét ravatala előtt. Keresztelt polgár volt. A selmeci hagyományokat ápoló oktatók és hallgatók most felidézik lelkükben az „Imhol a föld alá megyünk" kezdető dalt és a „Gyászindulót", a Klopacska fájdalmasan búcsúztató hangját.

1992-ben ismertem meg, akkor hívott meg a tanszékére egyetemi docensnek. Ezzel a meghívással lehetőséget kínált nekem, életem nagyon szeretett és igen termékeny soproni korszakát nyitotta meg. Fájdalmas és ugyanakkor megtisztelő a lehetőség, hogy most, amikor az öröklét dimenziójába távozott, elbúcsúztathatom és ismételten kifejezhetem iránta érzett tiszteletemet és hálámat.

Emlékbeszédem mottóját Pál apostoltól vettem:

„Mert ha dicsőséges az elmúlandó,
Sokkal inkább dicsőséges, ami megmarad."

Emlékezzünk a dicsőségesre, Németh Károly nagy ívű pályájára, kiválóságára, sikereire, emberségére.

1952-ben kitüntetéssel érettségizett a Soproni Széchenyi István Gimnáziumban, majd 1957-ben kitüntetéses diplomát szerzett a Veszprémi Vegyipari Egyetemen is. Szakmai tevékenységét különböző egyetemi kutatói és oktatói munkakörökben fejtette ki, a Soproni Sörgyárban vállalt rövid labor vezetői és a Petőházi Cukorgyári fővegyészi beosztás rövid intermezzo volt csupán, alkalom ipari tapasztalatok megszerzésére. 1958-tól 1962-ig akadémia tudományos munkatársként dolgozott a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányász Karának Ásványelőkészítési Tanszékén, kezdetben Sopronban, majd 1959-től Miskolcon. 1962-ben megszerezte a műszaki doktori címet. 1963-ban pályázattal került az Erdészeti és Faipari Egyetemre, ahol 1990-ig egyetemi tanársegédként, adjunktusként, majd egyetemi docensként dolgozott. 1964-ben elnyerte a kémiai tudomány kandidátusa címet. 1990-ben a műszaki tudomány doktora lett és egyetemi tanárnak nevezték ki. 1988-1994 között tanszékvezetőként, 1994-1999 között intézetigazgatóként szervezte és vezette az egyetemen folyó kémia oktatást és a kémiai kutatásokat. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Egyetemi Tanácsa 2005-ben professor emeritus címet adományozott neki.

Közel ötven generáció oktatásában és nevelésében vett részt a graduális, posztgraduális és doktori képzésben. Az évek során a Kémia Tanszék igen széles oktatási területének csaknem valamennyi tantárgyát előadta. Számos előadást tartott szakmérnöki és mérnöktovábbképző tanfolyamokon, részt vett a Budapesti Műszaki Egyetem szakmérnöki képzésében, meghívott előadóként oktatott a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán. A Kitaibel Pál Környezettudományi Doktori Iskola belső alapító tagja, a Cziráki József Faanyagtudomány és Technológiák Doktori Iskola meghívott belső tagja, programvezető, több doktori tárgy előadója, nagyszámú doktorandusz témavezetője volt.

Jelentős oktatásszervezői tevékenységet folytatott. 1983-1987 között a Faipari Mérnöki Kar dékán-helyettese, 1987-től 1989-ig az egyetem továbbképzési és külügyi, majd 1990-től 1995-ig oktatási rektorhelyettese volt. Érdemeket szerzett az új szakok (környezetmérnöki, vadgazdamérnöki, alkalmazott művészeti szak) alapításában és beindításában, a közgazdaságtudományi szak, majd kar létrehozásában. 1987-től tagja, egy időben elnöke, volt az egyetem Doktori Tanácsának, 1994-2003 között az Erdészeti és Faipari Egyetem Habilitációs Bizottságának, később elnöke a Nyugat-magyarországi Egyetem Karközi Habilitációs Bizottságának.1991-95 között az Erdőmérnöki Kar Kari Tanácsában, 1997-1999-ig az Erdőmérnöki és Faipari Egyetem Egyetemi Tanácsában tevékenykedett.

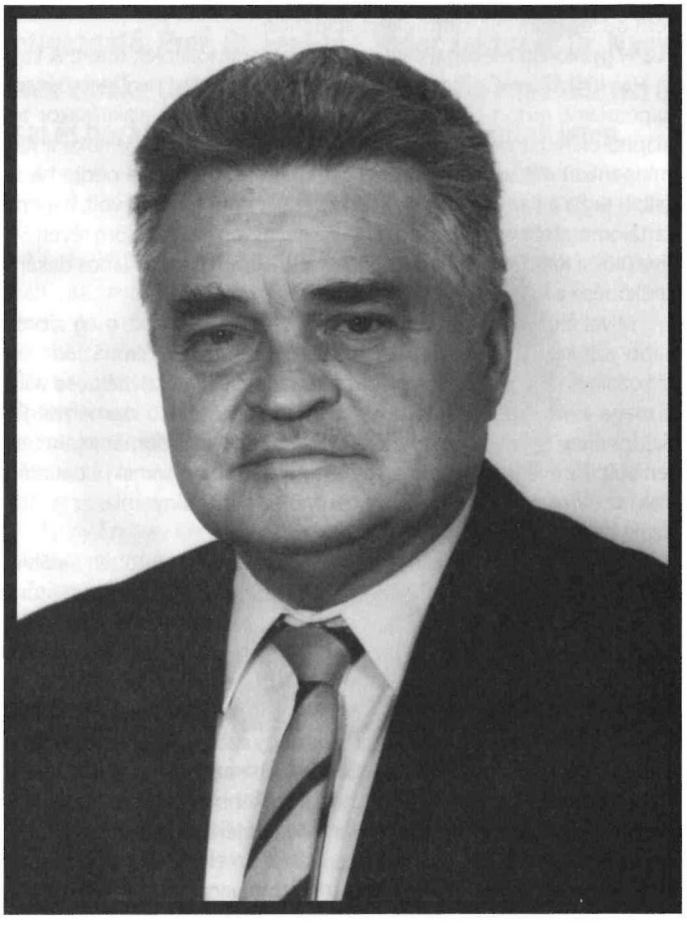

Prof. Dr. Németh Károly

Németh Károly a faanyagtudomány és a fakémia nemzetközileg is elismert, iskolateremtő tudósa volt. Nemzetközi szempontból is jelentősek a fa felületi energiája és színe közötti kapcsolatot bemutató és az ammóniagőz hatására bekövetkező színváltozást leíró közleményei. Jelentős eredményeket ért el a faanyag abiotikus – foto és termikus- degradációjának tanulmányozásában. Kutatásai a faanyag vizsgálatára alkalmas módszerek kiválasztására és alkalmazására is kiterjedtek, elsősorban a faanyag fotometriájára, a termikus analízis különböző módszereire, színmérésre, és a fa, elsősorban a járulékos anyagok kémiai elemzésére. Jelentős tudományos eredménye a faanyag mérsékelt hőmérsékletű degradációjának kinetikai leírása és a folyamat mechanizmusának felderítése is. Kutatási eredményeit 90 közleményben és 70 tudományos előadásban tette közkinccsé, 7 szakkönyvet és könyvrészletet, - melyek közül kettő nívódíjas - 7 egyetemi ill.

szakmérnöki jegyzet írt. Iskolateremtő tevékenységéhez tartozik több mint száz diplomaterv, szakdolgozat és doktori értekezés témavezetői, konzulensi, ill. bírálói feladatának ellátása is.

Aktív szerepet töltött be a tudományos közéletben és a tudomány népszerűsítésében. Több évtizeden át tagja volt az MTA Makromolekuláris Kémiai Bizottságának, a Szál- és Rosttechnológiai Bizottságának, a VEAB Kémiai Szakbizottságának, valamint az Analitikai Kémiai Bizottság Termoanalitikai Munkabizottságának. Tagja, nyolc évig doktorképviselője volt az MTA köztestületének. Tagként, majd elnökként fontos szerepet vállalt a Magyar Kémikusok Egyesülete Soproni Csoportjának tevékenységében.

Munkájának eredményességét és nemzetközi mércével mérhető színvonalát több kitüntetéssel ismerték el. Ezek között a legjelentősebbek a Szent-Györgyi Albert-díj és a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje. Különösen büszke volt az egyetemtől kapott Pro Universitate Soproniensi díjra.

Németh Károlyt minden tevékenységében belső tartás, jövőt remélő szilárdság jellemezte. Cziráki József rektor így írt 1975-ben Róla: „ emberi magatartására a szerénység, a pontosság, a tanulni-kutatni vágyás a jellemző". Mi is így ismertük.

Tisztelt Gyászoló Közösség!

Emlékezzünk arra is, ami Pál apostol szerint egy ember életében „inkább dicsőséges", ami örökre megmarad. Németh Károly életének igaz emléket az idő rostáján fennmaradó szakmai és tudományos értékek, a mások boldogságáért és boldogulásáért vállalt felelősség és munka állít. Mindaz, ami életéből termékenyen folytatódik, ami tovább él a tudományban, a tanítványok, a munkatársak, a családtagok terveiben, munkájában, döntéseiben, mindaz aminek örökösei, használói lehetünk. Mert a teremtett értékeket nem tudja beszőni a feljetés, bennük nyilvánul meg a földi örökkévalóság.

Németh Károly a napsugarak zúgását hallva emelte fel a szívét Teremtőjéhez. Az elválás fájdalmát enyhítsék Nagy Gáspár bíztató szavai:

„ A remény sohasem meghaló,
Ha minden utolsó szalmaszál
Abból a jászolból való!"

Emlékét, szakmai-tudományos örökségét kegyelettel megőrizzük. Emléke legyen áldott, nyugalma legyen csendes!

Prof. Dr. Albert Levente
általános rektor-helyettes

MEGALAKULT A SOPRONI TUDÓS TÁRSASÁG ÚJ BIZOTTSÁGA

Idén ősszel alakult meg az MTA VEAB Soproni Tudós Társaság Művészeti és Irodalomtudományi Bizottsága.

Az új bizottság első ülésére A Magyar Tudomány Napja alkalmából került sor 2012. november 16-án a Faipari Mérnöki Kar Alkalmazott Művészeti Intézetében (AMI). Az eseményt Verő József, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Soproni Tudós Társaság elnöke nyitotta meg. Ezt követően a résztvevők nem mindennapi zenei élményben részesülhettek a fellépő Égzengő zenekar jóvoltából, hiszen az együttes a spiritualitás tematikája köré építette műsorát.

Ezután Dr. Molnár László, az AMI docense tartott bemutatót az online bölcsészeti folyóiratokról, majd meghívott vendégként Kamarás István művészetszociológus, az MTA doktorának előadása következett Műbefogadás, habitus, ízlés címmel. A jelenlévők megismerhették Kamarás professzor kutatásainak eredményeit a művészeti befogadás társadalmi tagolódásáról, többek között a társadalmi rétegzettség és a vallási háttér vonatkozásában.

Dr. Molnár László
egyetemi docens
NYME-FMK-AMI

SOKAKAT MEGMOZGATOTT AZ OMDK AZ AMI-BAN

2012. november 16-án délután 13 órától volt az NYME Faipari Mérnöki Kar Alkalmazott Művészeti Intézetében az Országos Művészeti Diákkonferencia intézeti fordulója.

A „Talentum" TÁMOP-pályázat támogatásával zajló eseményre nagy létszámú, elsősorban hallgatókból álló közönség előtt került sor. A szakmai zsűri az intézet oktatóiból állt. Az érdeklődők hallgatótársaik művészeti alkotásait, alkalmazott művészeti terveit, művészetelméleti kutatásait ismerhették meg ezen a megmérettetésen. Az intézet alkalmazott művészeti BA és MA, valamint az FMK mérnöki BSc és MSc szintű képzéseinek résztvevői változatos és kreatív terveket mutattak be ezen a fórumon.

A XXXI. OTDK jövő tavasszal, Egerben rendezendő országos fordulójára Jánosi Nikolett, Kontár Emese, Csepella Olivér, Gilicze Gergő I. évf. MA tervezőgrafika, Póth Rebeka III. évf. BA tervezőgrafika, Polefkó Ottó, Török Ádám III. évf. BA formatervező, Nagy Máté II. évf. MA építőművész, Szalai Csaba I. évf. MA építőművész és Németh Gábor I. évf. MSc ipari terméktervező szakos hallgatók jutottak tovább.

Dr. Molnár László
egyetemi docens
NYME FMK AMI

IN MEMORIAM MÁRTON GÉZA (1919-2012)

Tudtunk arról, hogy az utóbbi időben gyengélkedik, mégis váratlanul ért bennünket a hír: Dr. Márton Géza nyugalmazott professzor, tanszékvezető egyetemi tanár, 1965-1968 között az intézmény volt rektora, a biológiai tudományok kandidátusa 2012. július 5-én - 93 éves korában - elhunyt. Családja – kérésére – a nyilvánosság kizárásával helyezte nyugalomba.

Márton Géza

Márton Géza (eredeti nevén: Milits Boriszláv) 1919. július 22-én született Csanádpalotán. Érettségi bizonyítványát a makói gimnáziumban szerezte. Szülei rossz anyagi helyzete miatt a Szentendrei Patriárka ösztöndíjával került a Belgrádi Egyetem görögkeleti teológia fakultására 1938-ban. Itt két évet végzett, majd a közelgő háborús helyzetre tekintettel 1940-ben tanulmányait abbahagyva hazatért Magyarországra. Egy évig a községnél dolgozott napidíjasként.

Katonai szolgálatra 1941-ben hívták be. (ekkor magyarosította nevét.) Alakulatával 1944 őszén került a frontra, 1945 májusában esett orosz hadifogságba, ahol súlyosan megbetegedett. Még a fogolytábor kórházából hazaengedték 1945 őszén, ekkor 35 kg volt a súlya, otthon ápolták.

Felépülése után 1946 őszén felvételt nyert a Magyar Agrártudományi Egyetem Debreceni Osztályára, ahol már hallgató korában részt vett a Növénytani Tanszék munkájában és Máthé Imre akadémikus tanszékvezető javaslatára a Kari Tanács díjtalan gyakornokává fogadta. Másodéves korától már gyakorlatokat tartott és kutató munkát is végzett. Harmadéves, amikor kinevezik demonstrátornak. Ekkor szervezik át az egyetemeket, Budapestre kerül, továbbra is a tanszék dolgozója. Diplomáját 1950-ben jeles eredménnyel szerezte meg, kinevezték tanársegédnek. 1952-ben már Gödöllőn részt vett a Növényélettani Tanszék megszervezésében. A félállású tanszékvezető mellett adjunktusként irányítja a napi teendőket, előadásokat tart. Levelező aspiráltura után 1959-ben védte meg disszertációját, a biológiai tudományok kandidátusa lesz. 1959-ben megkapja docensi kinevezését.

Márton Professzor 1962-ben került Mosonmagyaróvárra, ahol egyetemi docensként a Növénytani- Növényélettani Tanszéket vezette. Még abban az évben kinevezték a Mosonmagyaróvári Agrártudományi Főiskola rektorhelyettesévé. Ezt a megbízást három évig látta el, majd 1965-1968 között – ugyancsak három éven át – a Főiskola rektora. 1965-ben nevezték ki egyetemi tanárrá. Elődje – Varga János professzor – és az Ő nevéhez fűződik az akkori nagyberuházások egész sora: a négyemeletes új kollégium, a MOGAAC Sportcsarnok, az ún. régi díszterem és ebédlő, stb. Arra az időszakra esik (1968) az Intézmény fennállás 150 éves évfordulójának ünnepségsorozata és az eseményhez szorosan kapcsolódó kulturális élet soha addig nem látott felélénkülése, majd tartós „virágzása" (három zenekar, énekkar, néptáncegyüttes, két irodalmi színpad, stb.)

Nem csak az Intézményben, hanem annak falain kívül is igen aktív társadalmi - közéleti tevékenységet folytatott. Kezdeményezésére jött létre az Autóklub mosonmagyaróvári városi szervezete, aminek első elnöke volt. A Gabonarakparton műszaki állomást építettek a Klub részére. Hajdú Frigyessel közösen alapítják meg az Ebtenyésztők Egyesületét, amelyik 1968-ban nemzetközi kutyakiállítást rendezett Mosonmagyaróváron. Rövid ideig elnöke a Hazafias Népfront Mosonmagyaróvári Szervezetének, létrehozta a Szervezet környezetvédelmi bizottságát, valamint a Múzeumbarátok Körét.

Szakmai, társadalmi, közéleti munkáját számos díjjal és kitüntetéssel ismerték el. Így többek között: Munka Érdemrend ezüst fokozata (1965, 1978); Kiváló Dolgozó (1956, 1968); Testnevelés és Sport Érdemes Dolgozója (1967), stb.

Azok közé a szerencsés kevesek közé tartozom, akik nem csak ismerték Márton Professzort, hanem hallgatóként, majd később munkatársként is többször személyes kapcsolatba kerülhettek Vele.

Az 1960-as évek elején – még meghívottként – az évfolyamunknak Növényélettant oktatott. Kiváló előadó volt és a kollokváltatási módszere sem volt szokványos. Ő ugyanis senkivel sem húzatott tételt, hanem – úgymond – a teljes anyagról „elbeszélgetett" a vizsgázókkal. A felkészültebbek 2-3 kérdés után jelessel távozhattak, akinek nem ment úgy, az néha 2-3 órát is szenvedett, mire egy könyörületes elégségessel (ő így nevezte: „proletár jeles") távozhatott. Legnehezebben megbukni lehetett Nála.

Később (1964 után) kollégák lettünk. Rektorként a jó értelemben vett liberális vezetői stílust képviselte: hagyta és úgymond „távolról figyelte" az ifjabb generáció tevékenységét, miközben (erre csak később jöttünk rá) nagyon is értékelte (és honorálta) a kollégák teljesítményét. Miután Ő maga is társadalmi - közéleti ember volt, ezért az előmenetelnél, a kitüntetéseknél vagy a lakáshoz jutásnál nagy súllyal esett latba a munkatársak ilyen irányú tevékenysége is.

Nyugdíjba vonulása (1982) után feleségével, Mária asszonnyal visszavonultan éltek a városközponti lakásukban. A kapcsolatunk azonban ezután sem szakadt meg: kezdetben mint SzB titkár, később pedig mint dékánhelyettes többször jártam Náluk, amikor valamelyikőjüket „kerek" születésnapi évfordulója alkalmából a Kar vezetése nevében köszöntöttük. Olyankor ünneplőbe öltözve, nagy szeretettel fogadtak. Egy-két pohár bor (és finom falatok) mellett jó hangulatú beszélgetést folytattunk. Az egyébként csöndes Géza bácsi szívesen anekdotázott és mesélt a hadifogságának borzalmairól.

Egy idő után azonban ennek is vége lett és az utóbbi évtizedben alig-alig hallottam Róla. És most a szomorú hír: 2012. július 5-én végleg itthagyott bennünket.

Mi, akik ismertük, tiszteltük és szerettük Őt, emlékét szívünkbe zártuk. Nyugodjék békében!

Dr. Tenk Antal
professor emeritus

Apáczaisok Kempelen Farkas beszélőgépe előtt

Kínai diákok a Nyugat-magyarországi Egyetemen

Plakátkiállítás az AMI Formatermében